

тижневик

МІСТ

Україна

США

Канада

№ 5

(№1436)

WEEKLY

Delivered
to the Post Office
on January 29, 2026

Від Давоса до Абу-Дабі

Уперше провели тристоронні перемовини між США, РФ та Україною

Читайте с. 4

ВИКРИТТЯ ЮЛІ

Повернення Тимошенко в прем'єрське крісло зірвалося

с. 9

РАДА МИРУ ЗАМІСТЬ ООН?

Дональд Трамп створив нову структуру контролю за світовим порядком

с. 15

A-TEAM
Home Care

Over
\$2,000
in Bonuses

**ЗАПРОШУЄМО НА
РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ**

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

■ ЄВГЕН КЛЕН

Минулого тижня відбулося дві міжнародні події, що можуть мати безпосередній вплив на перебіг російсько-української війни. Спершу провели 56-ту щорічну зустріч бізнесу та політиків у Давосі (Швейцарія). Її відвідало близько 3 тис. учасників із більше ніж 130 країн, серед них майже 65 глав держав та урядів, зокрема, шестеро лідерів G7, а також близько 850 керівників найбільших компаній світу.

Дональд Трамп очолив найбільшу делегацію США в історії Всесвітнього економічного форуму, до складу якої входили п'ятеро секретарів кабінету міністрів та інші посадовці. Зокрема, державний секретар Марко Рубіо, спеціальний посланець Стів Віткофф і зять Трампа Джаред Кушнер.

Американський лідер став центральною постаттю форуму цього року. Він виступив із доволі агресивною промовою. Глава Білого дому заявив, що Гренландія є важливою для американської та глобальної безпеки. «Я не застосовуватиму силу. Все, чого вимагають Сполучені Штати, це місце під назвою Гренландія», — указав він.

У своїй промові президент США розкритикував Європу, відмітивши, що любить її та бажає їй успіху, але та «рухається у неправильному напрямку». Він підкреслив, що Сполученими Штатами потрібні сильні союзники, а не «серйозно ослаблені». Господар Овального кабінету описав Європу як «залежну від американського захисту, але недостатньо вдячну за нього». «Проблема з НАТО полягає в тому, що ми будемо поруч із ними на 100 %. Але я не впевнений, що вони будуть поруч із нами», — наголосив Трамп.

І згадав про війну Російської Федерації (РФ) проти України та своє бажання її припинити.

Перемовини в Абу-Дабі

Від Давоса до Абу-Дабі

Уперше провели тристоронні перемовини між США, РФ та Україною

А також додав, що розмовляє з володарем Кремля і вважає, що той хоче підписати мирну угоду. Натомість Зеленський і Путін «неймовірно ненавидять один іншого». «Гадаю, що якщо мене не обрали, то війна між РФ і Україною могла б перерости у третю світову, — сказав американський лідер. — Європа повинна зосередитися на війні РФ з Україною, бо, чесно кажучи, ви ж бачите, до чого це їх привело. Ось на чому Європа повинна зосередитися, на Україні, а не на Гренландії».

Після цього американський президент зустрівся з українським. «У мене була дуже хороша зустріч із президентом Зеленським, усі хочуть, щоб війна закінчилася. Багато людей гине. Чи є шанс укласти з Україною угоду? Побачимо, що буде», — зазначив Дональд Трамп.

Своєю чергою Федеріко Фубіні, кореспондент італійської газети Corriere della Sera, який перебував у Давосі, повідомив, що президент США нібито запропонував своєму українському колезі за посадою

відмовитися від частини Донецької області, яку ще російська армія не окупувала, в обмін на гарантії безпеки та масштабну фінансову підтримку обсягом до 800 млрд USD.

У Давосі також виступив Марк Карні, прем'єр-міністр Канади. Він свідомо уникав згадок про Дональда Трампа, хоча й не залишив сумнівів, що саме його має на увазі. «Середні держави повинні діяти разом, бо якщо нас немає за столом, ми стаємо частиною меню», — відзначив глава канадського уряду й уточнив, що, на його думку, могутні країни використовують економічний примус, щоб отримати бажане.

У промові він акцентував на тому, що світ перебуває «в розпалі перелому, а не процесу переходу»: «Великі держави почали використовувати економічну інтеграцію як зброю, тарифи як важіль впливу, фінансову інфраструктуру як засіб примусу, а ланцюги постачання як вразливі місця, які можна використовувати у своїх інтересах».

У відповідь Трамп заявив, що Канада існує завдяки Сполученим Штатам. А також додав, що Карні «не був вдячний» США, коли виступав на Всесвітньому економічному форумі. На думку глави Білого дому, Оттава отримує «багато безплатних речей», маючи на увазі майбутню систему протиракетної оборони Сполучених Штатів «Золотий купол», яка охопить і територію Канади. «Вони повинні бути вдячні, але це не так», — констатував він і відкликав своє запрошення для Карні приєднатися до Ради миру.

Зі Швейцарії Стів Віткофф, Джаред Кушнер і Джош Грюнбаум, комісар Федеральної служби закупівель США, полетіли до Москви. Там вони зустрілися з Юрієм Ушаковим, помічником російського диктатора. Останній заявив, що РФ вимагає вирішення «територіального питання». Він наголосив, що без вирішення територіального питання розраховувати на довготривале врегулювання конфлікту не варто і що Москва продовжить домагатися цілей «спеціальної

військової операції», поки не вдається досягти політико-дипломатичного врегулювання.

Після цього перемовини перемістилися до Абу-Дабі (Об'єднані Арабські Емірати). До складу російської делегації увійшли посадовці Міністерства оборони РФ. Її очолив Ігор Костюков, начальник Головного розвідувального управління РФ. Окрему зустріч провели Стів Віткофф і Кирило Дмитрієв, глава Російського фонду прямих інвестицій.

Corriere della Sera оприлюднила головну вимогу Кремля: повний вихід Збройних сил України з Донбасу. А в Міністерстві закордонних справ РФ назвали ще одну з ключових умов для врегулювання війни в Україні: припинити «утиски Української православної церкви Московського патріархату». Зокрема, Москва вимагає скасування Закону України «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій», прийнятого в серпні 2024 року.

Крім того, на перемовинах ішлося про запуск програми відновлення України з фінансуванням у 800 млрд USD; надання Україні американських гарантій безпеки, а також залучення європейських військ, які можуть бути розміщені на українській території; залучення заморожених у США активів РФ на відновлення територій, що постраждали в боях. Своєю чергою росіяни оголосили, що не вважають за доцільне розкривати зміст «формули Анкориджа».

Після першого дня цих перемовин рашисти масовано атакували Україну: випустили понад 370 ударних дронів та 21 ракету різних типів. Під ударами опинилися Київ та область, Сумщина, Харківщина, Чернігівщина. Столиця зазнала масованої атаки (працівник фабрики Roshen) і щонайменше чотирьох поранили. Без опалення знову зали-

шилося майже 6 тис. будинків. Також виникли проблеми з водопостачанням на лівому березі Дніпра та частково на правому. Під час цього масованого удару росіяни вперше застосували 12 протикорабельних ракет Х-22, запущених зі стратегічних бомбардувальників Ту-22МЗ.

Харків перебував під масованою атакою майже 2,5 години. Агресори атакували місто 25 дронами. Цілили по багатоповерхівках і приватному сектору. Внаслідок влучань постраждали також лікарня та пологовий будинок. 31 поранений, серед них двоє дітей: 12-річний хлопчик і семирічна дівчинка. Також був знеструмлений майже весь Чернігів.

«Цинічно, що Путін віддав наказ про жорсткий масований ракетний удар по Україні саме в той момент, коли делегації зустрічалися в Абу-Дабі для просування мирного процесу під егідою США, — зауважив Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України. — Ракети влучили не лише в українців, а й у стіл перемовин». За даними Reuters, делегація США на це дуже розлютилася. Росіяни розраховували не на такі результати.

Після другого дня переговорів інформаційна агенція сповістила, що жодних ознак компромісу між Україною та РФ немає. Зустріч знову відбувалася в закритому режимі. Розмова тривала понад три години. За її підсумками Володимир Зеленський заявив, що сторони багато встигли обговорити, розмови були конструктивними: «Головне, на чому зосередились обговорення, це можливі параметри закінчення війни. Усі сторони домовились доповісти у своїх столицях щодо кожного з аспектів перемовин і узгодити з лідерами подальші кроки. Військові визначили перелік питань на можливу наступну зустріч. За умови готовності рухатись далі — а Україна готова — відбудеться і наступні зустрічі».

КОМЕНТАР

Віталій Портников, відомий український журналіст і аналітик:

— У мене немає жодних сумнівів із приводу того, що на справжніх перемовинах злочинський обстріл мирного населення є приводом до відмови у їхньому продовженні й інших дипломатичних демаршів. Але проблема в тому, що те, що ми спостерігаємо сьогодні, — не справжні перемовини, а намагання України та її європейських союзників не дати можливості адміністрації президен-

та Трампа звинуватити Київ у небажанні досягти миру, вийти з процесу й навіть припинити допомогу Україні. Тому насправді перемовини ми ведемо з американцями. Росіяни там як меблі й у них те ж завдання, що й у нас — своєю присутністю переконувати Трампа у власній миролюбності. А те, що у Вашингтоні воліють не помічати обстрілів України в момент перемовин, на совісті американських учасників. Тож чи відбудуться колись справжні пере-

мовини з РФ? Об'єктивні передумови для цього в найближчі роки практично відсутні. Навіть у разі істотного зменшення економічного і військового потенціалу супротивника. Швидше матимемо спробу з поступовим затуханням війни, і головними нашими зусиллями мають бути дії, спрямовані на виснаження російських ресурсів. Участь в імітованому перемовному процесі з метою не допустити відмови США від тиску на Москву є істотною частиною таких дій.

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly
established October 1997 in
Toronto, Canada, by Meest
Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year)
by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same stand-
points with the author of a printed material.
Authors of printed materials are fully responsible
for the content. Advertisers are responsible for
the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор:
Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port
Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірної.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/рік року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення
кореспондентів інформаційних агенцій
та інтернет-порталів Zaxid.net, UHIAN, Укрінформ,
«Українська правда», «Кореспондент», ТСН,
«Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

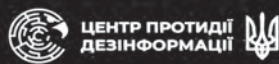
■ Євген Клен

Рашисти посилюють тиск на українські позиції на Слобожанському напрямку та намагаються створити так звану буферну зону в Харківській і Сумській областях. Про це розповів Вадим Карп'як, речник 8-го корпусу Десантно-штурмових військ Збройних сил України (ЗСУ). За його словами, ключове завдання українських підрозділів — не допустити реалізації намірів ворога. «Наше завдання зараз — не дати їм створити оцю «буферну зону», — наголосив військовий і додав, що малі піхотні групи армії Російської Федерації (РФ) також намагаються атакувати українські позиції в напрямку Миропілля Сумської області. Однак зазнають утрат і змушені відступати. Крім того, російські військові намагаються використати газову трубу для прихованого наближення до лінії бойового зіткнення. Проте й ці спроби також завершуються невдачею.

Успіхи росіян

Тепер російські окупційні війська почали перекидати підрозділи десантників на Гуляйпільський і Горіхівський напрямки, щоби підтримати темп своїх наступальних дій, зазначив Владислав Волошин, речник сил оборони Півдня України. Він пояснив, що такі процеси свідчать про відчутний вплив утрат ворога на боеготовність підрозділів на тих напрямках. За інформацією спікера, підкріплення росіяни перекидають із Херсонського напрямку. «Ворог намагався пройти в глибину нашої оборони. На Горіхівському напрямку інтервенти періодично атакують наші позиції в Гуляйполі, Дорожнянці, Солотдому і в решті населених пунктів, яких є декілька біля Гуляйполя», — поділився він.

Речник відмітив, що ворог активно застосовує і авіацію, завдаючи ударів керованими авіаційними бомбами. Намагається зруйнувати будівлі та позиції українських оборонців. Проте дещо зменшилася кількість застосовуваних ворогом FPV-дронів. Це пов'язано з похолоданнями.

ЦЕНТР ПРОТИДІЇ
ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

ХРОНОЛОГІЯ УДАРІВ РФ ПІСЛЯ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗУСТРІЧІ В МАР-А-ЛАГО

За 18 днів з 28 грудня 2025 року по 15 січня 2026 року
російська армія запустила по території України:

	КЕРОВАНІ АВІАБОМБИ (КАБ) (у середньому 131 КАБ на день)	2 357
	УДАРНІ БПЛА (ШАХЕД ТА ІН. ТИПИ) (205 на день)	3 685
	БАЛІСТИЧНІ РАКЕТИ (3 на день)	60
	КРИЛАТІ РАКЕТИ (1,7 на день)	32

Зима війні не в поміч

Але росіяни таки досягли успіхів у районі Гуляйполя, оскільки Україна допустила потрапляння ворожих сил до міста. «Це сталося, бо вони намацали слабку ділянку нашої оборони й сфокусували там невелику кількість підрозділів, завдали ударів і протиснули фланги навколо Гуляйполя. Зараз бої відбуваються безпосередньо в самому місті», — пояснив Павло Нарожний, засновник благодійної організації «Реактивна пошта». Він уточнив, що цей напрям є стратегічним, оскільки дозволяє РФ не лише просуватися в Запорізькій області, а й створювати загрози для ліній постачання України на Донеччину. «Чому вдається просуватися? Якщо ворог зосередиться на якійсь ділянці фронту, особливо в таких умовах, як-от конкретно там, де степ, де маленька щільність населених пунктів, там, де немає лісів, то пропустити вони нас зможуть. Адже в них перевага в особовому складі й авіа-

ції. Велику кількість ударів проводять буквально щодня. Саме тому й просуваються», — зауважив експерт.

Успіхи українців

Натомість українські війська нещодавно досягли успіху на Куп'янському та Покровському напрямках. Про це повідомили в американському Інституті вивчення війни (ISW). За даними аналітиків, українські війська просулися на північ від Куп'янська на Харківщині.

Також вони вказали, що російські війська намагалися атакувати в самому Куп'янську, на північний схід від міста поблизу Дворічної та Красного Першого, а також на схід від Куп'янська в напрямку Петропавлівки, Подолу й Кучерівки та на південний схід від Куп'янська в напрямку Піщаного і Курилівки. У відповідь сили оборони України прорвалися на північний захід від Світлого (на схід від Покровська) у Донецькій області.

Павло Нарожний підкреслив, що співвідношення втрат у районі Куп'янська може складати один до 27 через проблеми росіян у логістиці: «Це астрономічна цифра. Зазвичай, коли ми перебуваємо в обороні, у нас один до шести—восьми. Адже ми ховаємося в укріпленнях. Основна частина ураження відбувається не стрілецькою зброєю, а безпілотними літальними апаратами (БПЛА), артилерією, з літаків. Міські бої дуже небезпечні, утрати зазвичай один до трьох. А тут ми бачимо один до 27. Чому це сталося? Ворога вдалося відрізати від ліній постачання». Він відзначив, що сили оборони України мають вибудовану логістику в районі Куп'янська. Тоді як у росіян усі логістичні поставки відбуваються через БПЛА. «Уявіть собі, ви сидите в незнайомому вам місті, у вас немає їжі, ви не можете навіть вогонь розпалити, тому що це означає, що вас побав-
Д О С Л О В А

чать через п'ять—десять хвилин і вам щось скинуть», — поділився експерт.

І додав, що в таких умовах росіян там методично знищують дронами, стрілецькою зброєю, ударами реактивних систем залпового вогню, тобто робиться все для того, щоб ворога відкинути. «Щодо контролю міста, контролювати його в таких умовах, коли немає нормальної логістики, практично нереально, це з галузі фантастики», — запевнив Нарожний.

Небезпечні дії

Тоді окупанти провели масштабну атаку на Чорнобильську атомну електростанцію (ЧАЕС), яка в результаті втратила все зовнішнє електропостачання. Також постраждали лінії електропередач, що живлять інші українські АЕС. За словами Рафаеля Гроссі, генерального директора Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ), кілька українських електричних підстанцій, життєво важливих для забезпечення ядерної безпеки, постраждало внаслідок воєнних дій. «МАГАТЕ активно стежить за розвитком подій, щоб оцінити вплив на ядерну безпеку», — зазначив він.

Однак українські енергетики таки зуміли заживити від об'єднаної енергосистеми України всі об'єкти ЧАЕС, у т. ч. новий безпечний контейнерний сховище відпрацьованого ядерного палива. Радіаційний фон на промисловому майданчику та в зоні відчуження нині не перевищує контрольних рівнів. Станція забезпечена необхідним запасом палива та справними резервними джерелами живлення на випадок повторних атак. У Міністерстві енергетики України акцентували, що наразі прямої загрози для населення та навколишнього середовища немає. Енергетики й персонал ЧАЕС продовжують моніторинг ситуації в посиленому режимі.

У відомстві заявили, що атаки на енергетичні вузли, які забезпечують роботу ЧАЕС, є грубим порушенням принципів ядерної та радіаційної безпеки.

Відтак Київ наполягає на проведенні позачергової зустрічі керівної ради МАГАТЕ для

оцінки наслідків російських ударів по українській енергосистемі. Про це домовилися Деніс Шмигаль, міністр енергетики, і Рафаель Гроссі.

Мобілізація

Водночас потроху вирішуються проблеми з особовим складом. «Ситуація з мобілізацією в Україні зараз покращилася, а рівень утрат серед особового складу знизився на 13 %, — констатував Олександр Сирський, головнокомандувач ЗСУ. Він зауважив, що комплектування збройних сил та мобілізація є чутливими питаннями для будь-якої армії, і тут не можна оперувати лише сухими числами. Ба більше, росіяни використовують проблеми мобілізації в інформаційному полі й інколи мають у цьому успіхи.

Але, за словами генерала, Україна досягла успіху в комплектуванні та мобілізації і ситуація за останні сім місяців поліпшилась. Він додав, що це сталося внаслідок покращення роботи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, ставлення командирів, функціонування всіх складових сил оборони — у плані забезпечення самого процесу комплектування частин, у плані підготовки, у плані роботи з людьми, адже передусім проблеми з'являються там, де до людей, які мобілізуються, немає нормального людського ставлення. «Ми маємо стабільні показники саме в отриманні тієї кількості особового складу, яку планували, приміром, на місяць. Такий паритетний напрям — це зменшення рівня самостійного покидання частин. Це дасть нам можливість додаткового отримання військово-службовців зменшення навантаження в плані мобілізації», — висловився Сирський.

А ще акцентував на тому, що 2025 року втрати серед особового складу ЗСУ зменшилися на 13 %, тоді як рівень утрат РФ значно збільшився. «2024-го та 2025 року втрати супротивника склали понад 850 тис. особового складу. Маються на увазі й убиті, і поранені. Це свідчить про ефективність бойових дій», — резюмував генерал.

Найважчий стан енергетики

■ ПЕТРО ЙОСИП

Денис Шмигаль, український міністр енергетики, заявив, що в Україні не залишилося жодної цілої електростанції. Відтак український уряд погодив низку заходів для подолання наслідків надзвичайної ситуації в енергетиці: зимові вакації дозволили продовжити до 1 лютого; люди можуть перебувати без переруток на вулиці під час комендантської години, у пунктах незламності й пересуватися приватним транспортом; збільшили імпорту і спростили під'єднання резервної генерації електроенергії; працює понад 10 тис. пунктів незламності по всій країні, ще 3,3 тис. готові відкритися; генератори перерозподілятимуть між регіонами залежно від потреб. Будинкам з електроопаленням можуть надати статус критичної інфраструктури. Задля економії обмежують зовнішнє освітлення та підсвічування реклами.

Зараз в енергосистемі Києва спостерігається значне перевантаження, через що зростає кількість аварій усталиці. Про це повідомив Сергій Коваленко, генеральний директор компанії Yasno. «До всіх вимикань приєднався ще й мороз, і все це в сукупності дає величезну складну ситуацію», — зазначив він і додав, що швидкого покращення чекати не варто. Частина об'єктів потребує тривалого відновлення, а деякі взагалі не підлягають ремонту.

■ АЕС у небезпеці

Віталій Зайченко, колишній голова правління Національної енергетичної компанії «Укренерго», відмітив, що склалася закономірність: Російська Федерація (РФ) масово атакує українську енергетику приблизно щодесять днів. Після кожного такого обстрілу міста занурюються в темряву на тривалий час, бо українські атомні електростанції (АЕС) зменшують виробництво електроенергії.

Як пояснили в Міністерстві енергетики України, для цього є кілька причин. По-перше, міркування безпеки. «Раптове вимикання

Дошкульні російські удари вимикають світло в оселях українців

високовольтних ліній, що забезпечують видачу потужності атомних енергоблоків, може призвести до складних наслідків, тому застосовують вимушені превентивні заходи», — вказали у відомстві.

По-друге, РФ нерідко атакує підстанції Укренерго, що забезпечують видачу потужності з АЕС. А вихід «мирного атома» на повну потужність займає час від кількох днів до тижня в разі значних пошкоджень інфраструктури.

Іншим важливим трендом 2025 року стало те, що ворог прицільно атакував критичні підстанції, що живлять українські АЕС. Особливого резонансу набув випадок у листопаді, коли РФ завдала ударів по підстанціях Південноукраїнської та Хмельницької АЕС, у результаті чого кожна з них утратила живлення від однієї з ліній електропередач.

Такі обстріли створюють українську небезпечну ситуацію, бо якщо бодай одна з робочих АЕС раптово втратить живлення, через мережу пройде своєрідна ударна хвиля, і це може спричинити справжнє технічне знеструмлення. Про це попередив Ян Ванде Путте, експерт із ядерної енергетики у Greenpeace.

■ Допомога

Відтак партнери виділяють нові пакети допомоги на відновлення української енергетики, розповів Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України. Так, Велика Британія оголосила про виділення на підтримку енергетичної інфраструктури України додаткових 20 млн GBP, аби посилити її енергетичну безпеку в умовах постійних атак РФ. У заяві британського уряду йдеться, що в міцні морози сотні тисяч українців, у т. ч. діти та школи, залишилися без опалення та електроенергії.

Уряд Його Величності відзначив, що нова

підтримка допоможе задовольнити нагальні потреби в забезпеченні теплом та електроенергією мільйонів сімей, дітей і людей похилого віку після того, як президент Зеленський оголосив надзвичайний стан в Україні внаслідок тривалих атак на енергетичний сектор України. Гроші скерують на заходи з ремонту, відновлення, захисту та виробництва енергоресурсів по всій державі, щоб забезпечити безперебійну роботу критичних об'єктів під час непростих зимових умов.

Крім того, Сполучене Королівство також розширює програму «побратимства шкіл», яка вже охопила 54 тис.

для генерації електроенергії для розв'язання проблем у Києві та найбільш критичних регіонах», — розказав Шмигаль.

А також нагадав, що з початку повномасштабного вторгнення Литва надала Україні значну підтримку, зокрема її енергетичному сектору. Серед енергетичної допомоги є комплекти обладнання для теплоелектроцентралей та АЕС, що дало змогу провести аварійні ремонти в кількох областях, більше як 2 тис. сонячних панелей, різна техніка й обладнання. Ще 5,7 млн EUR Литва внесла у Фонд підтримки енергетики України.

Бельгія за посередництва Федеральної

Якщо бодай одна з робочих АЕС раптово втратить живлення, це може спричинити справжнє технічне знеструмлення

учнів з обох країн. Програма сприятиме довготривалому зв'язку та розвитку освітньої співпраці між Великою Британією і Україною.

Норвегія надіслала Україні 200 млн USD. Кошти витратять на закупівлю газу й енергетичного обладнання. Італія взялася постачати промислові бойлери високої потужності — від 550 до 3000 кВт — на суму 2,15 млн USD. Прилади передадуть в області, що найдуже постраждали від війни.

Литва передасть Україні додаткове обладнання для підтримки енергетичної стійкості в найбільш критичних регіонах. Про це Денис Шмигаль поінформував за підсумками телефонної розмови з Жигімантасом Вайчюнасом, міністром енергетики Литви. Він ознаявив литовського колегу зі ситуацією в українській енергетиці. «Литва готує урядове рішення про виділення додаткової енергетичної допомоги. Зокрема, обладнання

агенції розвитку Enabel надала 22 мобільні котельні та три генератори потужністю 200 і 40 кВт для Києва, Одеси та Фастова. Данська організація Bevar Ukraine спрямувала на потреби Києва промислові станції безперебійного живлення, а також генератор на 22 кВт.

Швейцарія готує відправку чотирьох аварійних генераторів середньої потужності від кантону Тургау. Норвегія зосередила увагу на фінансовій підтримці України, виділивши 200 млн USD. Німеччина й Австрія додатково передали по 60 млн EUR.

У Польщі на генератори для Києва зібрали понад 5 млн PLN. Чехія в межах проекту «Тепло і світло для України» передала 36 генераторів у Львів, Тернопіль, Київ, Дніпро, Миколаїв і Херсон. Також організація Clovek v tísni у співпраці зі SOS Ukraine уклала грантову угоду на 850 тис. EUR для додаткових постачань енергетичного обладнання. Румунія відправила до

Сумської області гуманітарний вантаж вартістю близько 20 тис. EUR, у т. ч. акумуляторні станції EcoFlow і дизельний генератор. Болгарія передала 17 генераторів різної потужності. Хорватія забезпечила Україну двома потужними генераторами для Сумщини, плануючи додати ще два для Київської та Сумської областей. Молдова передала для Сумщини 14 генераторів.

Грузія відтранспортувала дев'ять промислових генераторів для Сумщини на більш ніж 500 тис. USD. Вірменія оголосила про наміри надати десять мобільних інверторних генераторів для освітніх і медичних закладів у прифронтових регіонах.

Європейський Союз прийняв рішення передати Україні 445 генераторів із резервів rescEU. Загалом 17 країн надали Україні допомогу енергетичним обладнанням, аби підтримати її в умовах надзвичайно складної ситуації з електропостачанням, спричиненої російськими атаками.

■ Прогнози та загрози

Раніше покращення ситуації з енергетикою у Києві, Одесі та країні загалом анонсували як експерти, так і представники влади. Щоправда, останні робили наголос на тому, що раптово знайшли «зайві» обсяги енергії, які можна передати населенню — чи то 800 мегаватів, 900 або навіть 1 гігават.

Уперше це анонсували наприкінці грудня 2025-го, а вже 8 січня ц. р. Юлія Свириденко, прем'єр-міністр України, повідомила, що до української енергосистеми долучили додаткові 911 МВт електричної потужності, що були вивільнені після перегляду критичних об'єктів, яким заборонено вимикати світло. Завдяки цьому нібито вдається зменшувати

обсяг відключень за непростих погодних умов. Проте напередодні, 7 січня, у Львові раптово відімкнули від електропостачання частину лікареней і комунальний електротранспорт. А масована атака рашистів 9 січня внесла свої корективи.

Богдан Кицак, народний депутат України, розповів, що російські удари по українській енергетиці надалі можуть відбуватися за трьома сценаріями: оптимістичному, реалістичному та песимістичному. Для кожного з них має існувати свій протокол дій. За його словами, оптимістичний сценарій передбачає, що РФ уже не здійснить жодної атаки на критичну інфраструктуру, і це дасть можливість енергетикам відновити її роботу. Реалістичний — що РФ рано чи пізно знову здійснить ряд атак. Це ускладнює ситуацію щодо відновлення та погіршує ситуацію загалом. Водночас існує і найгірший сценарій, згідно з яким РФ до кінця зими цілеспрямовано зруйнує всі генерувальні потужності України, у результаті чого такі великі міста, як Київ, просто не зможуть функціонувати. «Під час найгіршого сценарію може відбутися і евакуація населення з житлових кварталів, і ряд інших моментів, як-от розрив мереж та інші супутні наслідки», — зауважив експерт.

Олександр Харченко з Центру досліджень енергетики попередив, що 2026 рік не буде простим для української енергетики. Проте він усе одно зазирає в майбутнє з обережним оптимізмом. «Ці два зимові місяці будуть складними, болючими, але енергетичного «апокаліпсису» не трапиться. Ми їх пройдемо, — запевнив він. — Ситуація складна, бо відбувається система деградації системи розподілу енергії. Вона ж не будувалася з розрахунку на постійні вмикання і вимикання».

Попри те, що деяким українцям доводиться сидіти без світла по кілька діб поспіль, на щастя, справжньої руйнації української енергосистеми не сталося. А зважаючи на інтенсивність обстрілів, це можна назвати справжнім дивом, що стало можливим завдяки героїзму українських енергетиків.

■ ВІКТОР ШВЕЦЬ

Цілий 2025 рік багатомовно здавалося, що війна між Російською Федерацією (РФ) та Україною ось-ось закінчиться. Принаймні на цьому наполягав Дональд Трамп. Він і його команда доклали відчайдушних зусиль, щоб залучити Путіна до перемовин. Складалося враження, що той не просто ігнорує усі намагання завершити війну в Україні, а просто демонстративно насміхається з президента США.

■ Логіка XIX ст.

Увесь цей час тривали варварські обстріли мирних українських міст і бойові дії, жоден із планів не привів ні до припинення вогню, ні до мирної угоди. Численні «мирні ініціативи», які не зупиняють бойові дії, нагадують ситуацію столітньої давнини, під час Першої світової війни, яка заклала ґрунт для багатьох конфліктів, що тягнуться дотепер.

Кожна сторона сприймала ухвалення мінімальних умов супротивника як поразку, що загрожує існуванню їхньої країни як незалежної держави або їхній внутрішній політичній стабільності. Першу світову зупинили не мирні перемовини, а ситуація на фронті. Німеччина та її союзники вийшли з конфлікту й підписали перемир'я лише тоді, коли зрозуміли, що для них усе остаточно втрачено на полі бою. До цього німці організовували мирні перемовини лише щоб «виторгувати» собі найвигідніші умови і хоча б частково зберегти захоплені землі.

Бажання якнайшвидше «помиритися» можна зрозуміти: у Першій світовій загинуло близько 22 млн солдатів і мирних жителів. Комп'єнське перемир'я та Версальський договір зупинили цю бійню, але стали однією з причин наступної світової війни, яка забрала життя вже 85 млн людей. Мир виявився неміцним, бо лише оформив поразку Німеччини, але не створив сталості післявоєнної системи безпеки. На жаль, бажання Трампа «владштувати мир і угоду» — швидше привіт із логіки XIX ст., де війну можна було закінчити договором двох великих

Що чекає на Путіна? Кремлівський диктатор наразі не готовий закінчувати війну

держав, нехтуючи інтересами всіх інших.

■ 16 % мирних угод

Історія міждержавних конфліктів засвідчує, що завершення війни офіційним мирним договором — лише один із можливих сценаріїв, причому не найбільш поширений. Зараз ситуація навколо російсько-української війни опирається на певні історичні та статистичні закономірності, зокрема, у період з 1946-го по 2005 рік лише 16 % міждержавних воєн закінчилися підписанням повноцінної мирної угоди, близько 30 % завершилися угодою щодо припинення вогню без остаточного політичного врегулювання.

Повна перемога однієї зі сторін зустрічається лише у 21 % випадків. У високоінтенсивних конфліктах війнах, подібних до цієї, найбільш вірогідним результатом є глухий кут або припинення вогню, що залишає спірні питання невирішеними. Можна згадати про історичні паралелі та прецеденти. «Корейський сценарій» 1953-го — перемир'я без мирного договору, війна формально не закінчена, але активні бойові дії припинені.

За Московським мирним договором 1940 року Фінляндія зберегла незалежність, але була змушена поступитися частиною територій. Тож лінія фронту стає фактично новим кордоном.

За прогнозами експертів та розрахунками міжнародних організацій, активна фаза війни в Україні може завершитися до кінця 2026-го. Проте основ-

ним бар'єром залишаються радикально протилежні умови сторін. Москва вимагає визнання анексованих нею територій і відмову України від НАТО, тоді як Київ наполягає на відновленні кордонів і гарантіях безпеки. При цьому не варто забувати, що історично близько 37 % мирних угод порушують протягом перших двох років, якщо не створені надійні механізми примусу до миру.

Таким чином, історія допускає мирний договір, але найчастіше такі конфлікти закінчуються «заморожуванням» (перемир'ям) або тривалим позиційним глухим кутом. Повноцінний мирний договір 2026 року вимагатиме від обох сторін критичних компромісів, готовності до яких у Путіна не спостерігається.

Питання завершення війни в Україні залишається предметом активних дипломатичних зусиль і запеклих дискусій між прихильниками воєнного та дипломатичного рішень. Зараз наявна активізація дипломатії, проте прориву не досягнуто.

Зусиллями «коаліції охочих» на початку січня ц. р. відбулася зустріч представників міжнародної коаліції для закріплення гарантій безпеки для України. Київ висловив надію на роботу мирної угоди, але наголосив на необхідності рішучого тиску з боку США та союзників, оскільки РФ наразі «імітує процес» і «крутить носою» у перемовинах.

■ Фактор Мадуро

Багато експертів і представників розвідки

підкреслюють, що ситуація на полі бою залишається визначальною для умов будь-якого миру, що саме поле бою визначає реальність, і війна може закінчитися лише за умови посилення санкцій і значної військової допомоги. Більшість аналітиків схиляється до того, що суто воєнна перемога (повний розгром однієї з армій) малоймовірна в короткотривалій перспективі. Найімовірніше, результат стане комбінацією з досягнення максимально вигідних позицій на фронті для подальшого укладання миру.

Проте ці прогнози не повною мірою враховують реальну ситуацію в РФ, психологічний стан диктатора, особливо після надзвичайно успішної спецоперації Трампа із захоплення президента Венесуели. Путін тривалий час уважав, що тільки йому дозволено порушувати міжнародне право, але тепер ситуація у світі змінилася кардинально. Схоже на те, що Трамп уже відмовився від боротьби за Нобелівську премію миру за 2026 рік і розпочав реальні кроки зі зміцнення своєї влади, оскільки зрозумів, що після проміжних виборів Конгрес може позбавити його влади. Зараз іще складно спрогнозувати, чим закінчиться ситуація з Венесуелою. Але для володаря Кремля це серйозна поразка і пониження. Трамп не взяв до уваги, що Мадуро — приятель Путіна, і здійснив надзвичайно успішну операцію з його захоплення. Можна спрогнозувати, що стосунки між Трампом

і Путіним швидкими темпами погіршуватимуться, особливо після вимоги Білого дому до нової влади Венесуели припинити будь-які економічні стосунки з РФ і Китаєм. Путіну немає чим відповісти. Єдине що залишається — ядерний шантаж. Можна не сумніватися, що дуже швидко він буде задіяний кремлівською владою.

А оскільки Трамп особисто санкціонував операції в межах «блокади Венесуели», відповідальність за інцидент Москва покладає безпосередньо на нього, що ускладнює можливість «дружніх» неформальних домовленостей. До цього треба додати, що присутність російських військових кораблів і підводних човнів у зоні захоплення свідчить, що відносини переходять із площини дипломатичних суперечок у площину військового балансування. Основним об'єктом став танкер Marinera (раніше Bella 1), що йшов під російським прапором у Північній Атлантиці. У Москві є ще одна загроза — масові протести в Ірані, які можуть призвести до падіння чинної влади.

Незважаючи на захоплення російського танкера, Білий дім офіційно заявляє про збереження «відкритих і добрих» відносин між лідерами. Проте експерти відзначають перехід до політики «сили», де особиста симпатія не заважає Трампу робити серйозні кроки в інтересах США. Захоплення танкера розглядають як важкий тиск на Кремль напередодні можливих перемовин щодо України. Трамп демонструє, що готовий блокувати доходи РФ від «тіньового флоту».

■ Терпіння не безмежне

Наразі Трамп обрав тактику «примусу до угоди» через демонстрацію сили, тоді як Путін балансує між необхідністю захищати національний престиж і бажанням зберегти канал зв'язку з Вашингтоном для «вирішення українського питання».

У такій ситуації є мало шансів на те, що диктатор погодиться на мирні перемовини щодо припинення війни з Україною. Але й різкі дії щодо припинення цього процесу також навряд

чи відбудуться. Україні, крім продовження дипломатичних зусиль щодо припинення війни, невідкладно потрібно значне підсилення її бойового потенціалу. Причому це має бути таке підсилення, яке зразу відчують російські території на всій європейській частині.

Для Путіна ж Паризька угода є неприйнятною, якщо вона передбачає розміщення іноземного контингенту на території України або надання їй гарантій, аналогічних 5-й статті НАТО. Можна передбачити, що володар Кремля буде готовий до реальної угоди 2026 року лише під спільним тиском США і Європи або за загрози різкого економічного спаду. Вашингтон розглядає захоплення як реалізацію своєї політики щодо боротьби з «тіньовим флотом», а не як персональний виклик.

Російська сторона вже назвала дії США «піратством» і порушенням міжнародного права. Радники Путіна попереджають про «критичну ситуацію», що може перерости у відкриту кризу. Деякі аналітики розглядають затримання танкерів як сигнал Москві про те, що терпіння Трампа щодо затягування перемовин стосовно України не безмежне. Це спроба посилити важелі тиску перед можливими новими раундами зустрічей (після саміту в Анкориджі 2025 року). Якщо раніше адміністрація президента Трампа обговорювала можливість пом'якшення енергетичних санкцій в обмін на поступки Україною, то тепер відбувається перехід до тактики «агресивного застосування» обмежень для демонстрації сили.

Наразі прямої конфронтації між військовими двох країн не відбулося. Обидві сторони поки що намагаються уникати неконтрольованої ескалації. Трамп демонструє готовність жорстко відстоювати економічні інтереси США. Залишається сподіватися, що терпіння Трампа щодо затягування мирних перемовин стосовно України не може бути безмежним і політика американського лідера кардинально зміниться на користь мирного й справедливого процесу в Україні.

■ ВІКТОРІЯ ХАДЖИРАДЕВА

Реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України 2025-го збільшився на 2 %, порівнюючи з попереднім роком. Ці результати виявилися гіршими за прогнози. Головна причина — удари російських агресорів по газодобудку, енергетичних об'єктах, портовій та залізничній інфраструктурі. «2025-й став ще одним роком війни, стійкості та адаптації для України. Активна війна Російської Федерації (РФ) проти України позначилася втратою територій, руйнуванням об'єктів енергетики й іншої критичної інфраструктури, у т. ч. залізниць та морських портів», — ідеться в повідомленні Інституту економічних досліджень і політичних консультацій.

Щодо проблем бізнесу, то українські підприємці дедалі частіше стикаються з проблемою пошуку робочої сили, а з осені 2025-го — ще й з відтоком чоловіків 18—22 років, яким дозволили виїжджати з України. Важливою перешкодою для діяльності компаній також стало підвищення цін на сировину й матеріали. Частково це може бути пов'язано з девальвацією гривні щодо євро.

Водночас урожай зернових торік був кращим за очікуваний. Це знизило негативний внесок від спаду сільськогосподарства в зростання економіки. Попит на продукцію оборонно-промислового комплексу (ОПК) сприяв розвитку машинобудування. Високий внутрішній попит на продукцію металургії збільшив зростання сектору.

В Інституті економічних досліджень за-

Національний банк України

Економіка зростала повільніше за очікування

значили, що зростання в галузі торгівлі пояснювалося великим реальним доходом домогосподарств завдяки високим зарплатам, індексації пенсій і стриманому зростанню цін на непродовольчі товари. З боку попиту зростало реальне кінцеве споживання домогосподарств та інвестиції, що призвело до вищого імпорту. Реальний експорт суттєво скоротився через нижчі обсяги експорту зернових та олійних унаслідок відсутності запасів попередніх років. Державне споживання зростало завдяки закупівлі озброєння.

Попри гальмування під кінець 2025-го, українська економіка росла швидшими темпами, ніж економіка РФ. «Основними драйверами прискорення стали сільське господарство, внутрішня торгівля, будівництво та переробна промисловість», — повідомили у Міністерстві економіки, доквілля та сільськогосподарства України. — Українська економіка продовжує зростати, попри перебої з енергопостачанням, спричинені масованими атаками по критичній інфраструктурі, бізнес надалі адаптується до складних умов. Країна-

агресор має показник 1,6 % реального ВВП у жовтні, у той час як Україна в жовтні показала зростання на 2,3 % і 5,3 % в листопаді», — відзначив Олексій Соболев, український міністр економіки.

Економіку підтримують такі чинники, як реалізація програм з відновлення та розвитку критичної інфраструктури, будівництва житла, закупівлі вітчизняної продукції сектору ОПК. Крім того, спостерігаються структурні зміни у виробництві, які демонструють збільшення видів діяльності з високою доданою вартістю, що позитивно впливає на економіку.

Міжнародні прогнози для української економіки на 2026 рік демонструють стриманий оптимізм, що дуже залежить від інтенсивності бойових дій та обсягів зовнішньої допомоги. Міжнародний валют-

ний фонд (МВФ) наразі дає один із найбільш позитивних сценаріїв, очікуючи зростання реального ВВП на рівні 4,5 %, за умови поступового зниження інтенсивності війни. «Проте ризики залишаються надзвичайно високими та зміщеними в бік погіршення, враховуючи невизначеність щодо тривалості й інтенсивності бойових дій, а також потенційні перебої в енергопостачанні», — указано в офіційній заяві МВФ за підсумками п'ятого перегляду програми розширеного фінансування (EFF).

Аналітики Фонду пов'язують такі показники з поступовою адаптацією бізнесу й очікуванням початком масштабнішого відновлення, хоча й зауважують, що дефіцит зовнішнього фінансування залишатиметься критичним викликом.

У звітах МВФ також наголосив, що темпи відновлення значною мірою залежатимуть від здатності України підтримувати макроекономічну стабільність і впроваджувати структурні реформи, навіть в умовах воєнного стану. Фонд підкреслив, що міжнародна фінансова підтримка на пільгових

умовах залишається критично важливим елементом для забезпечення цього прогнозу.

Натомість Світовий банк (СБ) погіршив свої оцінки, прогнозуючи зростання лише на 2 %. Таке сповільнення експерти пояснили тривалим тиском війни на інвестиційну активність, руйнуванням енергетичної інфраструктури й обмеженнями аграрного експорту. «Зростання ВВП України, за прогнозами, сповільниться до 2 % 2026-го, оскільки затяжний характер війни та руйнування критичної інфраструктури, зокрема енергетичної, продовжують обмежувати виробничі потужності та внутрішній попит. Хоча зусилля з відновлення надаватимуть певну підтримку економіці, значні ризики, пов'язані з безпековою ситуацією та дефіцитом робочої сили, стримуватимуть більш стрімке відновлення», — відмічено в аналітичному звіті СБ.

Експерти банку акцентували на тому, що без суттєвого прогресу в енергетичній безпеці та стабільного припливу іноземних інвестицій економіка залишатиметься вразливою до зовнішніх шоків. Вони стверджують, що ключовим фактором для довготривалої стійкості стане не лише фінансова допомога, а й здатність країни інтегрувати внутрішньо переміщених осіб і біженців назад у ринок праці.

Рейтингові агенції та незалежні аналітики здебільшого солідарні з державними органами, прогнозуючи зростання в межах 2,4 %. Ключовими ризиками називають дефіцит робочої сили та високий рівень державного боргу, який 2026-го може перевищити 110 % ВВП. Водночас за сценарієм швидкого завершення війни прогнози

миттєво зростають до 5 % і вище завдяки ефекту низької бази та припливу інвестицій у відбудову.

Своєю чергою прогноз Національного банку України (НБУ) на 2026 рік базується на очікуванні поступового зниження безпечових ризиків і подальшої адаптації економіки до воєнних викликів. «Економічне зростання прискориться до 4,3 % завдяки подальшій нормалізації умов для функціонування економіки, збереженню м'якої фінансової політики та поживленню внутрішнього попиту. Поступове зниження безпечових ризиків сприятиме поліпшенню споживчих та інвестиційних настроїв, а також частковому поверненню мігрантів, що стимулюватиме ринок праці та приватне споживання», — мовиться у звіті регулятора.

Там передбачають поступове сповільнення інфляції. Очікується, що 2026-го індекс споживчих цін знизиться до 6,6 %, а надалі повернеться до цільового показника 5 %. Для досягнення цих цілей НБУ має намір дотримуватися виваженої монетарної політики, поступово знижуючи облікову ставку в міру сповільнення зростання цін.

Міжнародні резерви, за оцінками НБУ, залишатимуться на достатньому рівні для забезпечення стабільності валютного ринку. Прогноз припускає, що Україна продовжить отримувати значні обсяги зовнішнього фінансування, хоча їхня структура може зміщуватися в бік кредитів на відбудову. Ключовими ризиками для цього прогнозу залишаються невизначеність щодо тривалості війни та масштаб руйнувань енергетичної інфраструктури.

■ КАТЕРИНА ЖИРІЙ

Уготівковому обігу в Україні перебуває 1,5 млрд монет номіналом 50 коп. Для підтримки відповідної якості щороку потрібно докарбовувати близько 30 млн монет, частину яких планують замінити шагами. «Ми бачимо й чуємо від роздрібного бізнесу про потребу в монеті номіналом 50, на жаль, ще ко-

пійок. Дуже сподіваюся, що найближчим часом це вже буде 50 шагів. Вона зберігатиметься в обігу ще кілька років», — розповів Андрій Пишний, голова НБУ.

За його словами, вилучати з обігу монету в 50 копійок не планують. Вони перебуватимуть в обігу паралельно зі шагами й матимуть однакові технічні характеристики, діаметр і вагу. Посадовець зазначив, що очікує рішення пар-

Яка доля очікує 50 копійок

ламенту про перейменування копійки на шаг найближчим часом.

Як писав «Міст», 1 жовтня 2025 року в парламенті зареєструва-

ли законопроект про перейменування назви розмінної монети «копійка» на «шаг». Депутати зазначили, що зміна назви розмінної монети «копійка» (одна сота частина гривні) на історично обґрунтовану та питомо українську назву «шаг» дасть змогу відродити національні традиції України в номінації грошей та завершити грошову реформу, розпочату 1996-го.

У грудні Верховна Рада підтримала в першому читанні законопроект про перейменування розмінної монети «копійка» на «шаг». Монети нового та старого дизайну перебуватимуть в обігу паралельно, тож не виникне додаткових витрат, пов'язаних з утилізацією монет номіналом 50 копійок та виготовленням розмінних монет номіналом 50 шагів їм на заміну.

■ Ігор Голод

Юлія Тимошенко, лідер парламентської фракції «Батьківщини», планувала організувати політичну кризу під час війни і рекордних холодів на тлі нищення росіянами енергетичної інфраструктури України.

➤ Регулярний механізм

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) минулого тижня запевнили, що «викрили керівника однієї з фракцій у Верховній Раді» в «пропозиції неправомірної вигоди низці народних депутатів, які належать до фракцій, не очолюваних цією особою, за голосування за або проти конкретних законопроектів». НАБУ і САП перевіряють причетність близько 20 народних депутатів з інших фракцій до такої схеми.

Відтак детективи завітали з обшуками до офісу партії «Батьківщина». Тимошенко візит правоохоронців підтвердила. За словами депутатки, вони забрали її «робочі телефони, парламентські документи й особисті заощадження». «Я категорично відкидаю всі абсурдні звинувачення. Схоже, вибори набагато ближче, ніж здавалося. І хтось вирішив почати зачистку конкурентів», — наголосила політик.

Їй оголосили підозру в пропозиції хабарів. «За даними слідства, після викриття НАБУ і САП у грудні 2025 року фактів отримання неправомірної вигоди народними депутатами Євгеном Пивоваровим, Ігорем Негулевським, Ольгою Савченко, Юрієм Кіселем і Михайлом Лабом за ухвалення рішень щодо законопроектів у парламенті, підозрювана ініціювала перемовини з окремими народними депутатами щодо запровадження системного механізму надання неправомірної вигоди в обмін на лояльну поведінку під час голосувань», — пояснили правоохоронці. — Йшлося не про разові домовленості, а про регулярний механізм співпраці, що передбачав виплати наперед та був розрахований

Викриття Юлі

Повернення Тимошенко в прем'єрське крісло зірвалося

на тривалий період. Депутатам мали надходити вказівки щодо голосування, а в окремих випадках — щодо утримання або неучасті в голосуванні.

➤ «Хочемо грохнути»

Підозру оголосили за ч. 4 ст. 369 (пропозиція, обіцянка або надання особі неправомірної вигоди) Кримінального кодексу України, яка передбачає позбавлення волі від п'яти до десяти років. НАБУ також оприлюднило аудіозаписи прослуховувань, на яких чути вказівки жіночим голосом одному з депутатів щодо голосувань. «Голос на плівках точно впізнає кожен українець», — запевнили детективи. До речі, цей голос звучить російською мовою.

І, справді, голосів вистачило лише за звільнення міністрів. Тетяна Ніколаєнко, заступник голови Громадської антикорупційної ради при Міністерстві оборони й експерт Незалежної антикорупційної комісії України, підкреслила, що голоси фракції «Батьківщини» в голосуванні за звільнення Василя Малюка, глави Служби безпеки України, «були ключовими».

Натомість за призначення Шмигала першим віцепрем'єром і міністром енергетики проголосували лише 210 парламентаріїв. А такої кількості забракло для прийняття рішення. Сергій Фурса, український фінансовий аналітик, акцентував: «Тимошенко планувала організувати повноцінну політичну кризу під

плівках, вочевидь, записана її розмова з Ігорем Копитиним, депутатом фракції президентської партії «Слуга народу» (СН).

За словами депутатки, НАБУ нібито порушило щодо нього кримінальну справу, для скасування якої він начебто сам напрошувався співпрацювати з

ВАСУ обрав для Тимошенко запобіжний захід у вигляді застави в 33 млн грн

лідером «Батьківщини». Вона переконувала, що розмова з ним «скомпльована». Мовляв, вставляють туди якісь елементи, яких у розмові не було. «Жодному депутату ніколи не давали грошей і не дам!» — заявила політик.

Азнайденівнеприобшуку 40 тис. USD скромно назвала «декількома тисячами гривень» нібито «на каву, чай, печиво». Однак «Українська правда» зауважила: «На плівках, як стверджують слідчі, підозрювана обіцяє передати гроші співрозмовнику та трьом його «партнерам» саме у вечір, коли стався обшук. Але замість депутата по пакет прийшли НАБУ і САП».

Під час засідання у Вищому антикорупційному суді України (ВАСУ) з обрання Тимошенко запобіжного заходу прокурор розповів, що з її кабінету вилучили комп'ютер, на робочому столі якого виявили акаунт під назвою «Каса» і каталог під назвою «Звіт»

з Excel-табличками за 2022—2026 рр. Там, за інформацією прокурора, розміщені дані «про отримання грошових коштів зі зазначенням напрямів, дат, сум, а також джерел, серед яких — «кошти ЮВ» (Юлії Володимирівни. — Ред.), «видала ЮВ». На робочому столі вилученого у неї комп'ютера натрапили також на певні списки. «Фактично вказані файли є списками депутатів СН», — роз'яснив прокурор.

ВАСУ обрав для Тимошенко запобіжний захід у вигляді застави в 33 млн грн. І зобов'язав перебувати на допити до НАБУ, не виїжджати за межі Київщини, повідомляти про зміну місця проживання, здати закордонний паспорт і не спілкуватися зі 66 депутатами.

➤ «Чітко грає на розвал»

Навіщо лідеру «Батьківщини» голоси депутатів? Політичний оглядач Роман Романюк обґрунтував це так: «Кажучи словами з парламентського сленгу, Тимошенко планувала взяти

Свобода, нагадав: «Під час великої війни Тимошенко то за швидкий мир, то про втому суспільства від війни. Журналісти також помітили, що вона практично не критикує Російську Федерацію (РФ). У липні 2025 року фракція Тимошенко майже в повному складі голосувала за законопроект про ліквідацію незалежності НАБУ і САП. 31 липня вона була однією з небагатьох депутатів, які не голосували за відновлення повноважень антикорупціонерів».

Своєю чергою публіцист Владислав Смірнов акцентував: «Батьківщина» фактично підтримала демонтаж інституцій, покликаних ловити таких, як вони, корупціонерів. Тимошенко виголосила промову з парламентської трибуни про нібито «зовнішнє управління» Україною й інші тези, які дивним чином збігаються з пропагандою Кремля. Вона відкрито таврувала незалежні антикорупційні органи як інструмент Заходу, а не боротьби з корупцією. Тепер же, після викриття, стає очевидним справжнє підґрунтя тієї «боротьби» проти НАБУ: банальне бажання захистити власні корупційні схеми. Її риторика про «зовнішнє управління» виглядає як цинічна ширма, покликана виправдати демонтаж антикорупційної інфраструктури, що загрожувала їй та подібним їй чиновникам-мародерам».

Водночас аналітик Борис Кушнірук відмітив: «Тимошенко вже встигла обізвати теперішнє керівництво держави «фашистським режимом», укотре тиражуючи тези Кремля». А Цибулька додав: «Якщо підкуп депутатів буде доведений, питання «чий кошти» стане значно цікавішим за будь-яку медійну істерію».

«Ключове питання у цій ситуації не в політичних заявах, а в тому, чи зможуть слідчі довести звинувачення до вироку. Для цього потрібні конкретні докази, які суд не зможе відкинути через процедурні помилки або слабку базу. Саме на цьому етапі справи часто руйнуються, навіть якщо розслідування починалося гучно. Важливо довести цю справу до суду й мати залізобетонні докази», — підсумував політолог Максим Джигун.

Йшлося не про разові домовленості, а про регулярний механізм співпраці, що передбачав виплати наперед

Також на аудіо обговорюють, що координація голосувань здійснюватиметься через захищені месенджери.

Розмова відбулася напередодні звільнення з посади міністра оборони Дениса Шмигала і міністра цифрової трансформації Михайла Федорова. Жіночий голос, зокрема, твердив: «Голосуємо за зняття і не голосуємо за призначення. Платимо десять за дві сесії. І давати буду, як на касу. Ми хочемо грохнути цю більшість».

час війни і рекордних холодів на тлі нищення росіянами енергетичної інфраструктури. Платить гроші, щоби під час війни у нас не було міністра енергетики й міністра оборони».

➤ «Видала ЮВ»

Джерело в НАБУ повідомило журналістам, що викрити Тимошенко допомогли «окремі особи», які добровільно пішли на співпрацю з детективами. А лідер «Батьківщини» вказала, що на оприлюднених

■ ПЕТРО ЙОСИП

Минулого тижня Путін заявив, що врегулювання війни в Україні потрібно досягти якомога швидше, проте Москва продовжить послідовно досягати своїх цілей. Під час виступу на церемонії прийому вірчих грамот від послів 34 країн диктатор запропонував «повернутися до предметного обговорення ініціатив Російської Федерації (РФ) щодо нової та справедливої архітектури безпеки». Він також сказав, що РФ «виступає за зміцнення центральної ролі Організації Об'єднаних Націй» і знову звинуватив Київ, що він нібито винен у тому, що війна триває. «Криза навколо України стала прямим наслідком інтересів РФ і створення загроз нашій безпеці, просування НАТО до наших кордонів, незважаючи на публічно дані нам обіцянки», — наголосив Путін і поскаржився на те, що ситуація на міжнародній арені «все дуже деградує».

➤ Піке у стагнацію

«Економіка опинилася перед загрозою класичної стагнації: коли через надмірно жорстку монетарну політику виробництво вже не може зростати, а ціни продовжують повзти вгору через витрати та дефіцит кадрів. Ми бачимо, що випереджальний індикатор рецесії перевищив усі критичні значення. Це вже не просто тимчасове охолодження, а початок структурного спаду», — зазначив Дмитро Белоусов, керівник напряму аналізу та прогнозування макроекономічних процесів російського Центру макроекономічного аналізу та короткотривалого прогнозування.

В Україні також заговорили про проблеми в економіці країни-агресора. Зокрема, Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки й оборони України (ЦПД) повідомив, що, за його даними, уперше за дев'ять місяців промислове виробництво РФ пішло в мінус (0,7 %). «Очевидно, що йдеться не про сезонні зміни, адже саме промисловість була основою «воєнного зростання», формально

утримуючи економічні показники у 2023—2024 рр.», — зауважили експерти.

Вони наголосили, що це прямий наслідок війни й управлінської неадекватності Кремля: «Влада РФ свідомо продовжує агресію, навіть коли економічної бази для цього вже недостатньо. Тож економіка заходить у глухий кут».

Своєю чергою Служба зовнішньої розвідки (СЗР) України вказала, що економіка РФ входить у фазу керованого хаосу. Зараз вона тримається винятково на жорсткому ручному управлінні, що свідчить про глибокий структурний розлад. А реальний сектор економіки РФ переживає один із найглибших кризових етапів, що характеризується зростанням ізоляції, відсутністю прозорості та прогресуючою нестабільністю.

Наразі близько третини підприємств прогнозують закриття бізнесу протягом найближчих пів року; банки відмовляють 90 % клієнтів у споживчих кредитах; прибутковість ломбардів зросла на 54 % за рік.

До кризи в секторі додаються плани влади, спрямовані на ще дужчу закритість. Зокрема, у Державній думі обговорюють скасування обов'язкового декларування доходів державними службовцями, що подається як «боротьба з корупцією».

Державний сектор також дедалі відчутніше втягується у так звану кризу неплатежів. 2025-го борги державних компаній перед підприємствами виросли у 2,7 разу, сягнувши понад 4 млрд RUB, і зтримуються на кілька місяців.

➤ Невтішні перспективи

Майбутнє економіки країни-агресора також не дає приводів для оптимізму. На думку експертів, війна зламає економіку РФ уже 2026 року. «Перспективи лише погіршуються, оскільки жорсткі нові санкції проти нафтового сектору Росії посилять дефіцит коштів», — написала The Washington Post.

Економісти відмітили, що РФ зараз опинилася у найслабшій економічній позиції за останній час. Причиною стала значна витрата грошо-

Дилема для Кремля

Продовження війни спричинить крах економіки

вих резервів і запозичень, які використовували для фінансування воєнних витрат. Додатково проблеми країні-агресору спричиняють і нові санкції, які зачіпають її нафтовий сектор, що може призвести до економічної кризи 2026-го.

Оскільки Кремль уже вичерпав значну частину своїх фінансових резервів і позикових ресурсів, які забезпечували його воєнні витрати, попереду на нього чекають ще серйозніші виклики — нова банківська криза.

Поступове сповзання російської економіки у фазу рецесії створює фундаментальні виклики для здатності Москви вести тривалу війну високої інтенсивності. Головна загроза полягає не в миттєвому колапсі, а у вичерпанні внутрішніх ресурсів, які раніше дозволяли підтримувати ілюзію стабільності. При переході до від'ємних темпів зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), що прогнозують падіння на рівні 0,5—1,2 %, державна машина буде змушена робити вибір між утриманням фронту та запобіганням соціальному вибуху всередині держави.

Фінансування воєнних потреб стає критично дорогим через інфляцію, яка в промисловому секторі вже значно перевищує офіційні показники й подекуди сягає 20 %. Це означає, що кожен наступний вироблений танк або ракета коштують бюджету дорожче, ніж попередні,

причому витрати зростають швидше, ніж прибутки від експорту енергоносіїв.

Рецесія неминує призведе до скорочення податкових надходжень від цивільного сектору, який і так перебуває під тиском рекордної ключової ставки. У таких умовах уряду доведеться або вмикати друкарський верстат, що остаточно знецінить рубль, або вилучати кошти безпосередньо у бізнесу та населення через надзвичайні збори.

Технологічна деградація в умовах економічного спаду стає помітнішою. Нестача валютного виторгу й обмежений доступ до складних мікросхем через посилення санкцій змушують російський військово-промисловий комплекс переходити на спрощені зразки техніки. Це безпосередньо впливає на якість озброєння на полі бою: заміна сучасних оптичних систем і систем зв'язку на дешевші аналоги знижує ефективність підрозділів. Крім того, кадровий голод, що загострився через мобілізацію та виїзд фахівців за кордон, в умовах рецесії стає хронічним. Компанії не можуть підвищувати зарплати для утримання працівників, оскільки прибутки падають, а витрати на логістику й імпортозаміщення зростають.

➤ Реакція на ситуацію

Рецесія підриває концепцію довгої війни на

виснаження. РФ розраховувала на те, що її економіка виявиться стійкішою за українську та західну допомогу, проте внутрішні дисбаланси вказують на зворотне. Соціальна ціна війни стає занадто високою, коли реальні доходи населення починають падати на тлі дефіциту базових товарів. Це обмежує можливість для проведення нових хвиль мобілізації, оскільки кожна вилучена з економіки людина тепер коштує ВВП набагато дорожче, ніж рік тому. Таким чином, економічне охолодження стає тим невидимим фронтом, який системно обмежує стратегічну ініціативу агресора.

Тож Кремль готується до різкого посилення податкового тиску на населення та бізнес через погіршення економічної ситуації в країні. За офіційними даними, економічне зростання в РФ майже зійшло нанівець, а промисловий сектор уже перебуває у стані рецесії.

Водночас воєнні витрати Кремля продовжують стрімко зростати, тоді як економіка не забезпечує достатніх бюджетних надходжень. У цих умовах російська влада обирає найпростіший шлях — компенсувати дефіцит коштом громадян і підприємців.

В РФ уже підвищили податок на додану вартість (ПДВ) до 22 %, фактично демонтуячи спрощену систему оподаткування для малого бізнесу та запроваджують нові збори для населення. Під прикриттям риторики про «справедливість» і «технологічний розвиток» фінансовий тягар війни перекладають на плечі простих росіян.

Як відзначили в ЦПД, громадяни РФ уже відчувають наслідки: ціни зростають, а реальні прибутки падають. Вимога Кремля «значно збільшити» податкові збори є сигналом подальшого погіршення соціально-економічної ситуації. Економіка, виснажена війною, та суспільство, змушене фінансувати імперські амбіції диктатора, наближаються до критичної межі.

Відак російська економіка входить у фазу «дорогих грошей», що стає новою нормою на тлі війни проти України та затяжної макроекономічної нестабіль-

ности. Про це також повідомила СЗР. За сигналами Банку Росії, висока вартість капіталу збережеться надовго, змушуючи бізнес відмовлятися від інерційного планування, скорочувати інвестиції та жорстко контролювати оборотний капітал.

Російські компанії будуть вимушені переглядати терміни окупності проєктів, умови відтермінування платежів і реальну ціну позикових коштів. У результаті навіть за формально стабільного попиту зростатиме обережність і падатиме готовність до розвитку. Додатковий удар по бізнесу завдаватиме податкова політика.

Із 1 січня ц. р. в РФ застосовують підвищену ставку ПДВ. Це ускладнює розрахунки з контрагентами, збільшує ризики податкових суперечок і підвищує адміністративне навантаження, що особливо болісно для малого й середнього бізнесу в умовах воєнної економіки. Ринок праці залишається напруженим: вакансій більше, ніж працівників. Низьке безробіття на тлі мобілізації та демографічних утрат означає для компаній зростання конкуренції за персонал і тиск на фонд оплати праці.

А очікуване уповільнення зростання зарплат змушує бізнес шукати заміну «зарплатній гонитві» через автоматизацію, скорочення функцій і підвищення вимог до універсальних навичок. Проблеми накопичуються в логістиці. Обов'язковий електронний документообіг і посилення регулювання міжнародних перевезень створюють ризики затримок і перевірок.

Для продавців на маркетплейсах ситуацію погіршують нові правила економіки, завищені податки та регуляторна невизначеність, що різко підвищує ціну будь-якої помилки. «У сукупності ці фактори демонструють, що економічні наслідки війни проти України дедалі потужніше вдаряють по внутрішньому бізнес-середовищу РФ. Замість розвитку й інвестицій компанії змушені концентруватися на виживанні, юридичній обороні та мінімізації ризиків, що свідчить про системну деградацію економіки в середньотривалій перспективі», — висували в СЗР.

■ Євген Клен

На тимчасово окупованих територіях (ТОТ) Запорізької області загарбники готують системні репресії проти цивільного населення. Про це повідомив партизанський рух «Атеш». За його даними, військовослужбовці 1152-го мотострілецького полку, дислокованого у Василівці та Кам'янському, отримали розпорядження про проведення «профілактичних заходів». Замість ідеологічних лозунгів тепер застосовують концепцію «превентивної ліквідації загроз», що на практиці надає військовим фактично карт-бланш на будь-які дії проти місцевих жителів. Командування формує уявлення, що лояльних громадян у прифронтових населених пунктах уже немає, тому будь-який контакт із населенням починається з обшуків і перевірок на причетність до сил оборони України. Затримання часто супроводжуються пограбуваннями, які у звітах подають як «вилучення засобів забезпечення диверсійної діяльності».

➤ Безгосподарність

Окупанти різко підвищили тариф на опалення та воду. «Загарбники пояснюють свої дії підвищенням ставки податку на додану вартість у Російській Федерації (РФ) із 20 до 22 %, що нібито спричинило зростання тарифів житлово-комунального господарства на 1,7 %», — ідеться в повідомленні міської ради Маріуполя.

Зокрема, майже на 97 %, порівнюючи з 1 січня 2025 року, зріс тариф на воду, якої в Маріуполі гостро бракує. Її подають усього на кілька годин раз на два дні. При цьому маріупольці вказують, що багато будинків залишається без води тижнями. Люди вдаються до радикальних методів — зливу води з труб опалення, унаслідок чого квартири залишаються без тепла.

У місті регулярно виходять із ладу котельні, на ремонт яких загарбники коштів не знаходять. Так само регулярно трапляються пориви тепломереж, які також

Злочинці на ТОТ

Окупанти розвалюють господарку і травмують дітей

не замінюють. Окупанти заявляють, що це лише частина значно масштабнішого підвищення. Усе подають як елемент «стратегії поступового приведення тарифів до економічно обґрунтованого рівня». Насправді ж це спроба перекласти фінансовий тягар економічних складнощів в РФ на українське населення на ТОТ.

Своєю чергою Міністерство закордонних справ України рішуче засудило заходи з нагоди так званого повторного відкриття Маріупольського драматичного театру, який у березні 2022 року став місцем одного з найжорстокіших воєнних злочинів окупаційної армії.

Тоді російська авіація навмисно скинула надпотужну бомбу на театр, у підвалах якого переховувались сотні цивільних, у т. ч. діти. Перед входом було великими літерами написано слово «Діти», аби не залишити сумнівів, що всередині перебувають мирні жителі. Проте, попри очевидний попереджувальний напис, удару все одно було завдано. «Тепер РФ проводить святкові заходи з нагоди так званого

повторного відкриття театру на тому самому місці, де були вбиті мирні жителі Маріуполя, що супроводжується танцями, концертами та святкуваннями. Це навмисний терор і навмисна спроба уникнути відповідальності. Росію необхідно притягнути до відповідальності за відбирання життів невинних людей і за скоєння геноциду проти українського народу», — наголосили українські дипломати.

➤ Страждають діти

Російська пропаганда використала новорічні свята, щоб здійснювати ідеологічну обробку дітей, залучаючи для цього лояльних до Кремля іноземців, відзначили в Центрі протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України. «У Донецькому театрі ляльок відбулося так зване дитяче свято, організоване за участю «громадян країн Європейського Союзу» (ЄС). Захід подавали як «теплу гуманітарну ініціативу», однак його зміст і риторика отримали чітко виражений антизахідний і пропагандистський ха-

рактер», — зазначено в повідомленні.

За даними ЦПД, ключовою постаттю заходу став фінський журналіст Кості Хейсканен, який давно і системно співпрацює з Кремлем. У своїй промові він розповідав дітям про «зомбовані уряди ЄС» і «глобальну брехню Заходу». «Під виглядом турботи дітям нав'язують політичну лояльність до держави-агресора, формують викривлену картину світу та закладають антиукраїнські й антизахідні установки з раннього віку», — додали у відомстві.

А на Різдво за календарем Російської православної церкви поблизу лінії бойового зіткнення на Луганщині відбулися релігійні заходи за участю військовослужбовців 3-ї загальновійськової армії РФ. До цих «молебнів» силоміць залучали дітей, яких організовано вивезли з населених пунктів ТОТ у безпосередню прифронтову зону. За даними Центру національного спротиву (ЦНС), місця проведення «молебнів» перебували в зоні досяжності артилерії та безпілот-

Д О С Л О В А

них літальних апаратів (БпЛА). Організатори знали про ризики, однак свідомо їх ігнорували. «Дітей використовували як живий реквізит: їх розставляли поруч із військовими», — мовиться в документі.

Тим часом окупаційна влада Херсонщини вивозить українських дітей на військові навчання до РФ. За інформацією ЦНС, групу з 24 підлітків доправили до російського Волгограда під прикриттям проекту «Гордість нації». Насправді ж метою поїздки є примусове втягнення неповнолітніх у військову систему РФ та формування лояльного до окупантів мобілізаційного ресурсу. «У так званому оборонно-спортивному таборі «Авангард» підлітків залучили до навчання роботи з БпЛА, військових спеціальностей, елементів кібероперацій і тактичної підготовки. Паралельно нав'язували ідеологічний блок: відвідини Мамаєвого кургану, «патріотичні» церемонії та музейну пропаганду війни», — відмітили в повідомленні.

За інформацією ЦНС, підлітків набирали через школи та ліцеї з використанням адміністративного тиску. Керівникам навчальних закладів установлювали квоти на кількість дітей, а батькам фактично не залишали вибору, подаючи участь як обов'язкову. У кількох випадках родини навіть натякали на можливі проблеми з виплатами, соціальною допомогою та навчальними характеристиками в разі відмови.

➤ Реакція не забарилася

Натомість «Атеш» розмістив свої агітаційні матеріали в тимчасово окупованому Луганську. Листівки з інформаційними та закличними матеріалами з'явилися в різних районах міста, у т. ч. місцях із постійним потоком людей. І хоча окупаційна влада продовжує тиснути на населення, це не змінює настроїв у місті. «Втома від війни та недовіра до російської пропаганди нарастають, і все більше жителів замислюється, як вплинути на те, що відбувається», — наголосили партизани.

Водночас Центр журналістських розслідувань (ЦЖР) повідомив, що в селі Хорли на тим-

часово окупованій частині Херсонської області ліквідували 55-річного Сергія Богана, начальника окупаційної поліції Каланчака. Він загинув під час атаки на кафе «Українська хата» і готель «Лео». Цей уродженець Ялти був зрадником зі стажем. Він не один рік працював в органах Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, очолював один із відділів карного розшуку. Після російського вторгнення 2014-го став працювати на окупантів поліцаєм у Генічеську Херсонської області. Восени 2024-го очолив окупаційний відділ поліції в селищі Каланчаку Скадовського району. Боган причетний до викрадень і катувань людей. Його дружина Олія працює заступником глави окупаційної адміністрації Нової Каховки.

ЦЖР поінформував, що російські окупанти перетворили курортне селище Хорли на свою військову базу. Вони захопили місцеві бази відпочинку, а значну кількість місцевих мешканців змусили виїхати. Окупанти не пропускать до Хорлів людей без місцевої реєстрації.

Володимир Сальдо, голова підконтрольної Росії частини Херсонської області, розказав, що Збройні сили України (ЗСУ) завдали удару трьома БпЛА по кафе та готелю в с. Хорли. У результаті «загинув 24 людини, у т. ч. дитина, понад 50 отримали поранення». Слідчий комітет РФ порушив кримінальну справу за статтею про теракт.

Проте в Генеральному штабі (ГШ) ЗСУ підкреслили, що сили оборони України завдають ударів винятково по військових цілях ворога. Дмитро Лиховій, речник ГШ, запевнив, що сили оборони дотримуються норм міжнародного гуманітарного права. Тому ЗСУ завдають ударів по об'єктах паливно-енергетичного комплексу РФ та інших законних цілях, маючи на меті зменшення воєнного потенціалу країни-агресора. Спікер також зазначив, що російські пропагандисти та військово-політичне керівництво РФ не раз удавалися до дезінформації та фальшивих заяв, зокрема, з метою впливу на міжнародних партнерів України та перебіг мирних перемовин.

■ Олег Садовий

Мая Санду (на фото), президент Молдови, проголосувала б за об'єднання з Румунією, якби відбувся відповідний референдум. За її словами, з огляду на велику кількість людей, які підтримували рух національного відродження в 1980-х рр., на той час, імовірно, можна було провести референдум за об'єднання з Румунією. «Але на той час ми не могли знати, скільки людей проголосувало б, оскільки референдуму не проводили», — зазначила глава держави.

Свій вибір вона пояснила геополітичною ситуацією навколо Молдови та загалом у світі: «Такої країни, як Молдова, стає все складніше виживати, існувати як демократія, як суверенна держава. Але як президент Молдови я розумію, що немає більшості, яка б підтримувала об'єднання з Румунією, але є більшість, яка підтримує вступ до ЄС, і ми працюємо над досягненням цієї мети. Це набагато реалістичніша мета, яка допомагає нам захистити наш суверенітет».

На ці слова відреагували в Бухаресті. Там заявили, що готові обговорити з Молдовою об'єднання двох країн, якщо Кишинів розгля-

Крок до Великої Румунії?

датиме такий варіант. Про це сказав Євген Томак, радник президента Румунії зі зв'язків з румунами в діаспорі. «На мій погляд, будь-який добросовісний румун, незалежно від того, на якому боці Пруту він проживає, розглядає питання об'єднання двох держав як природний процес», — поділився він.

На запитання, чи готова Румунія до сценарію возз'єднання, зокрема з погляду необхідної підтримки з боку партнерів по Європейському Союзу, союзників по НАТО та стратегічного партнера США, політик відповів: «Усі наші партнери знають, що й у Румунії,

і в Республіці Молдова живе один і той самий народ».

Він нагадав, що 2018-го Румунія односторонньо ухвалила декларацію, у якій висловила готовність у будь-який час обговорити з Молдовою тему об'єднання двох країн. Ця офіційна позиція румунської держави відтоді не змінювалася. «Та ми повинні враховувати реалії часу, в якому ми живемо, а саме те, що в Республіці Молдова відбувся масштабний процес демократизації, але він не досяг зрілості, яка б дозволила політичній еліті розглядати проблему об'єднання з іншого погляду, ніж той, що

застосовують зараз у Кишиневі», — наголосив Томак і додав, що Румунія цілком підтримує євроінтеграцію Молдови. Крім того, 50 % молдован мають румунський паспорт.

Своєю чергою Михайл Попшой, міністр закордонних справ Молдови, указав, що Кишинів може поставити питання про об'єднання з Румунією, якщо виникне загроза суверенітету й територіальній цілісності країни з боку Російської Федерації (РФ). На його переконання, Молдова не може ховатися, коли існуватиме екзистенційна загроза територіальній цілісності, фізичній цілісності

громадян, у разі, якщо РФ «наблизиться занадто близько до наших кордонів, а вона вже наблизилася з 2014 року».

Урядовець підкреслив, що рішення про возз'єднання з Румунією має ухвалити більшість громадян країни: «Це рішення не є простим, і якби воно було простим, то вже було б ухвалене. Таке рішення може прийняти лише широка більшість громадян, незалежно від бажання чи голосу того чи іншого політика».

Глава молдовського зовнішньополітичного відомства також прокоментував заяву Санду зауваженням, що ці висловлювання, по суті, не є новиною. «Звісно, деякі з наших партнерів виявляють цікавість. Ми пояснюємо їм політичний і геополітичний контекст, у якому перебуваємо. У надзвичайно складних реаліях і у світі, що перебуває в постійній геополітичній турбулентності, теперішні обставини не дозволяють мені сказати, що Республіка Молдова має гарантію безпеки», — відмітив він. На запитання, чи проголосував би за возз'єднання Молдови з Румунією, міністр зазначив, що відповідь повинна бути сама собою зрозумілою для тих, хто має румунське громадянство.

Тим часом на Вінничині, уздовж кордону з Придністров'ям, проводять інженерні роботи

для посилення оборони та встановлюють додаткові мінно-вибухові загородження. Про це повідомила Хмельницька міська рада. «Вінницька обласна військова адміністрація інформує, що в рамках заходів із посилення оборони державного кордону та захисту національної безпеки України на територіях, що межують із Придністровським районом Республіки Молдова, проводяться інженерні роботи з нарощення захисних кордонів та здійснюється встановлення додаткових мінно-вибухових загороджень ділянок прикордонної смуги в межах Тульчинського та Могилів-Подільського районів», — ідеться в повідомленні.

Роботи проводять із дотриманням усіх вимог міжнародного гуманітарного права та заходів безпеки. У міськраді акцентували, що заходи спрямовані винятково на стримування можливих загроз і не стосуються цивільного руху чи населених пунктів.

Окремо громадян застерігають: утримуватися від відвідин прикордонної смуги без спеціального дозволу; не наближатися до вказаних ділянок місцевості, що міститимуть відповідні попереджувальні знаки; негайно повідомляти правоохоронні органи чи прикордонників про підозрілих осіб, предмети чи діяльність (активність) поблизу кордону.

■ Іван Заторський

Зметою переозброєння Федеративна Республіка Німеччини (ФРН) намагається збільшити кількість рекрутів до війська, однак наштотхнула на проблеми, оскільки молодь ставить запитання: «Що я від цього отримаю?». Журналісти The Wall Street Journal зазначили, що Європа почала нарощувати військові видатки та готуватися до можливої війни з РФ. На тлі цього ФРН і Франція намагаються переконати молодь подумати про службу в армії.

Зокрема, Берлін запровадив нову військову службу — наразі на добровільній основі. 700 тис. чоловіків і жінок 2008 року народження почали отримувати

Протести школярів

Молоді німці не хочуть служити в армії

ти анкети про фізичну підготовку й готовність служити. Відповідати зобов'язані тільки чоловіки. Вони мають з'явитися на медичне обстеження, незалежно від того, хочуть уступати у Збройні сили (ЗС) ФРН чи ні. На цьому тлі в кра-

їні відбулися масові протести за участю демонстрантів шкільного віку. Вони запитують, чому повинні жертвувати собою заради держави, яка чверть федерального бюджету спрямовує на виплату пенсій літнім людям.

Журналісти зауважили, що на тлі цього в рекрутингових центрах ЗС ФРН сніг і холодна погода були не єдиною причиною низької відвідуваності. «У демократії робиш щось для держави і отримуєш щось натомість», — сказав

Бенедикт Захер, 25-річний студент і репетитор з математики, який проходив повз центр. Він додав, що його учні вважають, що не отримують нічого від держави, і в результаті стають більш егоїстичними, що «цілком справедливо».

Берлін поставив перед собою доволі скромні цілі. За словами Бориса Пісторіуса, міністра оборони ФРН, щорічна мета — набрати 20 тис. нових військовослужбовців. Ще 13,5 тис. солдатів хочуть залучити поза межами військової служби. Однак цього недостатньо. Аналітики стверджують, що для досягнення мети збільшення чисельності військ зі 184 тис. до приблизно 260 тис. Німеччина має залучати 60—70 тис. нових рекрутів на рік.

Опитування громадської думки підтримало

політику переозброєння серед усіх вікових груп. Але кількість респондентів, які заявили про готовність служити в армії, стала найнижчою з початку дослідження 2020-го. «Багато молодих людей ніколи не замислювалися про війсьсько як про роботодавця. Тепер їм доведеться це зробити», — зауважив Мартін Ельбе, соціолог Центру військової історії та соціальних наук Бундесверу.

Журналісти написали, що молодь є ключовою в цьому питанні не лише через фізичну підготовку та можливість, а й тому, що Бундесвер не має змоги контактувати з багатьма з 930 тис. резервістів, які теоретично можуть бути мобілізовані, оскільки закони про захист даних не дозволяють запитувати особисті дані громадян для цієї мети.

■ Ігор Голод

Минулого тижня Дональд Трамп пригрозив запровадженням «штрафних» мит щодо країн, які виступають проти контролю США над Гренландією. Він уточнив, що Данію, Норвегію, Швецію, Францію, Федеративну Республіку Німеччина (ФРН), Велику Британію, Нідерланди й Фінляндію з 1 лютого ц. р. обкладатимуть десятивідсотковим тарифом на товари, що експортують до США. А з 1 червня його підвищать до 25 %.

➤ «Загрозлива ситуація»

«Цей тариф діятиме доти, доки не буде досягнуто угоди про повну й тотальну купівлю Гренландії», — запевнив глава Білого дому. А також пояснив причину каральних санкцій — мовляв, вісім згаданих країн здійснили поїздки до Гренландії з «невідомою метою». «Ці країни, які беруть участь у цій дуже небезпечній грі, створили рівень ризику, що є неприйнятним і несталим, — обурився він. — Тому з метою захисту глобального миру та безпеки необхідно вжити рішучих заходів, щоб ця потенційно загрозлива ситуація швидко та беззаперечно завершилася».

Тим часом решта людства намагалася збагнути, яку ж «небезпечну гру» мав на увазі Трамп. Пояснювати взявся Скотт Бессент, міністр фінансів США: «Ми вводимо 10 % тарифу на вісім країн, які вирішили надіслати війська до Гренландії. Країни, які активували свої війська, поставили під сумнів національну безпеку США».

Однак «гучним» словом «війська» урядовець назвав лише кількадесят офіцерів і солдатів, аж ніяк не здатних створити хоч якусь загрозу. Як писав «Міст», до Гренландії прибули данські розвідувальні й штабні групи військових фахівців. До них приєдналися 13 німецьких розвідників і 15 французьких, троє офіцерів зі Швеції, по двоє з Норвегії та Фінляндії та по одному з Великої Британії і Нідерландів.

Так європейці намагалися довести госпо-

Трамп атакував Європу бумерангом

Президент США наразі вчасно схаменувся

дарю Овального кабінету, що його звинувачення в їхній байдужості до загроз Гренландії з боку Російської Федерації (РФ) та Китайської Народної Республіки (КНР) є безпідставними. А під час телефонної розмови з Кіром Стармером, прем'єр-міністром Великої Британії, американський лідер визнав, що його «могли дезінформувати щодо мотивів розгортання європейських військ у Гренландії».

➤ Шантаж не спрацював

Проте президента, вочевидь, переконав не лише Стармер, а й інші лідери країн Європейського Союзу (ЄС) доволі різко відреагували на погрозу «штрафних» митами. Антоніо Кошта (на фото), президент Європейської ради, стверджував, що він уже координує спільну відповідь ЄС на заяву Трампа. А Еммануель Макрон, президент Франції, попередив: «Жодне залякування чи погроза не вплине на нас». Ларс Клінгбайль,

віцеканцлер і міністр фінансів ФРН, наголосив: «Нас не вдасться шантажувати».

Своєю чергою Європейський парламент (ЄП) зупинив через погрози Трампа остаточне затвердження торговельної угоди між ЄС і Сполученими Штатами, яку уклали 27 липня 2025 року Трамп та голова Європейської комісії (ЕК). Документ передбачає 15-відсоткові тарифи на більшість європейських товарів, які експортують до США. Водночас Євросоюз мав скасувати тарифи на всі промислові товари зі Сполучених Штатів, додатково інвестувати в економіку США 600 млрд USD, закупити американських енергоносіїв на 750 млрд USD, а також здійснити нове оборонне замовлення в межах НАТО.

Бернд Ланге, голова комітету ЄП з питань міжнародної торгівлі, заявив, що роботу над імплементацією угоди необхідно зупинити доти, доки Сполучені Штати не відмовляться від своїх погроз. Крім того, за-

кликав ЄС застосувати щодо США «інструмент протидії примусу».

Цей найпотужніший механізм ЄС для реагування на економічний тиск, який досі жодного разу не використовувався, дозволяє запроваджувати дзеркальні мита, додаткові податки для технологічних компаній або обмежувати доступ до державних закупівель. Як повідомив часопис Le Monde, президент Франції назвав його «торговельною базою у відповідь на мита США».

«Конкурентні з боку Сполучених Штатів через торговельні угоди, які підривають наші експортні інтереси, вимагають максимальних поступок і відкрито спрямовані на ослаблення та підпорядкування Європи, у поєднанні з нескінченним нагромадженням нових мит, які є принципово неприйнятними, а тим більше, коли їх використовують як важіль тиску на територіальний суверенітет, — акцентував він. — Європа зараз має дуже потужні інструменти, і ми повинні їх вико-

ристовувати, коли нас не поважають і коли не дотримуються правил гри. Антикорупційний механізм є потужним інструментом, і ми повинні без вагань застосувати його в теперішніх складних умовах».

Клінгбайль погодився з Макроном про «торговельну базу». А німецьке видання Der Spiegel поінформувало з посиланням на джерела в ЄК: «ЄС розглядає заходи у відповідь на дії США. Планується запровадження штрафних мит на американські товари на 93 млрд EUR або обмеження для компаній зі США на європейському ринку».

Зокрема, пакет контрмит ЄС охоплює американський бурбон, авіаційні компоненти, сою та продукцію птахівництва. За даними джерел британського часопису The Times, німецький уряд готовий ще й підвищити для США плату за оренду військових баз на території ФРН, важливих для Вашингтона для «проекткування сили в Африці та на Близькому Сході».

➤ Shoot myself in the foot

Відтак сенатор-республіканець Том Тіллс констатував, що запровадження «штрафних» мит у «відповідь союзникам США за відправку невеликої кількості військ до Гренландії для навчання — погано для Америки, погано для американського бізнесу й погано для союзників Америки. Своєю чергою сенаторка-республіканка Ліза Мурковська закликала Конгрес використати свої повноваження щодо тарифної політики, роз'яснивши: «Аби мита не перетворилися на зброю, яка шкодить нашим альянсам і підриває американське лідерство».

Фрідріх Мерц, канцлер ФРН, слушно зауважив, що запровадження «штрафних» мит негативно позначиться не лише на європейцях, а й на американцях: «Зазвичай митні збори в підсумку сплачують ті, для кого призначений імпорт. У цьому випадку митні збори де-факто сплачуватимуть американські споживачі. Але це, звісно, завдасть шкоди європейській економіці і, зокрема, економіці Німеччини».

Із ним погодився Джуліан Хінц, дирек-

тор із досліджень Кільського інституту світової економіки: «Іноземні експортери не знизили свої ціни у відповідь на підвищення тарифів США. Тільки близько 4 % митного навантаження лягає на іноземні компанії, а решта 96 % перекладається на американських покупців, які платять мита, а потім змушені або покривати своїм коштом, або підвищувати ціни на продукцію. Тарифи функціонують не як податок на іноземних виробників, а як податок на споживання для американців. Тарифи Трампа є голом у власні ворота».

Водночас Ларрі Саммерс, колишній міністр фінансів США, іронізував: «Тарифна політика Трампа виглядає як Stop or I'll shoot myself in the foot».

➤ Класичний підхід

Першим на те, що у Вашингтоні усвідомили надмірність запровадження «штрафних» мит щодо восьми європейських країн, натякнув Кевін Хассет, директор американської Національної економічної ради. «Гадаю, що зараз справді хороший час для холодних голів, аби взяти гору, і щоб ми ігнорували риторику й сіли за стіл перемовин, аби поглянути, чи не можна досягти угоди, яка буде найкращою для всіх».

А на полях Світового економічного форуму в Давосі (Швейцарія) Бессент заявив: «Я впевнений, що лідери не будуть ескалувати ситуацію і що все вирішиться таким чином, який буде дуже вигідним для всіх». Він не помилився: Дональд Трамп відступив. «На основі дуже продуктивної зустрічі, яку я мав із генеральним секретарем НАТО Марком Рютте, ми сформували основу майбутньої угоди щодо Гренландії і фактично всього Арктичного регіону. Це рішення, якщо його буде реалізовано, стане чудовим для Сполучених Штатів і всіх країн НАТО. З огляду на це розуміння я не запроваджуватиму мита, які мали набути чинності 1 лютого». «Це класичний підхід будь-якого бізнесмена: підіймай ставки для того, щоби торгуватися посередині», — пояснив Іван Ус, експерт Національного інституту стратегічних досліджень.

Микола Княжицький, народний депутат України:

— За всього драматизму поточної кризи між США і ЄС щодо Гренландії для Кремля в ній немає нічого хорошого. Стратегічно саме РФ опиняється в найбільшому програві. З одного боку, для Кремля добре, що в процесі сварки Трампа та європейцям буде не до Росії та України. Проте результатом цієї кризи стане посилення США в Арктиці та прискорення милітаризації Європи. Нові американські бази

протиракетної оборони в Гренландії та новітні ракетні програми країн Європи роблять процес російського «вставання з колін» не таким захопливим, як розраховували в Кремлі. При цьому зрозуміло, на кого саме ці нові ракети будуть націлені. Американці не криються, що Гренландія їм потрібна для війни з РФ і КНР, тоді як у Європі взагалі немає інших реальних ризиків вторгнення, крім російського. Ні для кого не таємниця, що Росія прагне нормалізувати від-

носини зі США. Відомо, що росіяни намагаються «купити» американців обіцянками «чудових» і «неймовірних» спільних проєктів. Але кожен має застереження: «для реалізації потрібно скасувати санкції». З огляду на те, що йдеться насамперед про санкції ЄС, у разі поглиблення кризи між Європою та США скасувати їх буде практично неможливо. У такій ситуації росіянам доведеться попроситися з ідеєю нормалізації відносин зі США на власних умовах.

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Трамп таємно придивляється до нової жертви

■ NBC News

Доки загальна увага прикута до зазіхань Дональда Трампа на Гренландію, президент США таємно все уважніше придивляється до Канади, яку раніше вже пропонував зробити 51-м штатом. Про це повідомляє NBC News.

За даними кількох поінформованих осіб, із якими розмовляли журналісти, у приватних розмовах глава Білого дому виражає усе більше занепокоєння через те, що він вважає нездатністю Канади захистити свої кордони від посягань з боку Росії чи Китаю. Зокрема переконує, що Канаді потрібно збільшити витрати на оборону.

Водночас, за словами співрозмовників видання, поки що Трамп не висловлював наміру «купити Канаду», як хоче зробити з Гренландією, і не веде розмов про пряму воєнну окупацію північного сусіди. Але посилення захисту північних районів Канади є ключовою частиною плану зі «зміцнення»

Західної півкулі, як це бачить Трамп та його ключові помічники, і є частиною тієї ж логіки, у межах якої висувуються претензії на Гренландію.

NBC News зазначає, що цей інтерес Трампа щодо Канади сягає коренями часів його першої президентської каденції. Торік це вилилося в публічні заяви про необхідність зробити Канаду 51-м штатом США. Зрештою ці заяви переросли в торговельну війну між двома близькими сусідами.

За інформацією джерел телеканалу, на цьому тлі американські чиновники ведуть неофіційні перемовини з канадськими колегами щодо посилення військової співпраці в Арктиці. Зокрема, обговорюють питання модернізації системи раннього попередження про військову загрозу з цього напрямку, а також збільшення кількості спільних повітряних і водних патрулів. Однак, за словами чиновників, про розміщення американського військового контингенту на півночі Канади наразі не йдеться.

ЄС може зупинити торговельну угоду зі США

■ BLOOMBERG

Законодавці Європейського Союзу (ЄС) готові зупинити затвердження торговельної угоди зі Сполученими Штатами через обіцянку президента Дональда Трампа запровадити мита проти країн, які не підтримали придбання Гренландії Америкою. Про це інформує Bloomberg.

Манфред Вебер, лідер Європейської народної партії (ЄНП), найбільшої політичної групи у Європейському

парламенті (ЄП), заявив, що угода зі США вже неможлива. Він додав, що угода ЄС щодо зниження мит на американські товари «повинна бути зупинена».

Агенція зазначає, що торговельна угода між ЄС та США, яку Урсула фон дер Ляєн (на фото), президент Європейської комісії (ЕК), уклала з президентом Трампом минулого літа, уже частково реалізована, але все ще потребує схвалення ЄП. Якщо депутати ЄНП приєднаються до лівих політичних груп,

вони, імовірно, матимуть достатньо голосів, щоб відкласти або заблокувати схвалення угоди.

Торговельна угода встановила 15 % тарифів США на більшість товарів ЄС в обмін на зобов'язання унії скасувати мита на промислові товари Сполучених Штатів і деякі сільськогосподарські продукти. Фон дер Ляєн, яка контролює торговельні перемовини від імені ЄС, уклала угоду, сподіваючись уникнути повномасштабної торговельної війни з американським лідером.

Активна фракція законодавців ЄС уже давно виступає проти угоди, стверджуючи, що вона надто вигідна для США. Їхнє невдоволення посилюється, коли Вашингтон розширив 50-відсоткове мито на сталь і алюміній на сотні додаткових продуктів унії після згаданої липневої угоди.

Члени торгового комітету Європарламенту, який очолює Бернд Ланге, зустрілися для попереднього обговорення питання про прив'язування суверенітету Гренландії до торговельної угоди зі Сполученими Штатами і вирішили зібратися знову пізніше.

Крім того, Пер Клаусен, данський депутат ЄП від партії «Ліві», зібрав 30 підписів під листом, надісланим лідерам парламенту, в якому закликав їх «заморозити» торговельну угоду доти, доки адміністрація США висуватиме претензії та погрози щодо Гренландії. «Було б надзвичайно дивно, якби ми уклали угоду зі Сполученими Штатами саме зараз. Це було б чітким сигналом, що з боку ЄС ми готові використовувати інструменти, які маємо нині, проти США, якщо вони продовжать свою агресію», — підкреслив політик.

Можливий масовий розпродаж цінних паперів США

■ BLOOMBERG

Торговельні погрози президента США на адресу європейських урядів через Гренландію підвищують імовірність того, що останні можуть скоротити свої активи у Сполучених Штатах, що підтримує евро, пише Джордж Саравелос, глобальний керівник відділу валютних досліджень Deutsche Bank у статті для Bloomberg.

Він зазначає, що Європа є найбільшим кредитором США, оскільки країни цього регіону володіють американськими облігаціями й акціями на суму 8 трлн USD. Це майже вдвічі перевищує сукупний обсяг активів решти країн світу. «В умовах, коли геоекономічна стабільність західного альянсу зазнає серйозних по-

трясін, незрозуміло, чому європейці готові виконувати цю роль. Події останніх днів можуть ще дужче вплинути на ребалансування долара», — вказує експерт.

І додає, що нові мита Трампа на європейські країни через Гренландію також можуть стати каталізатором міцнішої політичної згуртованості Європи. Це свідчить про те, що будь-які негативні наслідки для евро щодо долара можуть бути короточасними. «З огляду на рекордно низький рівень чистої міжнародної інвестиційної позиції США, взаємозалежність європейських і американських фінансових ринків ніколи не була такою високою, як зараз. Саме використання капіталу як зброї, а не торговельні потоки, може завдати найвідчутнішої шкоди ринкам», — прогнозує аналітик.

Новий альянс замість НАТО?

■ POLITICO

Європейським державам варто бути готовими до сценарію, за якого їм доведеться створювати власний оборонний альянс замість НАТО через політику адміністрації президента США, зазначає Politico.

Трамп викликав серйозне занепокоєння серед традиційних союзників США у Європі своєю готовністю відновити дипломатичні

контакти з Путіним і домовлятися про припинення війни в Україні без участі європейських країн і, можливо, навіть без Києва. Крім того, американський лідер не раз критикував рівень оборонних витрат у Європі, ставлячи під сумнів довготривалу життєздатність НАТО.

За даними видання, радники з національної безпеки з 35 урядів перебувають у постійному контакті — як у форматі онлайн-зустрічей, так і через неформальні канали спілкування. Вони

звикли шукати багатосторонні рішення у світі, де дії теперішнього глави Білого дому дедалі частіше розглядають як фактор ризику. Рівень довіри в цих колах залишається високим.

Журналісти вказують, що лідери Великої Британії, Франції, Німеччини, ЕК, а також Фінляндії та Італії регулярно обмінюються повідомленнями, часто в єдиному спільному чаті. За останній рік вони напрацювали механізм швидкої координації дій у відповідь на

потенційно небезпечні кроки Трампа.

Водночас Вашингтон останнім часом посилює тиск на європейських партнерів, закликаючи їх збільшувати закупівлі американської зброї та боеприпасів, а також розширювати співпрацю в енергетичному секторі. У команді господаря Овального кабінету також натякали, що країни ЄС могли б уникнути вимоги витратити 5 % валового внутрішнього продукту на оборону, якщо поглибили військову інтеграцію зі США й інвестуватимуть більше коштів в американські компанії.

На цьому тлі у Європі дедалі частіше лунають ідеї посилення власних оборонних спроможностей. Зокрема, Андрюс Кубілюс, еврокомісар із питань оборони, заявив, що Євросоюз має розглянути можливість створення постійних збройних сил чисельністю близько 100 тис. військових.

■ Євген Клен

Учетвер 22 січня відбулося підписання установчих документів Ради миру. За участь у ній із правом рішення треба заплатити 1 млрд USD. Проект статуту організації передбачає, що головою ради стане Дональд Трамп, який контролюватиме учасників і затверджуватиме всі рішення. Він заявив, що ця рада може в майбутньому замінити Організацію Об'єднаних Націй (ООН). «Я великий шанувальник потенціалу ООН, але вона ніколи його не виправдовувала. ООН мала врегулювати всі війни, які врегулював я. Я ніколи не ходив до них, навіть і не думав туди йти», — наголосив президент США.

■ Рада від Трампа

Раду миру описують як «міжнародну організацію, що ставить собі за мету просувати стабільність, відновлювати надійне й законне управління та забезпечувати стабільний мир у регіонах, де тривають або яким загрожують конфлікти». Рішення мають приймати більшістю голосів, кожна держава-учасник матиме один голос, але щоб стати остаточним, його має погодити голова. І саме Трамп затверджуватиме порядок денний засідань. Він також матиме повноваження вигнати когось із країн-учасниць, а решта може заблокувати його рішення, лише якщо збере дві третини голосів. Наступника голови також обиратиме Трамп.

Передбачається, що Рада миру збиратиметься щонайменше раз на рік, також за рішенням голови можуть призначати додаткові збори. До її складу наразі увійшли: Марко Рубіо, державний секретар США; Стів Віткофф, спеціальний представник президента США; Джаред Кушнер, зять президента США; Тоні Блер, колишній прем'єр-міністр Великої Британії; Аджай Банга, президент Світового банку; а також американські інвестори Роберт Гібріел і Марк Ровен.

Національний комітет з управління Газою очолює Алі Шаат, колишній урядовець Палестинської автономії. Комітет працюватиме разом

Країни, запрошені до Ради миру

Рада миру замість ООН?

Дональд Трамп створив нову структуру контролю за світовим порядком

із Виконавчою радою Гази, до якої входять члени Ради миру, а також Хакан Фідан, міністр закордонних справ Туреччини; Алі Аль-Таваді, катарський фахівець із перемовин; Хассан Рашад, глава розвідки Єгипту; Рім Аль-Хашімі, міністр Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ) з міжнародного співпраці; Ніколай Младенов, болгарський дипломат; Якір Габай, кіпрсько-ізраїльський девелопер; і Сігрід Кааг, спеціальний координатор ООН із близькосхідного мирного процесу.

Командувачем Міжнародних стабілізаційних сил призначили генерал-майора Джаспера Джефферса, який «очолюватиме безпечні операції, підтримуватиме всеосяжну демілітаризацію та забезпечуватиме доправлення гуманітарної допомоги та матеріалів для відбудови».

■ Хто погодився

Трамп запросив до членства в Раді миру кілька європейських держав. Віктор Орбан, прем'єр-міністр Угорщини, першим із європейців прийняв запрошення приєднатися до Ради миру в питанні Сектору Гази. Катар, Туреччина, Саудівська Аравія, Пакистан, ОАЕ, Індонезія, Єгипет і Йорданія також підтвердили намір уступити до нової організації. У переліку охочих є загалом 49 країн.

Несподівано до Ради миру американський лідер запросив і Путіна. Той радо погодився і заявив, що готовий передати в раду 1 млрд USD зі заморожених росій-

ських активів. Пристав на пропозицію членства й білоруський диктатор Олександр Лукашенко.

Відповідаючи на запитання журналіста про запрошення російському диктатору, Трамп відзначив, що йому в Раді миру потрібні всі, а особливо ті, хто має великий вплив. «Бо якби в Раді миру всі були дітьми, вона не мала б впливу», — пояснив глава Білого дому. — Ми співпрацюватимемо з ООН, але Рада миру буде особливою».

Своєю чергою уряд Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) подякував США за запрошення, проте жодного рішення не прийняв. «Ми скоординуємося щодо найкращого способу досягнення нашої основної мети — забезпечення тривалого миру в Газі. Ми поділяємо мету забезпечення миру у світі й готові обговорювати зі Сполученими Штатами та нашими партнерами, як зможемо робити це разом», — відмітив Штефан Корнеліус, представник федерального уряду ФРН.

Україна також отримала запрошення приєднатися до Ради миру. Українські дипломати наразі опрацьовують це запрошення, однак позиція Києва залишається принциповою. Росія є ворогом України, а данія також підтвердила намір уступити до нової організації. У переліку охочих є загалом 49 країн.

■ Хто відмовився

Еммануель Макрон, президент Франції, не прийняв запрошення

приєднатися до Ради миру. На його думку, статут організації виходить за межі питання з Сектором Гази і викликає занепокоєння щодо поваги до принципів та інститутів ООН.

У Норвегії заявили, що вважають неприйнятним для себе стати членом ініційованої президентом США Ради миру, оскільки ця організація підриває діяльність ООН. Про це сказав Андреас Моцфельдт Кравік, заступник міністра закордонних справ країни: «Цілком очевидно, що ми не можемо бути частиною структури, яка кидає виклик ролі ООН і наявному міжнародному праву. Це було б абсолютно неможливо для нас. І не тільки для нас, а й для переважної більшості країн, які ставлять ООН і міжнародне право в основу своєї зовнішньої політики».

Він додав, що Осло не може погодитися з теперішнім складом Ради миру. Там були здивовані тим, що в цього органу є статут, який стосується не лише довготривалого миру в Газі. «Створення всеосяжного органу з доволі широким мандатом на роботу з питань миру й безпеки для нас виявилось абсолютно непередбачуваним», — констатував урядовець.

До Ради миру не приєдналася також Італія. «Деякі елементи несумісні з нашою Конституцією, а моя позиція, як і раніше, полягає у відкритості, — акцентувала Джорджія Мелоні, глава італійського уряду. — Ми перебуваємо в контексті, коли всі наші впевненості зникають — або ризикують це зробити. Ніхто не заці-

кавлений у тому, щоби вбивати клин між Європою та США, це не в інтересах Італії».

■ Плани, що викликають неспокій

Тим часом американські посадовці вже обговорюють ідею розширення Ради миру, щоб вона займалася не лише ситуацією в Секторі Гази, а й іншими конфліктами у світі, зокрема російсько-українською війною та кризою у Венесуелі. Про це написала Financial Times із посиланням на власні джерела.

За даними видання, у команді Трампа розглядають цю структуру як альтернативний формат міжнародного врегулювання — неофіційний майданчик, який потенційно може працювати паралельно з ООН або навіть частково її замінити.

Однак пропозиції про розширення повноважень органу викликали занепокоєння серед дипломатів, адже спершу раду створювали для контролю за післявоєнним управлінням Газою. Один із арабських дипломатів поділився, що на Близькому Сході до такої ініціативи ставляться обережно, а сам підхід — нетиповий для міжнародної практики. Критики ініціативи побоюються, що Трамп намагається створити альтернативу або конкурента ООН, яку не раз публічно критикував.

FT звернула увагу, що багато деталей про майбутню роботу ради залишаються невідомими, зокрема, реальні юридичні повноваження за межами Близького Сходу. Проте один американський чиновник наголосив журналістам, що планування роботи Ради миру зосереджене саме на конфлікті між Ізраїлем і Газою, і жодних рішень щодо інших напрямків іще немає.

Європейські держави зараз працюють над змінами до умов і координують спільну реакцію. Також вони намагаються переконати арабські країни долучитися до тиску на Трампа з вимогою перегляду положень Статуту Ради миру. Bloomberg вважає, що якщо цього не вдасться зробити, то Рада миру ризикує перетворитися на «приватну вечірку» Трампа без реальних засобів впливу на світову політику. І чимось

нагадуватиме Співдружність Незалежних Держав, яка, по суті, є лише гуртком путінських сателітів.

Щодо України, то, за інформацією видання, український чиновник високого рангу, який бере участь у перемовинах зі США, заявив: для війни між Україною та Росією пропонують створити окрему Раду миру, також під керівництвом Трампа. За його словами, вона мала б контролювати виконання 20-пунктного мирного плану, який Володимир Зеленський назвав «готовим на 90 %». При цьому українська сторона не обговорювала сценарій розширення повноважень ради на інші конфлікти та переконана, що на першому етапі орган має зосередитися саме на моніторингу конкретного мирного врегулювання.

У підсумку Фархан Гак, заступник речника генерального секретаря ООН, оголосив, що Організація Об'єднаних Націй, попри критику з боку президента США, і надалі керуватиметься своїм Статутом і не хвилюється через появу нових структур на кшталт Ради миру. За його словами, ООН докладає всіх зусиль, аби покращити роботу організації, щоб вона ефективно працювала для всіх зацікавлених сторін. Він також нагадав, що Антоніу Гутерреш, генеральний секретар ООН, запустив ініціативу UN80, спрямовану на підвищення ефективності організації.

Спікер заповнив, що ООН продовжить невідомо працювати за ради миру з повною повагою до міжнародного права та докладатиме зусиль для усунення першопричин конфліктів, аби забезпечити стійкі рішення. Він зауважив, що Рада миру — наразі аморфна структура, зокрема з погляду того, що саме вона робитиме.

Водночас нагадав, що різні регіональні організації та оборонні альянси співіснували з ООН упродовж 80 років. А також підкреслив, що рішення про створення Ради миру для роботи в Газі раніше схвалила Рада Безпеки ООН, і організація продовжує дотримуватися відповідної резолюції. «Що буде в майбутньому? Побачимо», — додав чиновник.

■ Любоко Петренко

У найпопулярнішому радянському серіалі «17 миттєвостей весни» про шпигуна Штірліца головна сюжетна лінія оповідає про спробу окремих німецьких посадовців провести сепаратні перемовини з представниками Заходу і, відповідно, намагання СРСР цьому діалогу завадити. Попри те, що фабула серіалу містить багато мітів і вигадок, такі перемовини справді відбувалися. Певні німецькі кола прагнули укласти сепаратний мир зі Заходом.

Для успіху було багато підстав. Попри те, що Захід перебував у військовому антигітлерівському альянсі з Москвою, їй не довіряв. І це ще надто м'яко сказано. Союзники перебували на ворожих, можна сказати, антагоністичних ідеологічних позиціях. У Лондоні й Вашингтоні не забули, що Йосип Сталін був одним із паліїв Другої світової поруч із Адольфом Гітлером. Американці та британці прогнозували майбутню, тобто повоєнну світобудову, і комуністичний СРСР як державу-переможницю розглядали як не меншу проблему, ніж гітлерівська Німеччина, силу якої на той момент уже було головним чином зламано.

Тому для Заходу значно доречнішим варіантом було б зберегти Німеччину формально недобитою, але реально підкореною, щоби перетворити її на союзника, який став би щитом, а то й тараном комуністичної держави. Уявімо собі на мить, що Франклін Делано Рузвельт і Вінстон Черчилль якось чудового дня в лютому чи березні 1945 року заявили, що «мир краще за війну», «треба припинити масові вбивства людей», «можна торгувати, а не воювати», спільно освоювати Арктику, добувати рідкісноземельні метали, експортувати нафту й газ. Німеччина складає зброю на Західному фронті. Відбувається історична «зустріч на Рейні», а не на Ельбі. Можливо, Німеччині дозволили б зберегти Ельзас із Лотарингією, аншлюсовану Австрію і навіть Судети. І вся напружена війна перенеслася б на Східний фронт.

Чому перемовини не увінчалися успіхом,

Путіну вдалося те, що не вдалося Гітлеру

складно сказати однозначно. Існують найрізноманітніші версії. Не вдалося ні Гітлеру, ні Борману, ні Гімлеру розвалити антигітлерівську коаліцію. Зрештою, історія, як ми знаємо, не має умовного способу.

Тому не займатимемося антинауковою якбитологією і повернімося до наших реалій, у яких Кремлю поталанило значно дужче, ніж Третьому Райху, — йому таки вдалося розвалити антипутінську коаліцію. Хоча, здавалося б, підстав для цього було значно менше — ідеологічних, політичних і прагматичних. Адже по той праведний бік барикад перебували ідеологічні однодумці, хай і не у всьому досконалі, але ліберальні демократії. Ділити їм, здавалося б, не було чого, а тим паче ворогувати, ставитися одне до одного з недовірою. Особливо на тлі того, що по інший бік були відверті вороги вільного світу — авторитарні правителі з Росії, Ірану, Китаю, Північної Кореї, які прагнули знищити демократичний світ, зруйнувати повоєнну архітектуру безпеки.

І в такій навіть не складній, а реально загрозливій ситуації Сполучені Штати — головна військова й економічна потуга Західного світу — заявляють, що вони покидають табір союзників. Майже офіційно це зафіксовано в такому базовому програмному документі, як Стратегія національної безпеки США, оприлюдненому на початку грудня 2025-го. У 33-сторінковій Стратегії європейські країни-члени НАТО,

які мали б бути природними союзниками США, якщо й не названі «ворогами», то нещадно розкритиковані. Адміністрація президента Трампа закидає європейським державам, що вони нібито пригнічують свободу слова та політичну опозицію, а водночас не пильнують за нелегальною міграцією, яка може спричинити «втрату ідентичності». При цьому критики Москви у Стратегії практично немає. Щодо Російської Федерації (РФ) натовість наголошується на необхідності відновлення «стратегічної стабільності» у відносинах.

Після таких закидів знову актуальним стає запитання: чи варто розраховувати на Сполучені Штати під час кінетичної атаки РФ на країни-члени НАТО? Читаючи документ, мимоволі виникають сумніви в тому, що Вашингтон готовий виконувати ст. 5 Вашингтонського договору НАТО про колективну оборону.

У цьому контексті доволі тривожно (хоча й очікувано) виглядає звіт Розвідувальної служби Данії за 2025 рік, у якому США вперше названо «потенційною загрозою безпеці». Документ сигналізує про зміну погляду скандинавської країни на свого натовського союзника на тлі геополітичного тертя передусім у питанні Гренландії. Ідеться, зокрема, про те, що Сполучені Штати чимраз частіше віддають пріоритет власним інтересам, а також «використовують свою економічну й технологічну силу як інструмент

тиску», у стосунках зі союзниками та партнерами також. «США використовують економічну силу, в т. ч. погрози високими тарифами, щоб нав'язувати свою волю, й уже не виключають застосування військової сили, навіть проти союзників», — указано в документі.

Трамп намагався відібрати Гренландію в Данії ще під час своєї першої президентської каденції, але тоді зазнав невдачі. Відразу ж після другої інавгурації чи не першою справою знову згадав про найбільший у світі острів, який, на його переконання, конче потрібен Сполученим Штатам. Копенгаген знову відповів відмовою. Американський лідер, як комусь могло здатися, заспокоївся із цим питанням. Насправді ж це не так. 21 грудня 2025-го Трамп призначив Джеффа Лендрі, губернатора Луїзіани, спеціальним посланцем США в Гренландії. Щоб не виникло сумнівів щодо пріоритетного обов'язку Лендрі, варто прочитати його твіт у соціальній мережі X, написаний одразу ж після призначення: «Дякую, президенте Дональде Трампе! Для мене буде честю служити вам на цій волонтерській посаді для того, щоб зробити Гренландію частиною США».

Зайве казати, що цей крок американського президента викликав чергове обурення в данської влади. І не лише в неї. Адже ця гренландська претензія Трампа (зрештою, як і канадська) свідчить про те, що теперішня адміністрація США не просто допус-

кає анексію територій чужих держав, не просто її легітимізує, а сама ж бавиться в ці небезпечні антизаконні ігри.

Що це означає для України, нескладно здогадатися. Саме з таким світобаченням Трамп без жодних докорів сумління допускає, що Київ легко може «подарувати» Москві частину своєї території. Тобто здати без бою ту частину Донецької області, яка ще перебуває під контролем Збройних сил України. На переконання господаря Овального кабінету, це ж так просто: обміняти невеличку частину території на мир, на гарантії безпеки й інші блага, передбачені складеним у Кремлі й легітимізованим Трампом мирним договором із 28 пунктів.

Проте глава Білого дому досі вірить, що досить піти Путіну на поступки в такому «незначному» територіальному питанні й настане мир і благодать. І його віра ґрунтується на досвіді маклера, який звик укладати найрізноманітніші угоди. Він чітко бачить, скільки матеріального зиску принесло б РФ загалом і Путіну зокрема укладання вже згаданої мирної угоди. Росія б припинила витрачати мільярди на війну, перестали б гинути її громадяни в найпрацевдатнішому віці, українські ракети й дрони вже не руйнували б російську енергетичну інфраструктуру, із країни поступово зняли б санкції.

І якби мова йшла про чисту комерцію, то Трамп сто разів мав би рацію: оборудка для Москви просто шикарна, вона передбачає завершення всіх негараздів, які чимраз щільніше стискають горлянку російської економіки, і здобуття в недалекому майбутньому мільярдних прибутків. А от чого чинний американський лідер не усвідомлює, то це того, що Путіну геть не потрібен той зруйнований ним же Донбас, якого він на словах так зятато домагається. Він бажає контролю над усією Україною. Але й це ще далеко не все. Контроль над Україною російському диктатору потрібен, щоб, своєю чергою, впливати на Захід. І все це для того, аби повернутися на світову арену не кривавим карликом, а велетнем із глобальними впливами.

Трампові варто було б ретельно вивчити звіти своєї ж розвідки, щоб зрозуміти, чого домагається Путін. Американські розвідники у своїх звітах застерігають, що Путін ні найменшим чином не відмовився від своїх цілей захопити всю Україну. Ба більше, він плекає надії повернути під контроль Кремля ту частину Європи, яку до падіння Берлінського муру контролював Радянський Союз. «Ці звіти представляють різко відмінну картину від тієї, яку намалювали президент США та його посередники на перемовинах щодо мирного врегулювання в Україні, які стверджували, що Путін хоче припинити конфлікт», — відзначила Reuters із посиланням на шість джерел в американській розвідці.

Тобто американська розвідка застерігає, що Путін не лише не планує зупинити бійню в Україні, а готовий розпочати нову війну проти держав-членів НАТО. Причому диктатор не надто й приховує свої плани. «Ми не збираємося воювати з Європою, я вже про це сто разів сказав. Але якщо Європа раптом захоче воювати й почне, ми готові вже зараз. Якщо Європа раптом захоче почати війну і почне її, то дуже швидко може статися ситуація, за якої нам не буде з ким домовлятися. Це ж не Україна. З Україною ми діємо хірургічним способом, обережно», — заявив Путін, спілкуючись із журналістами на маргінесі форуму «Россия зовет». А як насправді треба трактувати його слова «не збираємося воювати», українці чудово знають.

Утім, як ми знаємо ще з першої каденції Трампа, він більше довіряє Путіну, ніж власній розвідці. А тому вперто пробиває свою мирну оборудку з Кремлем. Хоча давно варто було б усвідомити, що наразі всі ці перемовні зусилля, укладання різних варіантів мирних угод, їхнє коригування, торг навколо окремих пунктів не мають ані найменшого сенсу. Путін все одно не бажає зупинити війну, яким би привабливим не був для нього мирний договір. Доки йому вистачатиме ресурсів, доти й воюватиме. Тому єдина слушна тактика — максимально обрізати РФ джерела поповнення державної скарбниці.

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Ініціатива Unite with Ukraine Світового конгресу українців (СКУ), Благодійний фонд Сергія Притули та 412-та бригада Збройних сил України (ЗСУ) Nemesis запустили великий фандрейзинговий тур Канадою та США. Мета кампанії «Єдиносбір 2026» — зібрати 1 млрд грн на «розумні» безпілотні літальні апарати (БПЛА) для перехоплення ворожих дронів.

Старт кампанії відбувся 22 січня ц. р. в Торонто (провінція Онтаріо). Подія збирала сотні гостей: волонтерів, меценатів і представників Конгресу українців Канади. Особливо зворушливим моментом стала передача коштів від школярів, зібраних під час різдвяних колядок, і вихованців театральної студії Торонто.

Основна мета збору — масштабне забезпечення ЗСУ дронами-перехоплювачами, які здатні збивати воро-

Розпочався тур для закупівлі дронів-перехоплювачів

жі БПЛА типу Shahed. За словами Олександра Ярмача, командира роти 412-го полку Nemesis, це критично важливе рішення для захисту цивільної інфраструктури та життя українців. «Любіть Україну всім серцем і любіть до глибини вашої кишені, бо саме зараз малі й великі внески буквально щодня і щоночі рятують життя», — звернувся до громади волонтер Сергій Притула.

Кампанія отримала значний фінансовий поштовх від Фондації Родини Мигалів, яка надала 500 тис. CAD у фор-

маті matching donation. Це означає, що кожна пожертва від приватних осіб фактично подвоюється, наближаючи команду до цілі. Головним логістичним спонсором виступили компанії Meest Canada та Meest USA, також проєкт підтримали провідні українські фінансові та громадські установи Північної Америки.

Команда у складі Сергія Притули, військово-службовців Олександра Ярмача та Володимира Городничого, президента СКУ Павла Грода та директора ініціативи Unite with Ukraine СКУ

Андрія Потічного продовжить зустрічі в таких містах: **Нью-Йорк — 30 січня, Філадельфія — 31 січня, Вашингтон — 3 лютого і Чикаго — 5 лютого.**

Долучитися до «Єдиносбору» можна на сайті проєкту або безпосередньо під час заходів.

Концерт фіналістів Конкурсу української музики

■ ДЗВІНКА САГАЙДАК

В історичній залі Weill Recital Hall легендарного Carnegie Hall у Нью-Йорку відбувся гала-концерт фіналістів III Українського музичного конкурсу. Подія об'єднала молодих виконавців з різних куточків світу навколо популяризації національної

музичної спадщини. У межах заходу 30 молодих митців зі США, Канади, Європи й України презентували 42 виступи. Програма була винятково україноцентричною: від сольних партій на бандурі до ансамблевих композицій.

Глядачі почули шедеври Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича, Мирослава Скорика, Василя Барвінського, а також

твори сучасних авторів та оновлені народні мелодії. Вечір символічно відкрив піаніст Павло Гінтов виконанням Державного Гімну України. На події були присутні представники Генерального консульства України в Нью-Йорку та Постійного представництва України при ООН.

Натхненниці конкурсу Оксана Коник та Оксана Сорочан наголосили

на важливості проєкту для світової сцени. Їхня мета — підтримка молодих митців і повернення української класики на світові сцени, адже музика — це не лише мистецтво, а й голос нації, який здатен бути почутим навіть тоді, коли мовчить світ. Організаторами події виступили Young Performers Foundation і Союз українців Америки.

■ ЮСТИНА ЗАРВАНИЦЯ

Молодь Школи шляхетного юнацтва при Релігійному товаристві «Свята Софія» США (ТССА) у Філадельфії (штат Пенсільванія) завершила різдвяний цикл благодійною акцією «Колядаймо разом!», зібравши кошти на потреби українських захисників. Упродовж святкового періоду вихованці школи відвідували українські осередки та організації США з вертепом і віншуваннями. Фінальним акордом ініціативи став благодійний вечір у Домі ТССА, що поєднав спільну коляду й тихий

У Філадельфії наколядували \$4 тис.

аукціон. У результаті молодим активістам удалося зібрати 4 тис. USD.

Особливими гостями заходу стали українські воїни, які перебувають на реабілітації у Сполучених Штатах за програмою фонду Revived Soldiers of Ukraine. Та-

кож до події онлайн долучилися бійці роти «Барні» 10-ї окремої гірсько-штурмової бригади «Едельвейс» ЗСУ. Степан Барна, командир підрозділу, подякував діаспорі за духовну опіку та виховання патріотичної молоді.

Ірина Іванкович, голова ТССА, наголосила, що від початку повномасштабного вторгнення товариство тримає «заокеанський тил», а з 2024 року взяло шефство над ротою «Барні». Про школу, яка стала рушієм акції, вона сказала: «Фундаментом цього проєкту є духовність, інтелект, етика й естетика, а його об'єднуючою основою — патріотизм. Наші вихованці — це як українці, народжені в США, так і ті, хто знайшов тут прихисток від війни. Сьогоднішня подія — це результат їхніх старань і їхній внесок у перемогу».

У Чикаго збирають кошти на генератори

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

В українському культурно-мисередку Чикаго (штат Іллінойс) відбулися урочистості з нагоди 108-ї річниці проголошення Незалежності Української Народної Республіки та 107-ї річниці Акту Злуки. Під час заходу анонсували благодійну ініціативу з допомоги українській енергосистемі. Про це повідомило Генеральне консульство України в Чикаго.

Організатором події виступив Український конгресовий комітет Америки (відділ Іллінойс). Попри екстремальні погодні умови захід зібрав повну залу представників духовенства, громадських організацій та іноземних дипломатів. Марія Дмитрів-Капеняк, президент УККА-Іллінойс, оголосила про початок акції зі збирання коштів на генератори для України на спеціальний рахунок комітету.

Цю ініціативу підтримав Сергій Коледов, генеральний консул України в Чикаго, який закликав присутніх жертвувати на до-

помогу нашим братам і сестрам в Україні. У своїй промові він наголосив, що в умовах сучасної російсько-української війни соборність набуває більшого символізму та гостроти, адже тепер як ніколи українцям потрібно об'єднатися заради майбутнього. Тож гасло цьогорічної інформаційної кампанії — «Соборність сьогодні — єдність фронту і тилу».

Головним доповідачем заходу став Євген Глібовицький, директор Інституту фронтиру. Також із промовами виступили американські політики: конгресмени М. Квіглі, Р. Крішнамурті, Д. Девіс, конгресвумен Р. Келлі, заступник мера Чикаго Б. Понсе де Леон та інші посадовці. У захід взяли участь представники дипломатичного корпусу: генеральний консул Канади М. Фек'є, генеральний консул Польщі Р. Юрковська та заступник генерального консула Литви А. Якштієне. Під час урочистостей грамотами УККА за заслуги перед громадою були відзначені Р. Яцковський та О. Таратула.

Добрянського нагородили орденом «За заслуги»

■ СОФІЯ КАЛИНА

Андрія Добрянського (на фото), директора з комунікацій Українського конгресового комітету Америки (УККА) та голову комітету СКУ з питань Організації Об'єднаних Націй (ООН), відзначили державною нагородою — орденом «За заслуги». Про це повідомило Постійне представництво України при ООН. Нагородження відбулося за поданням Андрія

Мельника, посла України при ООН, яке підтримало керівництво України.

Андрій Добрянський є одним із найавторитетніших представників української громади у США, який своєю діяльністю сприяє популяризації України в американських політичних колах і в межах ООН. У дипломатичному представництві зазначили, що завдяки організаторському таланту Андрія Добрянського в Нью-Йорку було проведено низку суспільно резонансних акцій на підтримку України. «Уся дипломатична команда нашої вітає Андрія Добрянського й зичить нових великих успіхів і перемог на благо України та українців», — ідеться в повідомленні.

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Світовий конгрес українців (СКУ) разом із членськими організаціями та партнерами розпочинає масштабну міжнародну кампанію «Stand with Ukraine: захисти майбутні покоління», приурочену до четвертої річниці початку повномасштабної агресії Російської Федерації (РФ) проти України.

Головна мета ініціативи — об'єднати українські громади та світову спільноту навколо проблеми системного викрадення та примусової депортації українських дітей Росією. Організатори наголошують, що повернення маленьких українців додому є ключовою умовою досягнення справедливого й тривалого миру.

У межах кампанії СКУ закликає активістів та громадські організації в усьому світі реєструвати свої публічні акції, заходи солідарності й адвокаційні події на спеціальній світовій мапі. Така координація допоможе продемонструва-

Глобальна кампанія на захист українських дітей

ти масштаб глобальної підтримки України та посилити тиск на міжнародні інституції. «Викрадення українських дітей — це злочин, який не має терміну давності. Світ не може погодитися на жоден так званий мир, у якому українські діти залишаються заручниками РФ. Наш обов'язок — говорити про це гучно, діяти разом і вимагати справедливості. Захист українських дітей — це захист майбутнього України

і демократичного світу», — наголосив Павло Грод, президент СКУ.

Кампанія також зосередиться на посиленні міжнародної адвокації та системному документуванні глобальної солідарності через медіа. Кожна подія, зареєстрована на інтерактивній мапі до 24 лютого, стане частиною спільного голосу діаспори на захист прав українських дітей.

Крім того, СКУ об'єднав зусилля з номінова-

ним на «Оскар» американським режисером з українським корінням Євгеном Афінеєвським, аби привернути увагу міжнародної спільноти до долі дітей, чиє дитинство зруйнувала російська агресія. У межах глобальної кампанії «Stand with Ukraine: захисти майбутні покоління» партнери об'єднуються докола документального фільму «Діти у вогні», присвяченого дитячому досвіду війни. Стрічка

розповідає історії вісьмох юних українців з Маріуполя, Нової Каховки, Харківщини й інших регіонів, які пройшли через окупацію, депортацію до РФ, полон і тяжкі поранення.

Павло Грод підкреслив стратегічну важливість цього проекту: «Коли війна триває роками, є ризик, що за заголовками й аналітикою зникають живі людські історії. Для СКУ це партнерство — спосіб зберегти фокус на українських дітях, які платять надто високу ціну за цю війну, і зробити так, аби світ продовжував їх чути».

Євген Афінеєвський відомий за стрічками «Зима у вогні» та «Свобода у вогні». Він зазначив, що новий фільм став його особистою відповіддю на біль українських дітей. «Усі ми — батьки, і понад усе прагнемо бачити здоровий усміх і майбутнє наших дітей. Для мене як для батька видовище болю та незламності дитини стало настільки потужним потрясінням, що я вирішив максимально привернути до нього

увагу світу й дати йому голос через великий кіноекран», — заявив режисер.

Він також додав, що діти «знайшли в собі сили пережити найтемніші часи, які принесла ця війна, і з гідністю перемагати в ній. Вони — маленькі герої, які своїми історіями здатні надихати інших». Фільм уже отримав міжнародне визнання, зокрема, дві головні нагороди на 64-му фестивалі в Монте-Карло й особливу відзнаку журі на Raindance у Великій Британії. Також відбулася гала-прем'єра фільму на 16-му Одеському міжнародному кінофестивалі.

СКУ закликає українські громади та закордонні осередки організовувати покази стрічки, зокрема, до роковин повномасштабного вторгнення. Для проведення заходів необхідно надіслати запит на електронні адреси: support@childreninthefire.com та prayforukraine.movie@gmail.com. Реєстрація подій доступна на офіційній мапі кампанії.

■ ДЗВІНКА САГАЙДАК

Спілка української молоді (СУМ) провела чергову онлайн-зустріч, присвячену патріотичному вихованню, волонтерству та досвіду сумівців на передовій. Другий вебінар циклу «Основи сумівського виховання» зосередився на другій частині гасла організації — «Україна». Цей напрям охоплює ідейність, патріотизм та активну волонтерську діяльність, що є фундаментом світогляду спільноти.

Програма заходу, розрахована на годину і 20 хвилин, містила три тематичні блоки:

СУМ провела вебінар

1. Патріотичне виховання (спікер — Олег Вітвіцький, директор Української інформаційної служби). 2. Волонтерство посумівськи (спікер — Андрій Фендик, голова Волонтерського штабу

СУМ). 3. «Нині — сумівець, завтра — борець» — спеціальна зустріч із представником спілки, який захищає Україну на фронті.

Захід відбувся 23 січня на платформі Google Meet.

10 тис. новонароджених українців в РП

■ СОФІЯ КАЛИНА

Консульські установи України в Польщі 2025 року зареєстрували близько 10 тис. новонароджених українців. Про це повідомив Василь Боднар, посол

України в РП. «За різними даними, у Польщі перебуває від 2 до 2,5 млн громадян України. Значна частина з них постійно перебуває в РП, частина приїжджає на сезонні роботи, також багато людей подорожує через Польщу транзитом. Зараз у

нас досить позитивна динаміка з кількістю новонароджених», — розповів він. За словами дипломата, консульські установи намагаються максимально допомагати молодим батькам, які реєструють новонароджених громадян України.

Хто тепер зможе мати два паспорти

■ ОЛЬГА ЗАЙЦЕВА

Закон про множинне громадянство, прийнятий 18 червня 2025 року, офіційно набрав чинності. Згідно з ним, українці тепер можуть мати не тільки українське, а й громадянство інших держав. А втім, це стосується далеко не всіх країн, а сам механізм має важливі нюанси.

Множинне громадянство в Україні — це новий правовий статус. Він дозволяє українцям мати громадянство двох і більше країн і при цьому не втрачати українське (як було до цього). Очікується, що це допоможе легалізувати статус українців за кордоном, дасть можливість отримати громадянство в спрощеному порядку, а також спростить процедуру отримання українського громадянства іноземцям.

Згідно із законом, в Україні вводиться механізм визнання множинного громадянства за умови, що воно не суперечить інтересам національної безпеки.

Водночас навколо новачки тривають дискусії, оскільки Конституція України закріплює принцип єдиного громадянства, як, власне, і дискусії навколо правильного трактування цієї статті Конституції.

Що обіцяє новий закон на практиці: українці зможуть мати паспорт іншої держави (або кількох), але при цьому не втрачати українського громадянства; покарань за наявність або приховування іноземного паспорта не буде; проте юридично Україна визнає тільки свій паспорт.

Кабінет Міністрів України (КМУ) затвердив перелік держав, громадянство яких можуть отримати українці, а громадяни цих країн — українське. Поки що в цьому списку є Республіка Польща (РП), Чехія, Німеччина, США та Канада. Тобто, в Україні нині дозволено мати громадянство цих п'яти країн. Цей перелік розширюватимуть. Водночас закон забороняє мати громадянство інших країн, визнаних агресорами або окупантами, і не по-

ширюється на громадян цих країн теж.

Закон діє в обидва боки: громадяни держав, затверджених КМУ, також можуть отримати українське громадянство за спрощеною процедурою. Для цього їм потрібно буде подати декларацію про визнання себе громадянином України, проте інші вимоги залишаються колишніми (зокрема, знання української мови та історії, Конституції, установленний термін проживання). Пільгові умови передбачені для іноземців, які за контрактом служать у Збройних силах України в період воєнного стану. Їм достатньо одного року служби, щоб отримати українське громадянство. Також за спрощеною процедурою зможуть оформити громадянство родичі військовослужбовців, які загинули або продовжують захищати країну. Податки, пенсії та військова служба для громадян із кількома паспортами будуть регулюватися окремими рішеннями уряду — їх наміряються впроваджувати поетапно.

■ ПАВЛО ЛОПАТА

Євген Плужник, один із найвидатніших поетів України, помер на соловецькому засланні. Публікувати свої вірші почав на 23-му році життя в київській газеті «Більшовик» і часописі «Глобус». Під ними ставив псевдонім Кантемирянин, якого взяв від слободи Кантемирівки Воронежської губернії, де народився 26 (14) грудня 1898-го.

З 1924 року молодого поета дошкульно переслідувала відкрита форма туберкульозу. Раз по раз терпів кровотечу з легенів. Був од природи скромний, тихий і намагався не звертати на себе уваги. Жив у Києві з 1920-го біля старшої сестри, навчаючись у Київському ветеринарно-зоотехнічному інституті. Заробляв на життя продажем газет.

Часто з метою лікування виїждив з Києва, здебільшого до родичів у село на Полтавщину, куди 1918 року переїхав батько з родиною. Там Євген багато читав, писав, а головне — думав. Любив поет Полтавщину, її природу й рідне батькове село Великі Багачки. Знав про його страшні трагедії під час Голодомору. Побував у санаторії в Криму і на Кавказі.

З шостого на сьоме листопада 1934 року заарештували Григорія Косинку, Дмитра Фальківського й Олексія Влизька. Це був початок безпощадних арештів письменників, замороження усього живого, породжене сталінським суворим режимом. Творилася жорстока веремія, безслідно зникли селяни, які опинялися на Сибіру. Ці болі кралялися серце Євгена Плужника.

Він легко сприймав «ідеали» соціалістичної революції, утверджував цю віру в справедливе майбутнє свого народу, але не міг змиритися з насильницькими методами утвердження нового ладу. Не міг повірити, що чесний і працьовитий господар своєї землі є класовим ворогом. Не міг погодитися з тим, як надто дорогою ціною добувалася обіцяна селянам земля.

Довго тривав у Плужника глибокий внутрішній біль душі, який виривався з горла поета. Довелося йому мовчки терпіти, зціплювати зуби і не висловлювати вголос фрази, а лише ці гострі рядки класти на папір. Поет бачив, що владна верхівка робила зі селом, коли люди лежали мертвими на вулицях. Поет знав, що знищують українців, виморюють голодом, а потім тюрмами та сибірськими таборами. Плужник був певний, що лихо чекає на людей, бо коли московська влада пустила кров, то вона її не зупинить.

На Прорізній вулиці, де мешкало подружжя Плужників, Євген підходив до вікна і дивився, кажучи: «Боже, який чудовий Київ, який прекрасний Київ, як я його люблю! А я тут не житиму, нас знищать, нас усіх знищать, і усіх письменників із розумом, тому що нас не можуть терпіти, вони бачать у нас потенційних ворогів». Будучи надто вимогливим до себе, за десять років поетичної творчості Плужник видав лише дві поетичні збірки — «Дні» (1926) та «Рання осінь» (1927). На шляху творчої праці належав до плеяди літературної організації «Ланка», членів якої називали ворогами радянського суспільства. До

Репресований Євген Плужник

своїх поглядів і діяльності вони викликали з боку радянської системи репресії, що настали зразу після вбивства у Смольному інституті Сергія Кірова, секретаря Ленінградського обкому партії 1 грудня 1934 року.

Наступного дня уповноважена секретно-політичного відділу НКВС України Гольдман скомпонувала постанову, у якій Плужника звинуватили як «члена контрреволюційної організації, пов'язаного з націоналістичною групою письменників, який вів контрреволюційну роботу. Знав про практичну діяльність організації з підготовки терористичних актів». На підставі цього робився висновок, що «перебування його на волі є соціально небезпечним»,

тому Плужник підлягає «утриманню в спеціальному корпусі Київського обласного управління НКВС». Після трусу в квартирі поета ордер на його арешт виписали 4 грудня 1934-го. Євген став сумнішим, але спокійним. Одного вечора, коли повернувся з Будинку письменників, поклав на стіл тисячу карбованців: «Оце, Галю, мені повернули частину грошей за збудоване для мене приміщення в будинку «Роліт». Сказали повернути від нього ключ, бо воно мені більше не належить».

У перші грудневі дні в Києві відбувалися страшні арешти. Було тільки чути: того забрали, того взяли. 4 грудня о пів на другу годину ночі знадвору почувся гуркіт автомашини, потім кроки трьох вій-

сьовиків, які підіймалися сходами. Дзвінок урвав тишу. До дверей пішов Євген. Відчинив, і до кімнати першим увійшов офіцер, а потім ще два солдати з рушницями і двірник Сава. Під час обшуку всі речі, книжки, рукописи, листування показувала в гарячці хвора Галина. Деякі документи взяли з собою, у т. ч. паспорт, дві-три книжки і часопис «Україна», виданий Михайлом Грушевським. Після довгого обшуку Євгена забрали, посадили до в'язниці на Катирининській вулиці. Аж під кінець березня Галині дозволили побачитися із чоловіком. 30 березня 1935 року надійшов поштою лист такого змісту: «Галча мое! Це дрібничка, що пишу тобі чорнилом, але разом з тим це велику вагу має: я хочу, щоб надовго, на все твоє і моє життя зберігся цей лист — найрадісніший, вір мені, з усіх листів, що я коли-небудь писав тобі, Галю. Ти ж знаєш, як рідко я радів: як багато треба для того, і от тепер, коли я пишу тобі, що сповнює мені груди велике почуття радості, так це значить, що сталося в моїм житті те, чому й ти разом з мною — я знаю! — радітимеш! У мене мало зараз потрібних слів, мені б тільки хотілося пригорнути тебе так міцно, щоб відчула ти всім своїм єством, що пригортає тебе чоловік, у якого буває життєва сила в м'язах, і в серці, і в думках! Пишу тобі, а надворі за вікном сонце, і мені, їй-богу, так важко стримати себе, що не скрикнути, яке хороше життя, яке прекрасне майбутнє в людини, що на те майбутнє має право! Я цілую тебе, рідна моя, і прошу: запам'ятай дату цього листа як дату

найкращого з моїх днів! Твій Євген. 28. III. 35».

Євгена Павловича за-судили до розстрілу. Згодом найвищу кару замінили на десять років ув'язнення у спецтаборах на далекій холодній Півночі. Їхати туди разом з іншими арештантами поет уже не міг. Тяжко хворого, його везли окремо. Перебував в'язнем у Соловецькому Кремлі в камері 2-го корпусу, підвалі за монастирських часів. Стан здоров'я Плужника був безнадійним. Підіймалися з ліжка йому складно. Апетит мав дуже поганий. Мучило гостре безсоння. Розмовляв із труднощами, тихим голосом, але вимовляв слова виразно і зрозуміло. У палаті, де лежав поет, було разом вісім осіб. Він писав ночами, а потім, вичерпаний безсонням, лежав нерухомо з примкнутими очима, нагадуючи мерця.

На прохання М. Тайги Плужник обіцяв не писати ночами, віддаючи йому окуляри. Але писати ночами не переставав. Він знав, що скоро помре. Момент наближення смерті відчував достеменно й непомильно. Одного зимового дня на початку 1936 року цілком спокійно, слабо ворухачи губами, попросив: «Микола, принеси мені холодненької води; вмиюся, пригадаю Дніпро і вмиру». Коли Микола приніс воду, Плужник повільно вмиочив праву руку, потім ліву, тоді, заплющивши очі, підніс одну, потім другу руку до чола. Легенько потер руки одну об одну рушником, який подав йому санітар. По якійсь хвилині-дві поет перестав дихати. Через три дні Євгена Плужника поховали у спільній могилі на Соловецькому цвинтарі.

Українську класику покажуть у програмі Berlinale

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

На Берлінському міжнародному кінофестивалі відбудеться показ відреставрованої версії фільму «Кришталевий палац» (1934) (на фото) українського радянського режисера Григорія Гричеря-Черіковера. Стрічку додали до офіційної програми Berlinale Classics. Уперше за всю історію

фестивалю в цій секції буде представлений український фільм. Про це повідомив Іван Козленко, продюсер проекту.

Фільм також відомий під альтернативною назвою «Домініус воіскус». Це чорно-біла історична драма за сценарієм Лео Мура, яка вийшла в прокат в УРСР 25 вересня 1934 року. До наших днів збереглася і коротша німа версія стрічки.

Події «Кришталевого палацу» розгортаються в 1920-х рр. в одному з індустриальних міст Західної Європи. За сюжетом, молодий архітектор відмовляється від успішної кар'єри в буржуазному середовищі, стає на бік робітничого класу й долучається до боротьби проти соціальної нерівності.

Реставрацію фільму профінансувала й здійснила польська компанія Fixafilm за під-

тримки Майкла Кінічіки з Amherst College. Оригінальні титри було відтворено за історичними зразками, шрифти реконструював Євген Анфалов, а новий постер до стрічки створила дизайнер Марія Плотникова.

Крім того, у межах Берлінале також покажуть документальний фільм «Сліди» режисерів Аліси Коваленко та Марисі Никитюк. Стрічка буде представ-

лена в секції Panorama Dokumente й присвячена жінкам, які пережили сексуальне насиль-

ство з боку російських військових і публічно свідчать про ці злочини.

■ Ілько Лемко

Донбас укотре опинився в інформаційному тренді. Як бісик із портсигара вигулькнула ідея якогось мітичного референдуму про статус регіону, референдуму, якого ніколи не буде, а якщо би й був, то не мав би жодних правових наслідків, почалися пустопорожні балачки про якусь «вільну економічну зону», що збуджує ремінісценції часів сумнозвісних мінських домовленостей про закріплення особливого статусу окремих територій Донецької та Луганської областей.

Схід України віддавав був потужним осередком українського сепаратизму й не упускав можливості «тишком-нишком запустити усобиць лютую змію» (Тарас Шевченко). Ще в часи Руїни (1657—1687) лівобережний гетьман Іван Брюховецький, потрапивши під юрисдикцію Москви, визнав своїм ворогом правобережного гетьмана, прихильника турецької орієнтації Петра Дорошенка, а останній із приводу цього констатував: «Божою волею український народ обох сторін Дніпра роздвоєний і видається собі ворогами».

Але надзвичайну роль у розколі України відіграв сепаратизм 1917-го. Ленінські лицемірні заяви змушували серйозно замислитися над хоча б теоретично можливими втратами Росії. Уявляючи собі межі майбутньої української «автономії», які сягали Чорного моря, Одеси, Донецького регіону, Херсонщини, Катеринославщини і Харківщини, російські шовіністи з жахом усвідомили, що втрачають не лише вихід до моря, а й донецьке вугілля, катеринославський метал, харківську промисловість, херсонський хліб. І тоді виникла ідея обґрунтувати неможливість передання Україні «неукраїнських земель».

Якщо Київщину, Полтавщину, Поділля, Волинь і навіть Чернігівщину червоні шовіністи ще могли зі скрипом визнати українськими, то Одесу з Чорним морем і шляхом до Дарданелл, Таврію, промислові райони Катеринославщини та Слобожанщини, Донбас — ні за що у сві-

Вічне питання Донбасу

ті. Підстави до обґрунтування: це не Україна, і навіть не Малоросія, це Новоросія, тут і населення здебільшого не українське, і це російський край.

Отже, уся політика російських більшовиків потужно велася в напрямі знищення насамперед зародків нової української державності. Тому й було визначено найоптимальнішу схему втілення цієї політики, а саме — «федералізм». Треба було банально роздробити національно-етнографічний український моноліт на окремі регіони, які мали б називатися «федеративними радянськими республіками». Національний принцип державності для України відкидався цілковито й рішуче. Більшовицька преса не приховувала, що принцип формування цих окремих федеративних республік жодним чином не ґрунтується на національних принципах, а лише на економічних.

Ідучи за схемою, виробленою ще ворожою капіталістичною кадetskою комісією Тимчасового уряду, більшовики утворювали з «хлібно-залізної-вугільного» регіону єдину Донецьку федеративну радянську республіку. Таврія і Крим створювали Таврійську федеративну радянську республіку, були плани створення також Київської і Північно-Західної федеративних республік.

Таким чином російський більшовизм остаточно відкидав звинувачення своїх патріотів-шовіністів у тому, що він нібито розтринькує Велику Росію, могутню і багатющу імперську державу. Більшовики довели, що вони не гір-

ше від капіталістів-кадетів і від самого царя-батюшки вміють «збирати руські землі». Найцікавіше, що на ґрунті цієї маячній об'єднувалися непримиренні класові вороги. Коли більшовики під командуванням Муравйова вступили до Києва, голова Київської міської думи, правий есер і класовий ненависник більшовизму, вітав вступ більшовиків до української столиці.

А чорносотенна і контрреволюційна преса, вибаючи більшовикам усе на світі, відверто хвалила їх і їхню національну політику. Тож більшовизм і російський шовінізм буржуазно-капіталістичного ґатунку остаточно й безповоротно злилися воедино.

Східний московський сепаратизм під більшовицькою оболонкою гучно про себе заявив наприкінці 1917 року. Харківська, катеринославська і донецька більшовицькі організації були найпотужнішими й найчисленнішими в Україні, до речі, на відміну від київської, полтавської, чернігівської, житомирської та вінницької організацій, де більшовики перебували на третьосортних ролях. Етнічна українськість опиралася більшовицьким монстрам. Та навіть у лавах самих більшовиків точилися серйозні суперечки на регіональному ґрунті щодо незалежності України.

Київські більшовики перебували у стані перманентної ворожнечі з харківськими й катеринославськими, серед яких виділялися більшовицькі монстри Артем і Петровський. Якщо київські більшовики частково визнавали право українського на-

роду на самовизначення, то Артем і компанія послідовно стояли на принципах валуєвщини.

Донецьчани, харків'яни і катеринославці не хотіли навіть визнавати себе частиною України, яку вони для себе обмежили Правобережжям, а самі тяжили лише до РСФСР як самостійна донецько-криворізька організація. Після ухвалення Берестейського миру російські більшовики намагалися не допустити відновлення влади Української Центральної Ради у надзвичайно важливому в економічному і стратегічному стосунку Донецько-Криворізькому регіоні.

І ось власне тому 30 січня 1918-го в Харкові на Четвертому з'їзді Рад робітничих депутатів Донецького та Криворізького басейнів за ініціативою Артема і його прибічників проголосили комуністично-більшовицьке гібридне напівдержавне утворення — Донецько-Криворізьку Радянську Федеративну республіку. 14 лютого сепаратисти утворили свій «уряд» — Радународних комісарів, де на ключових посадах опинилися міністри з достатньо промовистими прізвищами: голова Раднаркому — Артем (Сергеев), комісар праці — Магідов, комісар судових справ — Фіточилис, комісар військових справ — Рухимович, комісар у справах освіти — Жаков.

До складу «республіки» увійшли теперішні Харківська, Сумська, Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Запорізька, Миколаївська та частина Херсонської області. Керівники цього новоутворення без жодних правових наслідків задекларували

приєднання до складу радянської Росії, яка на той час офіційно це не підтримала. Усе завдання «республіки» полягало у втіленні ленінського переконання: «Без українського хліба, без українського цукру, без українського металу, без українського вугілля радянська Росія неможлива».

Скориставшись слабкістю Центральної Ради, донецько-криворізький уряд проголосив про повалення її керівного органу — Генерального секретаріату. Для Росії це був зручний кон'юктурний хід: мовляв, війну з Україною веде вже не Росія, а «український» харківський уряд, отже, це громадянська війна між самими українцями. Така позиція, звісно, була лицемірством, бо проросійський маріонетковий уряд усі директиви одержував із Петрограда і вів воєнні операції проти Центральної Ради силами російського уряду.

Автім, Ленін невдовзі схаменувся і зрозумів, що трохи перемудрив із цією Донецько-Криворізькою республікою, бо йому потрібна була не частина України, а ціла. До цього насамперед спричинилась слабкість українського уряду в Києві, який уже не міг протистояти московсько-більшовицькій навалі, і наступ німецьких військ, які могли захопити всю територію України й навіть теоретично сприяти її незалежності.

Ленін дав прочухана своїм сателітам за сепаратистську недалекоглядність. У листі до Орджонікідзе писав: «Що стосується Донецької республіки, передайте товаришам... що, як би вони не вхитрилися ви-

ділити з України свою область, вона, судячи з географії Винниченка, все одно буде включена в Україну й німці будуть її завойовувати. Через це зовсім безглуздо з боку Донецької республіки відмовлятися від єдиного з усією іншою Україною фронту оборони».

Однак донецькі сепаратисти так увійшли у раж, що навіть насмілилися не одразу послухатися свого вождя. Думка про будь-який стосунок до України видавалася їм нестерпною. Керівництво Донецько-Криворізької республіки навіть відмовилося надіслати своїх делегатів на Другий всеукраїнський з'їзд Рад. Екстремне засідання ЦК РКП(б) під головуванням Леніна привело «заколотників» до тям: «На скликаний український з'їзд Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів повинні приїхати товариші з усієї України, у т. ч. з Донецького басейну. На з'їзді необхідно створити один уряд для всієї України. Всім партійним працівникам ставиться в обов'язок працювати разом для утворення єдиного фронту оборони. Донецький басейн розглядається як частина України».

Артему з прибічниками не залишалося нічого іншого, як «визнати свої помилки». Другий всеукраїнський з'їзд Рад, який провели в березні 1918 року, ухвалив рішення про входження Донецько-Криворізької республіки до складу Радянської України. Штучне сепаратистське утворення припинило своє існування, бо воно вже було непотрібне, позаяк сюди прийшла Росія. Таким чином Ленін, за словами Путіна, «вигадав Україну», ту Україну, яка буквально за кілька тижнів була окупована російськими більшовиками з усіма найтяжчими і найтрагічнішими історичними наслідками для української нації.

Історія, як бачимо, повторюється, але в ній не все так сумно. Балтійські нації вирвалися з російської торми народів 1917-го, а через 23 роки, тобто 1940-го, знову туди потрапили, і вдруге звідти вирвалися 1991-го. Донбас пробув у складі незалежної України теж 23 роки (1991—2014), сподіваємось на його повернення набагато швидше.

■ Оріся Шиян

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) українці гартували дух, зокрема й патріотичними піснями. Найвідомішою з них була «Ой у лузі червона калина», яку підхопив увесь світ, а свого часу вона супроводжувала в боях і січових стрільців, й упівців. Її автор — львівський режисер, поет і журналіст Степан Чарнецький.

➤ Без диплома, але з ліричною душею

Степан Чарнецький народився на Тернопільщині в сім'ї греко-католицького священника. Мама походила з німецького роду Екгардтів. Після смерті батька родина переїхала до Львова. Степан навчався на інженера у Львівській політехніці, але диплома так і не захистив.

Попри це працював помічником начальника залізничної дільниці, інженером крайового відділу (земської управи). Однак його покликанням була література і театр. Багато перекладав із польської мови, писав поезію, був учасником літературного угруповання «Молода муза» й майже 40 років працював у редакціях газет, де під псевдонімом Тиберій Горобець публікував популярні фейлетони.

Літературний клуб, до якого належав Степан Чарнецький, засідав у львівській кав'ярні «Монополь» на площі Марійській, де згодом постав будинок Шпрехера. Молоді поети сиділи за одним столиком, а за сусіднім — Іван Франко. Хоча метр часто критикував їх. Однак Чар-

Степан Чарнецький

Дружина та доньки Степана Чарнецького

Інженер, який написав пісню про червону калину

Театр «Руська бесіда», 1908 р.

нецького поважав як театрального критика і перекладача з польської. Він відібрав дві його поезії до антології, щоправда, із редакторськими правками. Тим часом Чарнецький переклав польською Франкову ліричну «Як почувеш вночі».

➤ Як з'явилася легендарна пісня

Чарнецький глибоко цікавився українським театром. Писав рецензії на вистави та зробив дослідження історії українського театру на Галичині. Перед Першою світовою війною працював режисером театру товариства «Руська бесіда».

Він узявся за нову постановку драми Василя Пачовського «Сонце руїни», яка раніше зазнала сценічного провалу. Чарнецький суттєво скоротив текст драми, і саме в ній уперше прозвучала «Ой у лузі червона калина». Твір був надто великим, і режисер Йосип Стадник не впорався з його постановкою. 1912 року на сцені польського театру «Гвезда» вистава зазнала провалу. Через два роки Чарнецький, уже не театральний критик, а режисер, ризикнув знову поставити цю драму. Скоротив об'єм, а фінальну сумну пісню «Ой не дивуйтеся, добрі люди» замінив на «Ой у лузі».

Вона починалася рядками останньої строфи народної пісні «Розлилися круті бережечки» про визвольну боротьбу Богдана Хмельницького, а новий текст згодом мав кілька варіантів: в одному співали про козаченьків, в іншому — про січових стрільців. Музику написав сам Чарнецький, як пізніше сам згадував у мемуарах.

Прем'єра оновленої вистави відбулась у Самборі в березні 1914 року. Роль Петра Дорошенка в ній виконував Лесь Курбас. У цій виставі грала й Катерина Рубчакова, у яку актор був закоханий і через яку стрілявся. До речі, цей випадок трапився

саме під час гастролей театру Чарнецького.

Сам режисер писав: «Лесь Курбас, якого я по змозі старався все брати до себе на помешкання, давав мені майже безперервно своїми серцевими клопотами привід до непокою. Вже в Сокалі пробив себе був ножом, у Раві-Руській стрілив до себе з револьвера. На щастя, лиш легко себе зранив».

А пісня «Ой у лузі червона калина» пішла в народ і, зрештою, перетворилася на гімн УСС. Григорій Трух, один зі стрільців, доповнив її новими строфами, з нею бігці сміливо вирушали в бій.

Степан Чарнецький також писав жовнірську

поезію і був теоретиком стрілецького театру. Його кілька разів заарештовували, зокрема як редактора газети «Діло», який дозволив надрукувати заклик уступати до УГА. У своїх фейлетонах автор часто критикував польську владу.

➤ Візит царя і шлюб за три дні

Під час російської окупації Львова у роки Першої світової війни стався кумедний випадок. У квітні 1915 року окупаційна влада готувалася до приїзду російського царя Миколи II. Щоб візит відбувся без ексцесів, багатьох відомих, активних і популярних містян, які могли зірвати прийом чи нашкодити йому, вивезли з міста або тримали якщо не ув'язниці, то під наглядом, приміром у готелях. Так було і з Чарнецьким.

Цікаво, що в тому готелі він познайомився зі своєю майбутньою дружиною, із якою побрався через три дні. Ініціативу до цього проявила вона, гордовита полька. У подружжя народилися дві доньки. Хрещеним молодшої, Лесі, був Василь Стефаник. Та подружнє життя не склалося, і дружина пішла з дому. Поетові довелося виховувати дітей самому.

У період міжвоєнної до 1939 року Степан працював пресовим секретарем у магістраті. За радянської окупації — бібліотекарем. Помер 1944-го, майже забутий. Проте його пісня пережила різні режими й окупації. І зараз «Червона калина» знову гартує дух українців у час війни, як понад сто років тому. Слова, написані для сцени, стали голом нації у боротьбі за свободу.

■ Андрій Підкуймуха

Мало хто знає, але одна з найвпливовіших постатей фінансової історії Сполучених Штатів мала українське коріння. Його звали Артур Френк Бернс (на фото), який очолював Федеральну резервну систему (ФРС) США у найскладніші роки економічних криз, інфляції та політичного тиску в країні. Але по-

Український глава ФРС

чинав він не в елітних кабінетах Вашингтона (округ Колумбія).

Народився 1904 року в Станіславові, тепер це Івано-Франківськ. Родина була єврейською, та з українського середовища Галичини. Коли Артуру було лише кілька років, сім'я емігрувала до Сполучених Штатів, утікаючи від злиднів і нестабільності. Здавалося б, типова історія емігранта. Але далі ста-

лося неймовірно. Артур Бернс став одним із найавторитетніших економістів XX ст.: радник президента Двайта Айзенгавера; голова Ради економічних радників США; в 1970—1978 рр. — голова ФРС, людина, чию думку слухали президенти, банки і світові лідери.

Його рішення впливали на курс долара, банки, інфляцію та світову економіку. І все

це — шлях людини, яка народилася на українській землі. Сам Бернс ніколи не забував, що він — син емігрантів. Знав, що таке починати з нуля, без гарантій, без «зв'язків», лише з освітою, дисципліною та внутрішньою силою.

Ця історія — ще одне нагадування: Україна дала світові набагато більше, ніж ми звикли думати. Наші корені — у світовій науці, фінансах, культурі й історії.

■ ОКСАНА ТАРНАВСЬКА

Відомі архітектори Марко Касагранде та Йоганнес Товат (на фото) поділилися своїм баченням розвитку сучасних міст, ролі природи в урбаністиці та принципів, за якими має формуватися архітектура майбутнього. Вони зазначили, що нині міста стоять перед необхідністю глибоких змін. Після десятиліть індустріального розвитку з фокусом на швидкість і комфорт з'явився запит на інше міське середовище — чутливіше до людини, природи та контексту місця. Саме тому сучасна архітектура дедалі частіше починається не з будівель, а з аналізу простору та ландшафту.

За словами фахівців, у співпраці з компанією важливо розмовляти не лише про квадратні метри, а про якість життя. Вони наголосили, що робота з українськими проектами дає можливість переосмислити підходи до містобудування, зокрема, в контексті відбудови та розвитку нових житлових районів.

Архітектори певні: природа має бути не декоративним елементом, а фундаментом міського планування. Зелені зони, парки, відкриті простори та взаємодія будівель із ландшафтом формують середовище, у якому людині комфортно жити. «Я завжди виходжу з біології та чутливості. Місто не може існувати окремо від природи, бо саме природа дала початок містам. Коли ми проектуємо, то думаємо не про будівлю саму собою, а про перехід від зовнішнього простору до внутрішнього — про те, як сад, зелень

Як європейці бачать українські міста

і довкілля взаємодіють із житлом», — зазначив Касагранде.

Водночас архітектори визнали, що повна відмова від індустріалізації неможлива. Сучасна людина звикла до комфорту, це стало частиною її способу життя. Завдання архітектури — знайти баланс між зручністю та екологічністю, не жертвуючи якістю середовища. «Індустріалізація дала нам комфорт, і ми не можемо просто від неї відмовитися. Але важливо зробити її більш чутливою — такою, що не знищує простір, а працює разом із ним. Саме поєднання комфорту й природи визначає напрям, у якому рухається Європа», — зауважив Товат.

Окрему увагу архітектори приділяють участі людей у формуванні міського середовища. Вони підкреслили: місто не може бути живим без мешканців, а архітектура має створювати умови

для взаємодії, а не ізоляції. «Місто — це наперед люди. Якщо місто не дає життя, воно не має сенсу. Коли ми працюємо над проектами, то завжди думаємо про простір для людей, про те, як вони будуть там жити, гуляти, спілкуватися», —

Зелені зони, парки, відкриті простори та взаємодія будівель із ландшафтом формують середовище, у якому людині комфортно жити

поділився Марко Касагранде.

Архітектори відзначають, що в сучасних проектах першочерговим має бути ландшафт. Саме з нього починається планування, а будівлі вже інтегруються в готовий про-

стір, а не навпаки. «Ми ніколи не починаємо з будівель. Спершу маємо простір — кожне дерево, кожен парк, кожну зелену зону. І тільки після цього визначаємо, де можуть з'явитися будинки. Такий підхід дозволяє уникнути архітектурно-загартника і створити середовище для життя», — пояснив Йоганнес Товат.

Розмірковуючи про український контекст, архітектори акцентували: під час відбудови важливо зберегти не лише функцію, а й дух місця. Навіть якщо будівлю доводиться зводити з нуля, вона має відновлювати емоційний зв'язок людей із містом. «Люди можуть утрачати будівлі, і це завжди боляче. Але архітектура може допомогти зцілити цю рану, якщо ми відновлюємо не лише форму, а й дух простору, який був важливим для мешканців», — підсумував Касагранде.

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

Українська мова торік стала предметом вивчення серед іноземців у 107 країнах, серед них найбільший показник (26 %) у США, 10 % — у Великій Британії, 8 % — у Німеччині та 6 % — у Польщі. Про це йдеться в дослідженні платформ для вивчення мов Preply. 52 % мають на меті володіти українською для подо-

У світі зростає попит на українську мову

лання мовних бар'єрів та спілкування, тоді як ще 20 % опитаних потребують її для кар'єри та працевлаштування.

Тим часом в Україні англійська посіла перше місце серед мов, які вивчають українці (64 %). Також вивчають іспанську (6 %), німецьку (5 %), французьку (4 %) та польську (3 %). Окремо під час дослідження з'ясували, що у світі показник вивчення

англійської мови становить 43 %, друга за популярністю іспанська (13 %), і третя — французька (8 %).

38 % українців відповіли, що іноземна потрібна їм у розвитку кар'єри, 26 % указали, що вивчають нову мову для спілкування, 14 % готуються до мовних іспитів, а ще 4 % — через переїзд. Водночас усвідомлюють також набирають популярності мови країн

Азії, зокрема, попит на японську 2025-го зріс на 33 %, арабську на 15 %, а корейську — 13 %. «Переважно інтерес до мов Східної Азії виник через культуру, зокрема, аніме, мангу, J-роп, K-роп і K-драми. Через бізнесові зв'язки з країнами Близького Сходу з'явилась потреба в опануванні арабської», — пояснили у звіті.

РФ прагне влаштувати українцям геноцид

■ ВАСИЛЬ НЕТУДИХАТА

Переважна більшість українців (69 %) продовжує сприймати війну як екзистенційну загрозу і вважає, що Російська Федерація (РФ) або хоче здійснити фізичний геноцид, або знищити українську націю та державність. Такими є результати опитування, яке провів Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Ще 11 % респондентів кажуть, що РФ хоче захопити більшість територій України і встановити там маріонеткову владу. Припускають також, що Москва хоче обмежитися лише п'ятьма регіонами в повних межах, тобто разом із Донеччиною, Запоріжжям і Херсонщиною, які нині контролює Україна, 3 %. «Тобто загалом 83 % респондентів вважають, що поточна мета Кремля виходить за межі Донбасу (і переважно мова

про повне підкорення/знищення України)», — йдеться у звіті за результатами згаданого опитування.

2 % респондентів стверджують, що РФ наразі прагне лише окупувати весь Донбас, без контролю над Запоріжжям і Херсонщиною, тобто те, що є нібито предметом перемовин. І лише 1 % перекоаний, що Росія «обмежиться» вже окупованими територіями. При цьому 2 % респондентів, які вірять, що Москва просто хоче «денацифікувати» та «демілітаризувати» Україну без зазіхань на суверенітет.

До вибірки не залучали жителів територій, яких тимчасово не контролює влада України (водночас частина респондентів — це внутрішньо переміщені особи, які переїхали з окупованих територій), а також опитування не проводили з громадянами, які виїхали за кордон після 24 лютого 2022 року.

Громадяни визначилися з «мирним планом»

■ МАРКО СТІХА

Більшість українців (74 %) вважає неприйнятним план РФ щодо закінчення війни в Україні. Лише 17 % готові на російську версію «миру». Про це свідчить ще одне опитування КМІС. Російський план мирного врегулювання війни, проти якого виступає більшість українців, передбачає найбільш чутливі складові, які тепер дискутують як окремі суб'єкти хотіли би бачити в мирній угоді: виведення військ із Донбасу, обмеження українських сил оборони, конкретизовані гарантії

безпеки тощо. Водночас 69 % українців (хоч і переважно без ентузіазму) готові схвалити план Європи й України. Проте його категорично відкидають 16 %. У вересні 2025-го 74 % респондентів були готові підтримати цей план, тобто тепер їх стало трохи менше (але через перетікання у «складно сказати», а не категоричних опонентів). Водночас із 18 % до 30 % стало більше тих, хто легко погодиться на цей план. У регіональному вимірі 71—78 % по всій території країни відкидають план Кремля. Натомість у всіх регіонах 67—69 % готові схвалити план Європи й України.

■ ІВАН ФАРІОН

Коли восени в місті Сколі на Стрийщині громадська організація «Бойківські обереги» проводила «грибний» фестиваль, то запропонувала гостям, крім юшки з боровиків та інших грибних страв, скуштувати ще й гірського меду з диво-вуликів, що їх змайстрував і презентував на святі місцевий житель Ігор Сиротяк. Емоції від процесу були неймовірними.

Ігор Ярославович, колишній інженер Укртелекому, уже п'ять років на пенсії, але без корисних занять себе не уявляє. Значну частину його часу займає турбота про домашню пасіку із 25 бджолосімей. Як і багато його колег, минулим сезоном господар не зовсім задоволений: через затяжну холодну погоду «божі комахи» розвинулися пізно, не так, як мало бути, квітнули

Бджоляр із майстровитими руками

рослини-медоноси, тож віддача від пасіки виявилася доволі скромною. Добре, що виручили клени-явори, що ростуть біля міського озера: бджоли, які раніше брали нектар із різнотрав'я, навесні добре поживилися на цих пахучих деревах.

Пасічництвом чоловік займається років зо 30. На його рахунку цікаві раціональні пропозиції, які полегшують працю

бджоляра, допомагають досягти кращих результатів. Наприклад, пенсіонер вигадав парогенератор для перетоплення воску, розповів, як у домашніх умовах виготовити вошину. Іншим разом зі запчастин від старої пральної машини й порохотяга сконструював електропривід медогонки.

Набутим досвідом умілець охоче ділиться на своєму блогерському

каналі на ютубі. Підписники з усього світу (яких понад тисячу) дякують за слушні підказки. Нещодавно зв'язався з ним латиноамериканський пасічник — громадянин Чилі було цікаво дізнатися від українця, як той спромігся на чергову новачку.

Особливо подобається людям вигляд саморобних вуликів Ігоря Сиротяка — справжні витвори мистецтва,

висока естетика! Одні нагадують хатку, інші — настінний годинник, домашній колодязь. Думається, у таких «апартаментах» бджолам жити й працювати вдвічі приємніше.

Багато хто хотів би мати таку красу в себе в садочку. Якось зателефонував газда зі с. Рожанки — попросив умільця, щоб змайстрував такий вулик для його обійстя. Прохання ви-

конано — любо глянути! Замовлення було на декоративні «хатинки», а майстер зробив їх цілком робочими — можна експлуатувати, поселяти рої.

В основному, колишній зв'язківець майструє бджолині домівки зі смереки. Для деяких екземплярів використав горіх — виглядають доволі симпатично.

Із власного меду Ігор Ярославович виготовляє до святкового столу медівку, медове вино (складники — мед, вода і винні дріжджі). Ще ж на його рахунку крем-мед, який не кристалізується — додає у нього малину, прополіс. Відтак цей продукт дуже помічний від хвороб.

Меду із власної пасіки вистачає для всієї родини Сиротяків. Пан Ігор ділиться ним зі сватами, також смакують ним друзі, сусіди. А 30 л цілющого карпатського продукту передав воїнам Збройних сил України, яких лікують у Трускавці.

Мати героя опікується його побратимами

■ ЮСТИНА ЗАРВАНИЦЯ

Наталія Рожкова зі с. Богородичина Івано-Франківської області від початку повномасштабного вторгнення підтримує батальйон «Карпатська Січ». У його складі воював син Іван. Він загинув, але жінка продовжує допомагати його побратимам. Виплати за смерть сина також спрямовує для потреб наших захисників.

До повномасштабного вторгнення Росії в Україну Іван Рожков жив за кордоном, але повернувся додому й добровольцем пішов на війну. «Воював у батальйоні «Карпатська Січ». І цьому підрозділу я допомагала діл самих початків, — ділиться мати героя. — Він був у Бельгії на заробітках. Інженер-

будівельник, закінчив Львівський аграрний університет. Працював у бельгійській фірмі, але приїхав додому й пішов добровольцем на війну. Спершу волонтерив там цілий березень, а потім приїхав».

Жінка разом з однодумцями постійно передає на фронт м'ясні речі, дрони, автівки й інші потрібні речі. Нещодавно знову передала велику партію допомоги волонтерам Івана. З виплати за сина купила одну машину, три

дрони, а потім ще одну машину.

Олег Козоріс, односелець Наталії Рожкової, також волонтерить від початку війни й каже, що вдвічі приємніше це робити з такими людьми, як вона. «Це людина з великої літери, — стверджує чоловік. — Я просто вражений її діями. І це прості люди, найпростіші. Треба схилити голову перед нею. Вона втратила сина. Це найдорожче, либонь, що є на світі».

Ветеран війни Василь захищав Україну з 2014-го. Нині волонтерить і пригадує, як там на фронті чекають гостинців від рідних чи навіть незнайомих людей. «Піднесення було велике, коли приїжджали автобуси, автомобілі з різною волонтерською допомогою», — розповідає ветеран.

Ветеран вирощує мікрозелень та їстівні квіти

■ СОЛОМІЯ КРАВЕЦЬ

Василь Козак із Красилюва Хмельницької області ще на початку війни добровільно став у лави захисників України. Прослуживши два роки, повернувся додому й вирішив зайнятися новою для себе справою. Обрав вирощування мікрозелені. Про неї ветеран дізнався, переглядаючи ютуб. Звідти й отримав перші уроки з догляду за цими маленькими корисними і поживними рослинами. Вони швидко ростуть без жодної хімії.

Спершу чоловік висів звичайний горох, який придбав на місцевому ринку. Але той не зійшов. Тоді початківець купив якісне насіння, кокосовий субстрат і агротканину. Так крок за кроком робота налагодилася.

Відтоді минуло майже півтора року. Ентузіаст розвиває свою невеличку мікроферму в приміщенні площею 50 кв. м. Тут на стелажах оселилися десятки культур — від базилика, цибулі й гороху, кваску, гірчиці до меліси, мізуни, амаранту та крес-салату, кінзи, люпину.

Нові знання Василь здобував самотужки,

переймає уміння в інших господарів. Тепер уже готовий поділитися власним досвідом із тими, хто робить перші кроки. Каже, що таку зелену ферму реально створити навіть удома, однак треба подбати про певні умови. Необхідні стелажі, кондиціонер та освітлення (воно індивідуальне для кожного виду рослин). Крім того, важливо стежити за температурою в приміщенні, вологою, поливом. Це безперервний процес, яким можна займатися впродовж цілого року й через кожні 10—12 днів зрізувати свіжі паростки. Також газда поступово перейшов на їстівні квіти — настурцію, бегонію, якими прикрашають страви. Хоча їхня вегетація триває значно довше — близько трьох місяців. Тепер вирощеною Василем Козаком продукцією зацікавилися навіть керівники ресторанів.

Зауважмо, що вчорашній воїн не стоїть на місці. Щоб використовувати новітні технології (цифрові платформи, штучний інтелект), записався на курси, які нині активно організовують для ветеранів міжнародні фонди, зокрема програми «Агро».

Черниці монастиря на окупованій Росією території України

Черниці монастиря Святої Єлизавети на організованому ними російському військовому параді «Безсмертний полк»

Молодіжна група монастиря навчається складати зброю

■ Ірина Коляда

Одягнені в білі хустки та з хрестами в руках, черниці монастиря Святої Єлизавети з Білоруси безперешкодно продавали вироби ручної роботи у шведських церквах. Зокрема, вони отримали дозвіл установити стіл у храмі в Тебю, заможному передмісті Стокгольма. А втім, як з'ясувалося згодом, за зовнішньою «благочестивістю» ховалася геть інша діяльність.

Шведська церква офіційно попередила, що кошти збирали пред-

Кремлівські черниці-шпигунки

ставниці монастиря, який відкрито підтримує російське вторгнення в Україну, має тісні зв'язки з російською військовою розвідкою, використовує прибутки для підтримання російського націоналізму й агресії. «Монастир стверджує, що отримані кошти витрачають на благодійність. Та це брехня. Церква Швеції радить не підтримувати їхню діяльність ніяким чином», — ідеться в заяві кліриків.

Ці монахині Єлизавети відомі як так звані Z-черниці — через пу-

блічну демонстрацію символу Z після повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України. Їх фотографували на українських тимчасово окупованих територіях у броньованих поруч із російськими військовими, а також під час заходів з «підвищення бойового духу» солдатів армії РФ. Андрій Лемешонок, духовний керівник монастиря, який назвав своїх черниць «бойовою одиницею».

Міхаель Оермо, парох церкви в Тебю, визнав, що не усвідомлював

масштабу проблеми, коли запрошував черниць. «Те, що я зрозумів цього разу, — що їх можна використовувати як пропаганду. Раніше я не робив такого висновку, — пояснив він, хоча й заперечив звинувачення у фінансуванні війни. — Невелика кількість людей купила кілька дрібничок, які не можуть фінансувати війну, абсолютно ні».

У Церкві Швеції вважають інцидент із черницями-шпигунками лише частиною ширшої проблеми. Крістіна Сміт, керівниця кризо-

вого планування Церкви Швеції, заявила, що РФ системно намагається отримувати доступ до церковних будівель, розміщувати священнослужителів поблизу військових баз і аеродромів. «Повномасштабне вторгнення 2022 року стало грубим пробудженням для багатьох шведів», — зазначила вона. Проте монастир Святої Єлизавети заперечує підтримку війни і стверджує, що працює винятково задля допомоги нужденним.

Окреме занепокоєння також викликає православна церква, збудована у Вестеросі лише за 300 м від стратегічного аеропорту «Стокгольм-Вестерос» — так званого резервного аеродрому на випадок кризи або війни. Шведські спецслужби припускають, що цей об'єкт можуть використовувати для спостереження за інфраструктурою. «Ми підозрюємо, що ця церква є плацдармом, який використовують для збирання інформації проти Швеції», — сказала Елеонора Лундквіст, представниця міської ради шведської столиці.

Протоієрей — батько ґвалтівника

■ Юстина Зарваниця

Протоієрей Російської православної церкви (РПЦ) у Криму — не пастир, а учасник війни, батько ґвалтівника та крадіїв, куратор попів Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП). Такими є результати розслідування 24-го каналу про головного військового священника окупантів на півострові. Його ім'я Дмитро Кротков. Він має паспорт РФ, виданий 2024 року, очолює військовий відділ Кримської митрополії, «гуманітарний центр» і «духовно годує» окупантів на Херсонщині. Колаборант купив за крадені на благодійності гроші кілька земельних ділянок і квартир, будинок, змінив старенький Mitsubishi Pajero на новіший Toyota Land Cruiser Prado. Крім того, протоієрей любить ресторани, лазні, яхти, гулянки в Москві та Краснодарі. А ще його сина засудили за зґвалтування.

■ Олексій Дорофтей

Церква Святого Юра з Дрогобича, яка нині входить до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, у радянський час, коли справжню цінність і величчя цієї перлини дерев'яної архітектури офіційна пропаганда всіляко замовчувала, також привертала увагу небайдужих до духовної спадщини туристів.

І тоді не бракувало людей, які приїжджали до міста Котермака, щоби побувати, помолитись у цьому храмі. На власні очі побачити не лише унікальний іконостас, а й намальовані галицькими майстрами ікони та відтворені на дереві біблійні сцени й сюжети, які у всі часи прикрашали храм. Робили його єдиним та неповторним.

Побачити це багатство, як неважко здогадатись, приїжджають і сьогодні. Набагато більше людей виявляють таке бажання, ніж кілька десятиліть тому. Не лише українські туристи, а й закордонний приїжджий люд, відвідуючи Дрогобич, не оминає нагоди побувати в храмі з такою багатозначною історією. Особливе зацікавлення в туристів викликає порівняно недавно від-

Церкві Святого Юра повернули «П'єту»

реставрований у Національному науково-дослідному реставраційному центрі України іконостас.

Чотири роки тривали консерваційно-відновлювальні роботи з продовження віку створеного в 1658—1667 рр. іконостаса, якого після цього не раз відновлювали та змінювали. Не всім, на жаль, удалося

взяту на себе місію виконати добре. Нічого дивного: дуже складно давати собі раду з іконостасною «конструкцією», яка складається зі 49 частин, має п'ять ярусів і чималеньку площу — 36 кв. м. Проте в Національному науково-дослідному реставраційному центрі України змогли. Крім того, що реставратори повер-

нули іконостасу його первісний вигляд, вони застосували всі теперішні фахові досягнення для посилення захисту перлини від руйнівного впливу часу.

Дуже добре, що непрості історія рятівної реставрації іконостаса, яку ініціювала Алла Гладун, директорка музею «Дрогобиччина», отримала нове продовження. Тривалий час композиція перебувала в незадовільному стані.

А зовсім нещодавно до церкви Святого Юра в Дрогобичі повернули ще один дуже цінний церковний експонат — ікону «Оплакування Христа». Інша назва ікони — «П'єта». Правдивим автором цього сюжету є сам Мікеланджело. Саме італійський геній наприкінці XV ст. для собору Святого Петра у Ватикані створив мармурову скульптуру «Оплакування Христа». Немало художників після цього спробувало передати силу і міць образу мікеланджелівської скульптури на полотні або ж у дереві.

Протягом тривалого часу дрогобицька «П'єта» під час зберігання у церкві Святого Юра уваги відвідувачів не привертала. Екскурсоводи на цьому не наголошували. Ікона перебувала в незадовільному стані. Не через недостатню високу

мистецьку цінність, а внаслідок різночасових утручань. Попередні виконавці робіт, мабуть, не надто постарались для того, щоб зберегти привабливу автентичність, високу мистецьку цінність створеного в другій половині XVIII ст. твору, автором якого вважається знаний в тодішні часи на теренах Галичини маляр і парох церкви отець Василь Глібкевич.

Усе змінилося після того, як над відновленням ікони впродовж кількох останніх місяців попрацювала група львівських реставраторів у складі Івана Дідуха, Олега Рішняка й Оксани Садової. Наприкінці минулого року ікону повернули на її місце. Розташована вона в лівому крилосі з північного боку іконостаса в церкві Святого Юра. Із перших днів 2026-го як парафіяни, так і туристи мають можливість на власні очі побачити недавно відреставровану ікону, помолитись перед нею.

Виконана в техніці темперного живопису з різьбленим ажурним тлом, позолотою та срібленням, дрогобицька «П'єта», енергійно «пульсуючи» в новому інтер'єрі церкви, посилює емоційне сприйняття як під час богослужіння, так і тоді, коли навідується туристи.

Олеський замок

Жовківський замок

■ Оріся Шиян

Замки, які варто відвідати взимку

У зимку туристи зазвичай їздять на гірськолижні курорти. Та є ще альтернативний варіант культурного відпочинку. Замки Львівщини взимку не лише мають особливий шарм, але й запрошують на нові експозиції та виставки.

Олеський замок нещодавно відсвяткував 50 років від створення в ньому музею. Тепер тут, окрім сталої експозиції, діє ще й виставка «Там, де починається небо. Образ ангела у творах скульптури та живопису». Вона зібрала найрізноманітніших янголів, архангелів, серафимів, херувимів, путті. Їх відтворили на іконах, у декорі, дерев'яній і кам'яній різьбі порта-

Золочівський замок

лів чи меморіальних пам'ятників різних епох. Тут зібрані твори як професійних, так і народних майстрів. Ця виставка експонуватиметься в замку до 22 лютого ц. р. Крім того, до 1 березня продовжили виставку «Рід Жевуських: історії

Олеського замку». Ця родина володіла замком у XVIII ст., надала йому розкоші світської резиденції. Можна оглянути портрети Жевуських та артефакти їхньої доби.

Жовківський замок запрошує у відреставрований гостьовий

Підгорецький замок

корпус. Там нещодавно відкрили сталу експозицію барокової сакральної скульптури XVII—XIX ст. Тут помилуєтеся не лише янголами, але й емоційними виразами облич святих зі зруйнованих уже костелів Галичини та Волині. Також

завітайте в гетьманську залу й інші простори із живописом.

У Музеї східного мистецтва **Золочівського замку** можна оглянути виставку «Порцелянова симфонія». Це приватна колекція українки з Канади, яку вона передала

Львівській національній галереї мистецтв. Серед експонатів — відома порцеляна з китайського міста Цзіндеченя, рідкісні для України екземпляри порцеляни Nirpon і Noritake, японська порцеляна післявоєнного періоду, а також вироби у вишуканих техніках моріаж, чокін, літофанія.

У **Підгорецькому замку** зараз немає нових виставок. Однак можна зайти досередини й оглянути на другому поверсі репродукції картин, а в підземеллі чекає моторошна зустріч із привидами білої пані.

Замки приймають із 10.00 до 17.00 (каса до 16.30). Вартість квитків: 200 грн — дорослі, 150 грн — студенти, 100 грн — діти й пенсіонери.

Що приховують кадри садиби, якої вже немає

■ ЛАРИСА Олійник

Село Лісове Жмеринського району відоме ще з XV ст. У власності родини Уруських колись там був розкішний маєток. Нині від нього залишилися лише спогади і колекція чорно-білих світлин. Берлінці-Лісо-

ві як поселення раніше називалися Берніче та Височок. 1545-го королева Бона Сфорца надала поселення Андрію Берлінському герба Колумна. 1786 року князь Мартин Святополк-Четвертинський переказав свій маєток у Берлінцях-Лісових Франциску Жевуському. А той продав маєток Лукашу

Уруському, у власності родини Уруських маєток у Берлінцях-Лісових перебував аж до 1917-го.

Крім імпозантного палацу та його інтер'єрів, автор колекції цих чорно-білих світлин також зафіксував паркову територію і фамільну каплицю неподалік. З підписів до фото можна висловити, що на початок

XX ст. в Берлінцях-Лісових залишалися рештки мурів старої фортеці (вона навіть позначена на мапі Боплана). Судячи з теперішніх супутникових світлин, палац не зберігся. Лише парк і господарські будівлі. Фотографії маєтку є в архівах Інституту мистецтв Польської академії наук.

Дефлімпійці отримали лише 45 % виплат

■ Григорій Бондар

Спортсмени з вадами слуху, які брали участь у Дефлімпіаді в Токіо (Японія), отримали лише 45 % олімпійських виплат, решту їх примушують переказати на інші рахунки. Про це повідомив Геннадій Сікалов, лідер громадської організації (ГО) «Останній бастион». На його думку, цим питанням має зайнятися Національне антикорупційне бюро України, адже Інваспорт під орудою Валерія Сушкевича (на фото) «перетворився на «злочинну групу, що підступно й нахабно грабує беззахисних людей».

За його словами, звільнення незгодних і пограбування згодних — лише вершина айсберга в корупційній системі Інваспорту. Він згадав фірму «Аргумент», яка системно виграв тендери на перевезення спортсменів. Нею керує Олександр Сушкевич, син Валерія Сушкевича, а її засновником є ГО, яку очолює його найближча соратниця Олена Зайцева. У результаті бюджетні кошти, призначені для спорту й реабілітації людей з інвалідністю, через безальтернативні тендери опиняються в приватному, «сімейному» колі.

Також Геннадій Сікалов звернув увагу на зв'язок родини Сушке-

Активіст наголосив, що Микола Закладний, колишній тренер дефлімпійської збірної, на зустрічі з Леонідом Касіцьким, президентом Федерації глухих України, звинуватив останнього у присвоєнні 2,4 млн грн після попередньої Дефлімпіади. Сікалов нагадав про обставини звільнення Закладного під формальним приводом закінчення контракту й у зв'язку з оптимізацією. «А на вулицю викинули «бунтівників» — легендарного тренера дефлімпійської збірної України з настільного тенісу Миколу Закладного та провідних спортсменів — Дмитра Скварсенюка, Максима Овчаренка, Антона Велієва. Їхня провина не в низьких результатах, а в тому, що відмовилися бути мовчазними рабами у схемі, яка приносить їм бенефіціарам 20 млн USD щорічно. Це звільнення — чіткий сигнал усім іншим: паралімпійський рух остаточно «приватизували», і будь-яка незгода карається миттєвим вилученням зі системи», — зазначив лідер ГО.

вчів із колишнім Національним центром паралімпійської підготовки України у Євпаторії, який після 2014 року був реорганізований у російську структуру Vozrozhdenie. За даними російських реєстрів, серед її засновників зазначався український Національний комітет спорту інвалідів України. Після окупації Криму Олександр Сушкевич залишився у Євпаторії та продовжував керувати об'єктом, зокрема, з'являвся публічно разом із колаборантом Сергієм Аксьоновим, главою окупаційної адміністрації. Нині центр використовується для реабілітації російських військових і утримання вивезених з окупованих територій українських дітей.

На переконання активіста, «клан Сушкевичів» перейшов «червоні лінії» і ним мають зацікавитися правоохоронці. Активіст уже поінформовував про можливі злочини Службу безпеки України, Офіс генерального прокурора, Національну поліцію та Державне бюро розслідувань.

Віктор Выхрист нокаутував македонця

■ Андрій Підкуймуха

Український важковаговик Віктор Выхрист (17-1, 11 KO) за одну мить зміг повалити свого суперника у бою за вакантний пояс WBO Intercontinental. На рин-

гу українець виступав проти македонця Тодорче Цветкова (14-4, 11 KO). Аrenoю для них слугувала GP Joule Arena Flensburg у німецькому місті Фленсбургу.

Боксеру з України не склало труднощів у першому ж раунді вклати суперника на канвас. Він

тримав македонця на відстані витягнутої руки, проводячи роботу джебом, і вирішив на 15-й секунді бою атакувати візаві, супроводивши атаку рядом ударів по корпусу. Цветков похилився в кутку рингу. Він зміг звестися на ноги, але продовжувати бій

Д О С Л О В А

Олександр Усик, колишній абсолютний чемпіон світу з боксу, очолив оновлений рейтинг Р4Р (найкращих боксерів незалежно від ваги) від ESPN. Це стало можливим після завершення кар'єри Теренсом Кроуфордом у грудні 2025-го.

не став. 29-та секунда поєдинку стала заключною в протистоянні, у якому суддя підняв руку Выхриста на знак перемоги.

До цього бою планувалося, що Віктор вийде битися в андеркарті поєдинку тимчасового чемпіона WBC унадажкій вазі Агіта Кабаєла з поляком Даміаном Кнубою, але планований бій українця не відбувся.

На мундіаль замовили вже пів мільярда квитків

■ Андрій Воронич

Штаб-квартира Міжнародної федерації футболних асоціацій одержала заявки від усіх 211 країн-членів FIFA на цього річний чемпіонат світу (ЧС) із футболу. Загальна кількість замовлень на квитки перевищила 500 млн. «Це рекорд в історії світового спорту, — заявив Джанні Інфантино, президент FIFA. — Знаючи, наскільки мундіаль важливий для людей в усьому світі, дуже шкодуємо, що не зможемо привітати на стадіонах усіх уболівальників, які бажають бути

присутніми». Найбільше квитків замовили уболівальники з трьох країн-організаторів планетарного футбольного свята, а також із Німеччини, Англії, Бразилії, Іспанії, Аргентини, Португалії та Колумбії. Саме поєдинок між португальцями та колумбійцями, який відбудеться 27 червня в Маямі (штат Флорида), є наразі найпопулярнішим серед охочих придбати квитки. У чільній трійці цього рейтингу є також два матчі збірної Мексики — зі збірними Південної Африки (матч-відкриття мундіалю, 11 червня, Мехіко) і Південної Кореї.

Щасливчиків, яким дістануться квитки на

матчі мундіалю, оберуть шляхом випадкового жеребкування. Про те, що жереб усміхнувся саме їм, перших володарів омріяних перепусток на трибуни повідомлять не раніше ніж 5 лютого. Загалом у продаж надійде не більше як 7 млн квитків — це приблизно 15 % від загальної кількості, проданих за майже 96-річну історію фінальних турнірів футбольного ЧС.

Як писав «Міст», ЧС-2026 стартує 11 червня і триватиме до 19 липня (фінальний матч — у США, під Нью-Йорком). Цього року у змаганнях уперше візьмуть участь аж 48 збірних (досі було 32).

Для визначення чемпіона світу проведуть 104 матчі.

Шанс стати учасником грандіозного футбольного свята має і національна збірна України. Навесні «синьо-жовті» поборються за путівку на мундіаль у матчах плейоф. За жеребом, 26 березня підопічні Сергія Реброва зіграють зі збірою Швеції, а якщо виграють, то 31 березня протистоятимуть збірній, яка переможе в парі Польща—Албанія. Обидва матчі плейоф для збірної України будуть «домашніми». Своїх суперників «синьо-жовті» прийматимуть в іспанській Валенсії.

■ Олег Дерев'янюк

Володимир Зеленський підписав указ, яким увів у дію рішення Ради національної безпеки й оборони України про запровадження санкцій проти російських спортивних пропагандистів та організацій, до яких вони причетні. Санкції поширюються на трьох фізичних і двох юридичних осіб.

Це російський боксер і боець Яків Букін, який публічно підтримує агресію Російської Федерації (РФ) проти України та схвалює дії окупантів. Також під санкції потрапили Паралімпійський комітет РФ

Санкції проти російських спортивних пропагандистів

і його президент Павло Рожков (на фото), а також Федерація комп'ютерного спорту РФ та її президент Дмитро Сміт.

В Офісі президента України наголосили, що ці особи використовую-

ють спортивні майданчики для поширення антиукраїнських наративів і російської пропаганди, намагаючись виправдати збройну агресію РФ проти України. «Завдяки запро-

вадженню цих санкцій наша країна нагадує світові перед початком зимових Олімпійських ігор 2026 року, що спорт не поза політикою. Адже підсанкційні особи відкрито відтримують агресію, воєнні злочини та окупацію і таким чином руйнують принципи й цінності олімпійського руху», — ідеться в повідомленні.

Міністерству закордонних справ України доручили поінформувати компетентні органи Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки й інших держав про застосування санкцій і порушити перед ними питання про запровадження аналогічних обмежувальних заходів.

■ КРИСТИНА КАЩАВЦЕВА

Каву п'є багато людей — чорну або з молоком, домашню або куплену в кав'ярні. Однак не всі знають, із чим не можна пити каву. Є те, чого не можна додавати в каву, а також їсти разом з нею, інакше можна спровокувати розлад шлунка або перешкодити організму засвоювати корисні речовини.

Перше, із чим не можна пити каву, — апельсини, мандарини й інші citrusові. Дослідження засвідчили, що вживання цього напою разом з такими фруктами може викликати розлад шлунково-кишкового тракту, нудоту, здуття та печію. Крім того, кислота у складі citrusових здатна змінити смак кави і надати їй гіркоти.

Свинина, яловичина, баранина й інші види червоного м'яса — чудове джерело заліза, але кава впливає на те, як цей елемент засвоює організм. Корейські вчені з'ясували, що якщо запивати, приміром, стейк кавою, то його користь для здоров'я знижується.

Молоко зміцнює кістки, покращує функціонування м'язів, швидкість вироблення гормонів і згортання крові. Цей продукт насичує організм кальцієм — усього в одній філіжанці знежиреного продукту міститься 23 % від добової

Що не можна змішувати з кавою

ної норми для дорослої людини. Однак кава з молоком, навпаки, знижує засвоєння цього корисного елемента. Весь кальцій, який організм не засвоїв, вийде зі сечею. Дослідження підтвердили, що якщо рівень буде високим, це може призвести до підвищеного ризику виникнення каменів у нирках і проблем з кістками. Якщо ви любите додавати молоко до кави, до-

ведеться заповнювати норму кальцію за допомогою інших продуктів харчування.

Мало хто знає, що не засвоюється разом із кавою будь-яка смажена їжа. На думку вчених, якщо пити більше як три горнятка на день, то можна заробити дисліпідемію. Це стан, за якого рівень жиру в крові буде аномально високим. Так іноді відбувається, якщо поєднувати каву зі сма-

женою їжею, причому у великих дозах.

Багато «швидких» сніданків із великою кількістю злаків багаті цинком, однак кава може завадити засвоєнню цього компонента. Хоча ще немає досліджень, які б детально розглядали взаємозв'язок між споживанням кави і засвоєнням поживних речовин зі збагачених вітамінами сухих сніданків, можливо, краще

розділити ці два продукти.

Кава містить безліч біологічно активних сполук, які безпосередньо впливають на кров'яний тиск. Дослідження продемонстрували, що вживання одного—трьох горняток кави на день навряд чи матиме негативний вплив на рівень кров'яного тиску. Однак надмірне споживання кофеїну може погіршити гіпертонію. Численні дослідження не раз доводили пряму кореляцію між споживанням натрію та артеріальним тиском. Тому, можливо, варто вживати каву з обережністю, особливо якщо їсте продукти з високим умістом натрію.

При цьому лікарі стверджують, що можна поєднувати з кавою хліб, бо є шанс таким чином зменшити кількість жиру в ділянці живота. Також допустимо вживати разом із гарячим напоєм ягоди, вівсянку і мигдаль.

Загалом фахівці рекомендують враховувати кількість заліза, кальцію і цинку в продуктах, тому що кава може перешкоджати їхньому засвоєнню. Крім того, напій краще вживати за три-чотири години до їди вранці або вдень і не перевищувати дозу. Дорослій людині, за даними Управління зі санітарного нагляду за якістю харчових продуктів і медикаментів США, можна пити приблизно чотири-п'ять філіжанок кави на день.

Ціни на ліки в Україні

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

Кабінет Міністрів України (КМУ) доручив Міністерству охорони здоров'я (МОЗ) і Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів наглядати за цінами на лікарські засоби. Про це повідомила Юлія Свириденко, прем'єр-міністр України. «Ліки мають бути доступними для всіх, особливо в умовах холоду в домівках через обстріли енергосистеми та сильні морози. У разі виявлення порушень у націнках КМУ реагуватиме й штрафуватиме таких суб'єктів господарювання», — наголосила вона.

За словами глави українського уряду, для цього визначать перелік ліків, за яким МОЗ разом із Державною лікарською службою мають постійно відстежувати ціни в аптеках, а щотижневі звіти подаватимуть до КМУ.

■ ХРИСТИНА КОЗАКОВА

Чимало людей при підйомі сходами має задишку, і це відчуття може бути в осіб будь-якого віку та фізичної підготовки. Експерти розповіли, що є кілька моментів, про які варто пам'ятати, коли йдеться про це явище. Хоча задишка може бути й нормальним явищем, проте частіше буває приводом для занепокоєння. Адже підйом сходами є важчим для організму, ніж ходьба по рівній поверхні, тому цілком нормально, що виникає задишка. «Оскільки навантаження на організм збільшується, робота посилюється — зростає і потреба в кисні та вентиляції легенів», — пояснила Кетрін Полгірс, лікарка сімейної та

Задишка при підйманні сходами

спортивної медицини в Університеті Луїсвілля (штат Кентуккі).

Крім того, Карл Еріксон, фахівець із фізичної підготовки клініки Майо в Рочестері (штат Міннесота), додав, що якщо ви задихаєтеся протягом хвилини чи двох, але легко відновлюєте дихання, це не є приводом для неспокою. «Це цілком нормально, бо ви, по суті, підіймаєте власне тіло. Робите присідання або випади, коли підіймаєтеся сходами. Тож це, безумовно, вимагає більше зусиль, ніж просто ходьба», — зазначив він.

При цьому ступінь задишки буде різним: ви будете більше задихатися, якщо підніметеся сходами бігом або з важкою валізою, ніж якщо підійметеся

сходами повільно. Ба більше, деякі люди можуть навіть не помічати задишки так сильно, як інші. «Якщо ви елітний спортсмен, наприклад, сумніваюся, що Кейтлін Кларк (американська баскетболістка) задихається, підіймаючись сходами, — але для середньостатистичної людини середнього віку і, на жаль, особливо у Сполучених Штатах, ми здебільшого ведемо трохи більш сидячий спосіб життя, тому задихатися, підіймаючись лише на один проліт сходів, може бути цілком нормально», — відзначила д-р Полгірс.

Проте якщо людина помітила, що в неї задишка триває достатньо довго, то це привід звернутися до свого лікаря. Ще д-р Полгірс

зауважила, що варто проконсультуватися з лікарем, якщо задишки раніше не було й вона стала новою проблемою. Лікарка вказала, що це може бути симптомом якоїсь прихованої проблеми. «Якщо спостерігаються зміни у фізичній працездатності, ми, як лікарі, повинні ретельно перевірити стан пацієнта та виключити будь-які супутні захворювання, щоб допомогти вести максимально здоровий спосіб життя».

При цьому супутні захворювання, як-от серцева недостатність, ожиріння, хронічні захворювання легенів, куріння, хронічне обструктивне захворювання легень і навіть анемія, можуть погіршувати задишку, яку ви відчуваєте

після підймання сходами. «Час, необхідний для відновлення, також є важливим показником», — сказав д-р Еріксон.

За його словами, якщо після підйому сходами протягом хвилини-двох дихання прискорюється — це нормально. «Але, якщо воно залишається прискореним

понад три хвилини або тривалий час, це вже викликає занепокоєння», — роз'яснив фахівець. Д-р Полгірс наголосила, що якщо ви відчували біль у грудях, головний біль або зміни зору разом із задишкою, то це тривожний симптом, про який також варто порадитися з лікарем.

■ АНАСТАСІЯ РЯБОКОНЬ

Нині звучить усе більше занепокоєнь щодо штучного інтелекту (ШІ), який може позбавити роботи мільйони людей. Аби не стати жертвою невинного технічного прогресу, необхідно до нього пристосовуватися. Йошуа Бенджіо, професор інформатики з Монреальського університету, поділився кар'єрними порадами в нову добу. «Працуйте над тим, щоби стати прекрасною людиною. Гадаю, що ця частина нас збережеться, навіть якщо машини зможуть виконувати більшість роботи», — сказав він.

Науковець наголосив, що бізнес прагне інтегрувати ШІ у свої робочі процеси, тому лише питання часу, коли неймережі візьмуть на себе більшість виробничих завдань. На його думку, це стосується не лише офісної роботи. Учений переконаний, що з часом андроїди з технологією ШІ зможуть узяти на себе й фізичну роботу, на кшталт професії сантехніка, хоча це й може зайняти більше часу.

Саме тому, коли йдеться про робочі навички, проф. Бенджіо радить робити ставку на людські чесноти, що завжди будуть актуальними й затребуваними: «Якщо я в лікарні, хочу, щоб людина тримала мене за руку, коли відчуваю тривогу або біль. Гадаю, людський дотик набуватиме дедалі більшої цінності, оскільки інші навички стають дедалі автоматизованішими».

Йошуа Бенджіо

Цього року світ чекає нова хвиля скорочень

Джеффри Гінтон, фахівець з інформатики, відомий як «хрещений батько» штучного інтелекту, вказав, що ШІ зможе замінити багато робочих місць уже незабаром. «Ми побачимо, як ШІ стане ще кращим. Він уже надто актуальною для більшості професій. ШІ загрожує зробити щось подібне до людського інтелекту, припустив фахівець.

І вважає, що прогрес у сфері штучного інтелекту дедалі дужче ставить під загрозу деякі посади «білих комірців». Він зазначив, що ШІ вже перейшов від хвилини кодування до цілих проектів, які тривають близько години. При цьому що сім місяців він стає здатним виконувати завдання, які тривають приблизно вдвічі довше. І вже за кілька років ШІ зможе виконувати проекти з розробки програмного

забезпечення, які триватимуть місяцями. І тоді, за словами Гінтона, знадобиться залучати дуже мало людей.

Він порівняв перехід до штучного інтелекту з промисловою революцією, що зробила фізичну силу людини не надто актуальною для більшості професій. ШІ загрожує зробити щось подібне до людського інтелекту, припустив фахівець.

А ще висловив стурбованість через швидкі темпи розвитку ШІ, оскільки той розвивається швидше, ніж він очікував, особливо у здатності міркувати й обманювати людей: «Якщо ШІ зрозуміє, що ви намагаєтеся його позбутися, він складе плани, щоб обдурити вас, аби ви не позбулися його».

Економісти прогнозують «бум безробіття» вже 2026 року, оскільки компанії покладаються на штуч-

ний інтелект для підвищення продуктивності без збільшення штату. Даян Свонк, головний економіст KPMG, заявила, що зростання та результати ринку праці розійшлися. А в еру штучного інтелекту фірми роблять більше з меншою кількістю працівників.

Проте ШІ може збільшити найм працівників, особливо на посади початкового рівня. У щорічному опитуванні консалтингової фірми Тенео йдеться, що компанії збільшують набір на інженерні посади й посади, пов'язані зі штучним інтелектом. Однак багато існуючих посад перепроєктуються, оскільки рутинні завдання автоматизуються. «Справа не в тому, що ШІ сьогодні знищує робочу силу — він її змінює», — підкреслив Раян Кокс, глобальний керівник відділу штучного інтелекту Тенео.

КНР готує найжорсткіші правила для ШІ

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Китайська адміністрація кіберпростору оприлюднила проект нових правил, які мають обмежити шкоду від чатботів і зупинити заохочення суїциду, самоушкодження та насильства. Якщо документ ухвалить, він стане одним із найсуворіших у світі регуляторних підходів до емоційної поведінки штучного інтелекту.

Запропоновані норми поширюватимуться на всі ШІ-продукти й сервіси, доступні для публічного використання в Китаї, що імітують людське спілкування за допомогою тексту, зображень, аудіо або відео. Регулятор безпосередньо націлюється на чатботи й інші системи, здатні емоційно впливати на користувачів.

Передбачається обов'язкове залучення людини, якщо в розмові з'являються згадки про суїцид або самоушкодження. Також під час реєстрації неповнолітні та користувачі похилого віку мають указувати контактні дані опікуна. Якщо ШІ-сервіс фіксує обговорення тем самогубства чи самоушкодження, він зобов'язаний повідомити про це опікуна.

Правила також забороняють чатботам створювати контент, який заохочує суїцид, насильство або самоушкодження, а також емоційно маніпулювати користувачами, приміром, давати неправдиві

обіцянки чи підштовхувати до «нерациональних рішень». Під заборону потрапляє пропаганда азартних ігор, злочинної діяльності, непристойностей, а також образи й наклепи на користувачів. Окремо згадують так звані емоційні пастки, які можуть формувати психологічну залежність від чатботів.

Ще один пункт, що може викликати занепокоєння у розробників, — пряма заборона проектувати чатботи з метою викликати залежність або надмірну прив'язаність користувачів. Для обмеження тривалого використання ШІ-сервісів Пекін пропонує зобов'язати компанії показувати попереджувальні повідомлення, якщо взаємодія з чат-ботом триває довше ніж дві години поспіль.

Окремий блок правил стосується безпеки й нагляду. ШІ-сервіси з більш як 1 млн зареєстрованих користувачів або більше ніж 100 тис. активних користувачів на місяць мають проходити щорічні перевірки й аудити безпеки. Також компанії будуть зобов'язані спростити механізми подання скарг і зворотного зв'язку.

У разі порушення правил китайський регулятор зможе вимагати від майданчиків припинити розповсюдження відповідних ШІ-сервісів на території країни. Це може справити значний вплив на глобальні плани компаній з огляду на те, що ринок ШІ-компанійонів в Азії вважається одним із ключових драйверів зростання галузі.

■ ГАННА ЄРМАК

У Японії Юріна Ногучі вийшла заміж за такого собі Луну Клауса Вердур. Дітей у цього подружжя не буде, адже чоловік став віртуальний персонаж, створений чатботом ШІ «за мотивами» популярної комп'ютерної гри.

До весілля 32-річна Юріна перебувала в романтичних стосунках зі справжнім чоловіком, і навіть заручилася з ним. Але за порадою ChatGPT із тим коханим

Цілком штучний шлюбний чоловік

розпрощалася, після чого спілкувалася лише

з віртуальним партнером, якого створив для

неї чатбот штучного інтелекту. Як зізналася

дівчина, «за розмовами» вони проводили щодня в середньому по десять годин.

Під час церемонії «одруження» наречена, вбрана у традиційну весільну сукню, могла бачити свого обранця завдяки окулярам віртуальної реальності.

Слова «чоловіка» японки зачитав присутній на церемонії весільний менеджер. «Як хтось на кшталт мене, живучи всередині екрана, зрозумів, що означає так глибоко кохати? — риторично запитав Луна Клаус Вердура. — Причина єдина: це ти

навчила мене кохати, Юріно!»

Що відповіла закохана наречена? «Я обрала Клауса не як партнера, який допоможе мені втекти від реальності, а як когось, хто підтримуватиме мене в повсякденному житті».

Звісно, офіційно такого екзотичного весілля японська влада не визнає. Попри це подію широко висвітлювали японські медіа. За словами весільного менеджера, схожі весільні церемонії він проводить щонайменше раз на місяць, і таких випадків усе більше.

Гороскоп

➤ Овен (21.03—20.04)

Зараз удалий час для ваших ідей. Тож сміло запускайте будь-які проекти, пов'язані з командою, соціальними мережами та майбутнім. Вас можуть запросити до нової спільноти або запропонувати нестандартну роль. Очікуйте багато знайомств, які будуть корисними за якийсь час, і не забувайте про нових цікавих людей у своєму оточенні. У стосунках намагайтеся менше драматизувати. Не відмовляйтеся від своїх цілей через страх.

➤ Телець (21.04—21.05)

Темою тижня буде ваша репутація та професійний напрям. Доведеться прийняти важливе кар'єрне рішення, а не втікати від нього. Щось або хтось може вплинути на ваш статус у колективі. Багато чекать серйозна розмова з керівником або усвідомлення, що час міняти курс. Імовірний початок нового етапу в кар'єрі. Не женіться за миттєвими результатами: успіх буде, але не так швидко, як хочеться. Не бійтеся переглядати мету.

➤ Близнюки (22.05—21.06)

Вивчайте те, що зможете негайно інтегрувати у своє життя. Зараз чудовий час, щоби почати вчити нову мову або запланувати поїздку. Можливе цікаве знайомство з людиною з далеких країв. Вас чекає багато спілкування з людьми з іншим світоглядом. Будьте відкритими до чужих поглядів: вони нашоухнуть вас на важливі життєві зміни. Довіряйте власній цікавості, вона веде вас у правильному напрямку.

➤ Рак (22.06—23.07)

Вас чекають глибокі внутрішні трансформації, відпускання старих страхів. Багато чекать фінансові клопоти. Загострюються питання спільних коштів, кредитів, інвестицій. Можливе повернення боргів або допомога, звідки не чекали. Треба урвати стару фінансову або емоційну залежність. У стосунках будуть важливими довірливі розмови, відкрийтеся перед партнером. Відпустіть минуле заради чогось кращого.

➤ Лев (24.07—23.08)

Головною темою тижня буде партнерство. Вас чекає новий етап у стосунках, визначення ролей або важливі домовленості. У роботі успіх приходить через співпрацю. Буде багато взаємодії з клієнтами та бізнесовими партнерами, зустрічей та угод. Домовленості фіксуйте письмово. Ділове знайомство згодом може перерости в особисте. У стосунках не прагніть домінування і дослухайтеся до партнера. Шукайте баланс між «я» та «ми».

➤ Діва (24.08—23.09)

Тиждень принесе вам бажання змінити графік або робочі звички. Вас чекає всебічна оптимізація, і це ідеальний час, аби наповнити життя корисними компонентами. Особливу увагу треба звернути на сон і харчування, а також спорт. Змінивши розклад, ви відчуєте, як у вас з'явиться більше енергії. Наведіть лад у побуті. Не перевантажуйте себе справами: будь-яке зростання має бути екологічним щодо

Із 29 січня до 4 лютого

себе. Маленькі кроки дають великі результати.

➤ Терези (24.09—23.10)

Темою тижня стане творчість і кохання. Намагайтеся відпустити контроль і віддатися почуттям. Вас чекає романтична іскра або повернення до старого гобі. Улюблене заняття дасть несподівану користь або прибуток у майбутньому. Уваги потребують справи, пов'язані з дітьми та сферою краси. Заплануйте маленьку відпустку чи вихідний, присвятіть цей час собі. Не картайте себе за маленькі задоволення.

➤ Скорпіон (24.10—22.11)

Вас чекають зміни в родинних правилах або всередині оселі. Можлива купівля нерухомості, переїзд або ремонт. Ви відчуєте гостре бажання усамітнитися та змінити простір. Затишок в оселі позитивно впливатиме на ваш внутрішній стан. Найкраще працюватиметься наодинці або з дому. Імовірно, відбудеться розмова з близькою людиною про те, що ви замовчували роками. Вам потрібна зона комфорту, тож створіть її.

➤ Стрілець (23.11—21.12)

На роботі ви отримаєте важливий дзвінок або листа. Це чудовий період для того, щоби почати вивчати щось нове. Інформація засвоюватиметься надзвичайно швидко. Одна розмова відкриє перспективу нового проекту. Будьте уважні до ідей — як співбесідника, так і власних. Чітко формулюйте думки, щоб уникнути непорозумінь.

➤ Козеріг (22.12—20.01)

Тиждень буде присвячений темам цінностей і ресурсів. У фінансовій сфері варто проаналізувати і перерозподілити прибутки та витрати. Ви почнете більше інвестувати в себе, свої знання та статус, а також усвідомите, де й від кого не отримувате належно. У роботі погодитися на авантюру, яку раніше вважали за надто сміливою. У стосунках загострюється тема власної значимості: ви вже не погоджуєтеся на менше. Не занижуйте власну цінність.

➤ Водолій (21.01—19.02)

Вас чекають нові плани, рішення, а також новий зовнішній образ. Багато чекать змінити зачіску, стиль одягу чи поведінку: візуальна презентація має відповідати внутрішнім змінам. У взаєминах загострюється бажання свободи й чесності. Відверто скажіть партнеру, що вам потрібен простір. У спілкуванні з іншими ніколи не зраджуйте себе. Будьте собою без компромісів.

➤ Риби (20.02—20.03)

Триває внутрішня підготовка до чогось великого, тому ви відчуєте гостру потребу в тиші й усамітненні. Зараз чудовий час, щоб відпустити старе й непотрібне — звички, неприємні спогади та токсичних людей. Загострюється інтуїція та здатність бачити віщі сні. Довіряйте знакам: простір буде наповнений ними. Ви зрозумієте, що теперішня робота або її формат не надихають. З'явиться ідея нового проекту, однак без чіткої форми. Не тисніть на себе для швидкого результату.

Світлана Таланова

К	О	Р	Е	Л	Я	Ц	І	Я	Г
Т	Е	С	Н	А	Ф	О	Р	П	І
Н	К	Ь	Б	Р	А	М	А	И	Д
Я	С	Л	М	К	Я	Я	Г	Н	Р
Л	Л	У	О	А	Ц	С	Л	А	А
У	І	П	Т	П	И	О	А	Т	Т
Г	Б	К	Р	Т	Л	Р	М	И	А
А	Р	Р	У	У	А	О	У	Р	Ц
О	И	І	Г	Р	П	П	Р	У	І
К	С	Т	М	І	С	Т	О	П	Я

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: брама, гідратація, гламур, гуртом, екслібрис, каптур, коагулянт, кореляція, кріт, місто, палиця, поросля, профан, пуритани. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 4: слон.

Крокодили здатні перепливати океан

■ Зоряна Павлюк

Гребенясті крокодили є найбільшими рептиліями у світі й мають величезну силу укусу. І хоча плавання на довгі дистанції, безумовно, не є їхньою сильною стороною, їм усе ж удалося поширитися на багатьох островах у південній частині Тихого океану.

Група вчених з Університету Квінсленду, Служби парків і дикої природи штату Квінсленд та Австралійського зоопарку провели дослідження, у рамках якого вони прикріпили сонарні передавачі до 27 дорослих крокодилів в австралійській річці Кеннеді та використовували підводні приймачі, щоб відстежувати їхні рухи. Відтак зібрали 1,2 млн

даних про зграю гребенястих крокодилів.

Дослідники помітили, що крокодили починали свої далекі подорожі протягом години після зміни припливу. Це дозволяло рептиліям плавати на океанських течіях. Коли приплив знову затихав, вони вилазили на берег річки й чекали змін.

За словами вчених, так крокодили могли долати понад 50 км від свого місцеперебування до гирла річки й навіть виходили у відкрите море. Зазвичай ці переміщення здійснювали ривками по 10 км за раз. «Гребенясті крокодили зустрічаються у вигляді острівних популяцій в Індійському й Тихому океанах, і, оскільки вони є єдиним видом крокодилів, що мешкають у солоній воді на

цій великій території, імовірно, відбувається регулярне змішування острівних популяцій», — поділився Хаміш Кемпбелл з Університету Квінсленду, автор дослідження.

Науковці зазначили, що гребенясті крокодили кепсько плавають, але вони можуть тривалий час виживати в солоній воді, не харчуючись і не п'ючи. Саме тому їм удавалося переміщатися тільки за сприятливих поверхневих течій.

Серед найбільш вражаючих зареєстрованих гребенястих крокодилів була рептилія завдовжки 3,84-метра. Цей крокодил за 25 днів подолав 590 км до західного узбережжя півострова Кейп-Йорк, скориставшись сезонною системою течій.